

TRINETTE

door
Herm. Heyermans Jr.

Derde Druk

DE PERS OVER „TRINETTE”.

WOLFGANG in de Nederl. Spectator.

Geen symbolisme, maar een schilderijtje in het genre der oud-Hollandsche schilderkunst. Het volksleven van nabij gezien. Geen Jan Steen, maar een Herm. Heijermans. Een novelle, uit het staal der waarheid gesmeed en „Aan Frederik van Eeden gewijd”.

Wie zoo schrijft, kan zeggen: „ik ben er”. En dat resultaat weer alleen verkregen door eenvoud en natuur, die zoo moeilijk te vinden sleutelzet van het probleem der kunst.

De Indische Mercur.

Een meesterlijke schets der gewaarwordingen van een dorpsmeisje uit de omstreken van Brussel, dat onbewust verlangend is naar de genoegens der groote stad. Zij komt daar spoedig in betrekking en gaat weldra onder in den maalstroom van het haar vreemde leven. Het is als een reeks tableaux-vivants, die voor ons oog voorbijtrekt, zoo meesterlijk zijn de beschrijvingen en ontledingen. **Enkele tafereelen blijven den lezer nog lang bij.** Zoo bijv. de tocht naar Brussel ter gelegenheid der nationale feesten, het tooneel in het café-chantant, het doodsbed van Victorine enz. Leesgezelschappen zullen wel doen, zich dit boek aan te schaffen.

Het Vaderland.

De geschiedenis van een dorpskind, dat te Brussel komt en op den verkeerden weg raakt, knap verteld en met groote oprechtheid, zonder een streven naar mooi doen, zonder conventie.... **Ten slotte nog dit: „Trinette” is geen lectuur voor jonge meisjes, maar daarom volstrekt niet een onzedelijk boek.**

Het Algemeen Handelsblad.

De schrijver heeft een aardigen kijk op de dingen. Hij teekent met enkele lijnen, doch ze staan op haar plaats en stellen, hetgeen weergegeven wordt, den lezer helder voor den geest. De beschrijving van het Brusselsch avondfeest is levendig en treffend. Aardig gedacht is de groote verbazing van een bedelares, die in een rijkelui's woning ziet, hoe iemand weigert van een der schotels te nemen. „Verbeeld je: weigeren!”

Bij den Uitgever dezes verscheen mede op dit formaat:

SABBATH

EENE STUDIE DOOR HERM. HEIJERMANS JR.

Prijs ingenaaid f 0.75. — In prachtband f 1.—.

WOLFGANG in De Nederlandsche Spectator.

In zijn „Sabbath” geeft HERM. HEIJERMANS Jr. een natuurgetrouw beeld van de „jodenbuurt”, kort voor het intreden van den Sabbath op een heeten Augustus-namiddag, gevolgd door een dineetje in een voddewinkel.

In hun vluchtige verschijning maar druk en snel beweeg grijpt de auteur iets kenmerkends van die joodsche figuren bij den kraag. Zoo de magere meid, die zuur koopt. Zoo de voddenkoopman Zelik, die met zijn „as 'k tijd had ging 'k zwemmen” Bekkie doet schrikken. Zoo Zelik's moeder, met buiklijden geplaagd, die haar zoon beter kent, en zegt: „laat 'm prate”.

De Tijdspiegel.

Als realistische schildering van een sabbatdag in de Jodenbreestraat is deze studie ongetwijfeld een zeldzaam knap stuk. De lezer waant zich met dit boek vóór zich midden in de Jodenbuurt; hij ziet en hoort het lawaai van de hokkende, elkaar verdringende karren en het roepen en schelden van de Joodjes, die in de stoffige benauwing der straat met bruin-vette tabaksmonden tegen elkaar staan te schreeuwen; hij ruikt het zuur en de komkommers, zwemmend in goudgelig vocht, en den smeulstank der doovekolen, waarop een ijzeren pot met lauw water en eieren staat te walmen. De typen van de mannen, vrouwen en Jodenkinderen zijn voortreffelijk. Ook de imitatie van de eigenaardige Joodsche uitdrukkingen, hunne taal, soms moeilijk verstaanbaar, is ongeëvenaard; men moet onder Joden geleefd hebben, omdat zóó te kunnen weergeven. Meesterlijk is ook de teekening van den sabbatavond ten huize van Zelik, wanneer ze zitten te smullen van Bekkie's soep — de sjabbeszoep, „fijne zoep, zoep om duizend jaren van te leve”, — en hoe op den warmen Augustusavond de sabbatvrede zich oplost in de stille vrijerij van Zelik en Bekkie. **Inderdaad, Heijermans heeft met deze studie op 't gebied van realistische beschrijvingskunst een meesterstuk geleverd.**

De Nieuwe Rotterdamsche Courant.

De hoofdfiguren zijn Zelik en Bekkie, zijn behagelijke nicht, van wie hij zijne vrouw wil maken. Raak en geestig is Zelik's verliefddoen geteekend. Raak en geestig het geheele verhaal. Overal vól „atmosfeer”. De vent die zijn goed beleenen komt, de kribbige oude moeder, Maupie, de googeme gast, we zien ze doen, we hooren ze praten.

TRINETTE

TRINETTE

SCHETS

DOOR

HERM. HEIJERMANS JR.

DERDE DRUK

AMSTERDAM
H. J. W. BECHT

1904

AAN

FREDERIK VAN EEDEN

I.

Ratelend kwam de wagen van het hotel Biron voorbij sukkelen.

Trinette strekte de hand uit, keek deemoedig als een hond de vreemdelingen aan, die in het rijtuig zaten.

„Hé, là-bas, hé!” snauwde de koetsier. Bijna rakelings hobbelden de wielen langs de bloote voeten van het meisje.

„Bougre!” schreeuwde ze hem na, vlammend van drift.

Een geldstuk kletterde op den grond, draaide kort in heftige, dwaze stuiptrekkingen en bleef liggen. Gretig bukte Trinette zich, raapte de zilveren munt op, lachte schuw.

„Twee franken.... Cristi!.... twee franken”..., mompelde ze, streefde liefkoozend het geldstuk, met een gevoel van warme weelde in zich. Toen nam ze het tusschen duim en wijsvinger, liet het door het laag uitgesneden halskraagje naar beneden glijden, waar het achter het hemd als een koel plekje bleef kleven.

Langzaam wandelde ze voort, haakte ijverig door, met eene vermoeiende, zenuwachtige huppeling der vingers door de witte kanten.

.... „Trinette!”

Ze schrikte. Op een rotsblok zat pastoor Barnier. Over den stofferigen, bekalkten steen had hij een zakdoek gevouwen.

.... „Trinette!”

Hoogrood, met neergeslagen oogen, bleef ze voor hem staan, 't haakwerk slap neerhangend.

„Heb je gebedeld?”

„Nee, nee....”

„Trinette!”

„Nee.... heusch....”

„Heb je de hand niet opgehouden?.... Wat raapte je op?.... Nu!”....

„'t Was.... 't was voor de grap.”

„Hum.... Waarom lieg je?”

„Ik lieg niet.”

„Je liegt.... je liegt.... zeg ik!.... Hoeveel was 't?”

„'k Weet niet.... twee-sous”....

„'k Meende dat 'k zilver zag....”

„Heusch niet.... Nee heusch niet.... twee sous, meer niet.”

„Wat moet je met dat geld?”

„'k Wou.... 'k wou....”

„Snoeplust?”....

„Nee.... nee.... ja.”

„Zoo, zoo.”

Een oogenblik rustten zijn kleine, scherpe oogen onderzoekend op haar. Over zijn sympathieken, verstandigen kop, kwam een trek van medelijden.

„.... Geef me je hand.... Kijk me an. Nee, niet zoo.... zóó.... Zie ik er nu uit, alsof 'k 't slecht met je meen.... Zeg?”

Ze keek hem in 't goedige, oude gelaat, beet zenuwachtig op de lippen. 't Haakwerk hield ze als een bal verfrommeld in de andere hand.

„Nu.... zeg?”

„Nee.... nee....”

„Waarom verander je zoo?.... Bedelen is leelijk.... gemeen leelijk.... 'n diefstal an armen gepleegd.... Erger!... Wat dee je hier?”

„'k Wou de vreemden zien rijden.... Cohu had gezegd dat er zoòveel waren”....

„Zocht je Frans?”

„Waarachtig niet.... heusch niet!”

„Da's goed.... Pas op voor dien jongen!... Die eindigt slecht.... groeit op voor de galg.... 'k Heb je tweemaal samen gezien.... Je bent geen kind meer, Trinette.... Versta je me: je bent geén kind meer.... Hoe oud ben je nu?”

... „Zeventien.... achttien in September...”

... „Je lijkt ouder.... Zeventien is een mooie leeftijd.... Dus.... je hebt me niets te zeggen?”

„Niks.”....

„Bedel niet meer.... Je hebt thuis te eten, goed te eten.... 'k Wil 't nooit meer zien.... Beloof 't me.”

„'k Beloof 't.... nooit meer.”

„Gaat Romaine vooruit?”

„Ze was heel goed vandaag.”

„Ferm!.... 'k Kom morgen aan. Zeg dat an moeder.”

Moeilijk stond de oude man op, sloeg het stof van zijn kleed, vouwde netjes den rooden zakdoek op, haalde een snuifdoos te voorschijn, duwde leuk-langzaam 'n beetje zwart poeder met den duim tegen den neus. Toen bleef hij even knippen met 't hoofd, snuffte driftigjes de lucht op, trilde met de neusvleugels, maar de niesbui wou niet komen.

„Wil je ook?” vroeg hij.

Ze keek hem met open mond en groote oogen aan.

„Nee.... 't kietelt zoo.”

En ze lachten beiden.

De snuifdoos verdween in de plooien der soutane.

„Dag Trinette.”

„Dag Eerwaarde.”

„Zul je 't onthouden van Frans?”

„Ja”....

„Dag Trinette.”

„Dag Eerwaarde.”

Vriendelijk knikkend stapte hij verder.

't Meisje keek hem na tot de gebogen gestalte achter de

kromming van den rotswand verdween. Toen hurkte ze naast den steen, de oogen in een droomerige dwaling op de vallei.

Mooi was ze niet, Trinette, maar ze had iets, dat de aandacht trok, een mélange van onschuld, levenslust, vroolijkheid. 't Eerst viel het weelderig haar op, in een knot om het hoofdje geslingerd, op het voorhoofd neerdartelend in een golving van weerbarstigheid. Dat haar was licht-rosachtig, bijna rood, harder van kleur wordend in het zonlicht, dat een fantastische gouddraad-glinstering, een geglim van helder koper, in de welige lokken kon geven. Soms leek het of de inplantingen blond, de haren hoogblond kleurden; soms was 't een geglans van bruin, soms een donkerder rood-purpering. Groote bruine oogen schitterden levendig, met een ongedurig kijken, kwamen sterk uit in het matte, door enkele lichte zomersproeten ontsierde teint van 't ovale gezichtje. De neus wipte even, pittig, schalks; de mond was klein, bezet met egale witte tandjes. Zooals ze gestaan had tegenover den pastoor, met die hooge kleur van angst of verlegenheid, was ze mooi te noemen. Slang was ze, met gevulde, gracieuse vormen, frisch uitkomend in 't helder paarse jakje en 't rokje, dat haar tot over de knieën reikte. Kousen en schoenen had ze uitgetrokken, om ze als een toetje van zwart en bruin onder den arm te dragen. De bestofte voetjes waren klein, goed gevormd, blank.

Weer kwam een rijtuig aansukkelen met een zestal op-eneer-schokkende, dwaas toegetakelde Engelschen, die flegmatisch rondkeken.

Onwillekeurig stak Trinette de hand uit, trok ze weer haastig terug, onder de impressie van de woorden van den pastoor. 't Rijtuig rolde voorbij. Machinaal haakte 't meisje. En ze stond op, slenterde naar de zij van Rochefort. Links lag het dal, golvend van groen en licht. In de verte rotsen. Flauw belijnde omtrekken. Rechts, op zij van den weg gril-lige, kantige opstapelingen, rotsafbrokkelingen, groen bemost,

begroeid, bruin van oudheid; gekerfde, neergekwakte reuzenkristallen.

Trinette liep den weg af, schaduw zoekend in de smalle strook, gespaard door de brandende zon.

In 't dorp was 't stil. De staat lag wit-puffend van warmte. Alleen uit de geopende vensters van hotel Biron gonsde een verward leven van stemmen, glazengerinkel, bordengerammel, gekras van vorken en messen. De vreemdelingen zaten na het bezoek aan de grot, aan tafel. Verlangend keek Trinette naar binnen. IJverzucht en haat tegen die weelderig levende, goed-doorvoede menschen gloeiden in haar. Ze stampte met den kleinen voet, spuwde voor 't venster.... Cristi!.... Die rijk-aards!.... geld wegsnijten..., méer op een dag dan thuis in een maand... Aha!... zij wou niet arm blijven... Rochefort, 'n kerkhof!... Ze wou heen.... heen!... En ze tuurde naar binnen, naar 't helder witte tafelkleed, de ontkurkte flesschen, de bloemen, de fruitschalen, de dampende schotels... Cristi! Cristi!... En er kwam een groote verbazing over haar, toen een dikke vreemdeling, met hooge boorden en puntige bakkebaarden weigerde van eender schotels te nemen.... Verbeel je, weigeren!.... Zij zou niets weigeren, alles eten, alles tot ze er ziek van werd.... O dat mooie middelstuk op tafel, die toren van lekkers!

...„Allez! Hup!... Kijk 't eten niet van de borden!” Nijdig sloeg de kelner met zijn servet, smeet het raam dicht.

Een blik vol haat wierp ze hem toe.

...„Bougre!”

Dat was haar geliefkoosd scheldwoord.

...„Bougre!”... en ze ging 't dorp in. Achter een muur verscholen, opende zij haar jakje, haar onderlijfje, stak de hand achter 't hemd, haalde 't geldstuk te voorschijn. Niemand zag 't. De munt was heelemaal warm geworden en ze lachte om 't kringetje, dat ze op haar lijf voelde. Haastig knoopte ze de kleeren dicht, ongeduldig, en trad binnen bij Mère Margrite.

Ze liet 't geldstuk rammelen, terwijl de winkelierster de ulevellen in een zakje pakte.

„Heb j'r al gezien, Trinette?”

„Wie?”

„Adrienne.”

„Adrienne.... welke Adrienne?”

„Je tante... domoor.”

„Tante Adrienne?... Is ze hier?... Wanneer? Waar heb je d'r gezien?”

„Ze is een half uur geleden met den trein meêgekomen... Ze ziet er best uit... Kijk, dat zal 'n verrassing zijn, hè?”

„Adieu, mère Margrite!”

Vlug, als geëlectriseerd, vloog ze heen, murmelend die enkele woorden.... de tante uit Brussel.... tante Adrienne....

Als een wervelwind kwam ze 't huisje binnenstormen. Aan tafel zat tante naast moeder en Romaine.

„Tante Adri!.... tante...!”

„Mon Dieu.... de kleine Trinette!... Mon Dieu, ze is 'n vrouw geworden!... Pas op, kreukel m'n muts niet zoo... Genoeg, genoeg, gekke meid! Wel wel!... Ben jij Trinette.... Je kondt haast 'n vrijer hebben!” ...

„Waar kom je vandaan?” vroeg de moeder bits.

„Van buiten.”

„Dat begrijp ik wel, kwaje rakker! Hou je me voor den gek?... Waar heb je gezeten?”

„Buiten... 'k heb gehaakt.”

„Je hebt buiten niet te haken... Je bent 'n, je bent 'n...” ze hield zich toornig in, wendde zich toen heftig tot haar zuster... „Ze is 'n nagel an m'n doodkist, die daar!... 't Is 'n kwaje... Ze helpt me in m'n graf!...”

„Kom, kom,” suste Adrienne.

... „'k Kan geen huis met haar houden!... Waarom laat je me met Romaine alleen? Ben je weer an 't ravotten geweest?.... Trek je kousen en schoenen an, crénom!”

Pierre Pascal was in de loting gevallen, had in 't begin

ferm opgepast, zóó dat hij 't tot sergeant bracht. Toen werd 't regiment carabinieri naar Brussel verplaatst. Brussel was zijn ongeluk. De „mooie” Pierre kreeg 't zoo druk met de vrouwen, dat hij zijn dienst begon te verwaarloozen. Iederen avond belandde hij in de Rue des Bouchers, trakteerde chanteuses, maakte verteringen en werd op een goeden morgen als dronken gerapporteerd. Een week later bleef hij een nacht zonder verlof uit de kazerne weg, werd gedegradeerd, verloor de mooie strepen, waarop hij zoo trotsch was.

Als gewoon soldaat daalde Pierre lager en lager. De knappe jonge sergeant met 't frissche, gezonde uiterlijk, had iets dierlijks over zich gekregen, 't voorkomen van 'n abruti. 't Groote vierkante hoofd werd nog hoekiger van vorm, met een hinderlijke uitpuiling der jukbeenderen, een neerhangen der dikke, zinnelijke onderlip. Iederen Zondagavond kon men den carabinier Pierre Pascal met een lid der zwakkere sekse in 't Bois de la Cambre zien wandelen en telkens was 't een andere Dulcinea, wier hart hij veroverd had. Lang „aan de rokken te hangelen” van eene zelfde schoonheid, zooals hij 't noemde, was hem onmogelijk. Daartoe was hij te vermoeid, te geblaseerd. Viermaal gedurende zijn dienstdienst maakte hij met 't militaire hospitaal kennis — gevolg van zijn uitspattingen — zoodat, toen hij eindelijk in zijn geboorteplaats Rochefort terugkeerde, de „mooie” Pierre nog slechts 'n verwaterde editie, 'n schim van zichzelf was. Toch nam hij Marianne, de kamermeid van een der hotels, voor zich in. Ze was 'n stille, bleeke meid, met een vernis van beschaving door den omgang met vreemde logeergasten. De grootste drijfveer, waarom Pierre haar trouwde, was zeker 'n spaarpot, dikbuikig van fooien. Bij de huwelijksinzegening bromde pastoor Barnier veel over de zedelijkheid in de maatschappij; twee maanden na die plechtigheid kwam Trinette op de wereld, 'n mooi, levendig, bewegelijk kind. Een jaar later werd een tweede meisje geboren, Romaine. Daarbij bleef het.

Marianne haatte Pierre al de eerste maanden van hun huwelijk. Ze voelde zich boven hem, toen ze hem begon te doorzien. Zijn grove, harde, zinnelijke natuur was in scherp contrast met haar stille ingetogenheid. Ze had in 't hôtelleven, te midden van rijke vreemdelingen, 'n verlangen gekregen naar een betere omgeving, naar een meer verfijnd levensgenot. Ze dweepte met blanke handen, met helder witte nagels. De luxe had vage ideeën in haar gewekt. Pierre met zijn lucht van de groote stad, zijn vermoeid uiterlijk was toen een attractie. De geruchten van zijn losbandig leven, van zijn gezwalk in de hoofdstad hadden hem een romantiek waasje gegeven. Hij lachte om de kleinheid van Rochefort, draaide zijn militaire snorren blufferig op, bracht verschillende stadsmanieren mee, die hem nader tot Marianne brachten. Ze nam hem. Bij hun eersten twist hief hij de hand tegen haar op, een oorveeg in drift. Van af dat oogenblik kende ze hem, stond hij voor haar in zijn ruwe naaktheid.

Bij de geboorte van Trinette herleefde ze. Ze ging heelemaal in 't kind op, kon 't uren lang in verrukking in de armen wiegen, 't op 't heele bloote lichaampje met grenzenlozen hartstocht zoenen. Pierre keek er bij toe met een dikken glimlach, met een groote verwondering om zijn vaderschap van zoo'n gezond, krachtig kind. Eén ding hinderde Marianne: Trinette leek op den vader: 'tzelfde rosachtige bruine haar, dezelfde oogen. En de heele opbruisende, dartelende gezondheid van de kleine ergerde haar soms, als een indruisching tegen haar eigen, stille, kalme wezen.

Bij Romaine's geboorte was de dood boven 't kraambed. Toen Marianne 't tweede kind zag — eerst na veel dagen — doorgolfde haar een wanhopige ontzetting... Romaine was blind. De moeder had 't ongelukkige schepseltje uit de armen der buurvrouw genomen, 't warm tot zich getrokken, in een groot gevoel van ellende gesnikt, somber, angstig. Haar tranen waren als een hunkerende bede om vergiffenis op de oogleden van 't wichtje neergedrupt.

Pierre was dien avond op zijn teenen naar 't bed van

z'n vrouw geslopen. Marianne hield 't kind in de armen.

„Stakker . . . stumper!” . . . zei hij zacht.

„Ze heeft 'n mooi snoetje . . . ! 'n lekker bakkesje. . . . Dat ze nou nooit iets zien zal . . . geen groen, geen hemel . . . geen niks!”

„Ze most maar dood gaan . . . 't wurm!” . . . stotterde hij botweg.

Vreemd, met een uitdrukking van kribbigen haat, keek ze hem aan:

. . . „Dood? . . . Dood! . . . God weet waarom ie zulke stumpers maakt. . . . Dood? . . . Hoe kun je zoo stom zijn! . . . zoo gemeen! Kijk, wat 'n lief bekje. . . . Je lijkt op me, dotje, schatje, snoesje.”

Pierre gluurde dof naar de gesloten, roode oogleden.

Een zonderlinge, onverklaarbare reactie was na dit kraambed over Marianne gekomen. Al haar liefde, haar hartstocht bracht ze op 't mismaakte kind over. De gezonde, levendige Trinette, met 't roodachtige haar behandelde ze nonchalant. Met de jaren werd dit gevoel sterker.

Als Romaine in een hoekje neergehurkt zat, bleek, met 't zwijgend verwijt der gesloten oogen, was Trinette aan 't rondstommelen, roezemoezig, brutaal, lastig, 'n kind waarin 't leven begint uit te botten. Ze was dwingerig, ongehoorzaam, kniesde dreinend uren lang over 'n kleinigheid of brak, in de cholerische woede van haar driftig temperamentje, wat onder haar bereik kwam, terwijl de blinde zachtzinnig met de vingers aan 'n voorwerp plukte. Dan kon Marianne, heftig, woedend uitvallen

„Crénom! . . . Zul je zwijgen, salemander! . . . Ben je jaloersch? . . . Jij hebt toch oogen, hè? . . . Stil, zeg ik je!” . . .

En Trinette bleef hokkend doorsnikken, bang voor de harde handen van haar moeder.

Er kwam iets bij, iets, dat Marianne nog meer van 't oudste kind vervreemdde.

Op een dag — Trinette was zes jaar — was madame Pascal 't middageten aan Pierre gaan brengen. Toen ze

terugkwam, lag Romaine huilend op den grond. Trinette kreeg een paar oorvegen, maar Romaine bleef kniezen en hangelen, soms luid gillend als men haar aanraakte. Na een week werd dokter Monier geroepen, die na een kort onderzoek een armbreuk constateerde. 't Gebroken lid werd gezet, maar behield eene stijfheid. Marianne ranselde Trinette af, na 't vertrek van den dokter, hardvochtig. Waarschijnlijk was Romaine gevallen. De moeder zag er een mishandeling in, voedde een hevigen wrok, een nijdige bitterheid, telkens als ze de moeilijke bewegingen der blinde oplette.

't Drong zich langzamerhand als iets héél natuurlijk aan haar op, dat 't gezonde kind geen bijzondere verzorging noodig had. Al haar doen concentreerde zich om Romaine. Ze bewaakte 't hulpeloze wezentje als 'n kleinood, liet Trinette, „de gezonde Trinette”, aan haar lot over, buiten stoeien met de dorpskinderen. Aan tafel kreeg de blinde de beste brokken, keek Trinette afgunstig toe. In haar onnoozelheid begon 't oudste kind zich blindheid toe te wenschen in een zucht naar vertroeteling en liefde. Toch hield Trinette dolveel van 't jongere zusje en Romaine was nooit gelukkiger dan bij Trinette. Dikwijls voer Marianne uit, als ze het tweetal bijeen vond en snauwde ze in een opwelling van haar moederlijke jaloerschheid :

... „Allez... hoepel op!... Je zoudt haar wel heelemaal willen breken.... Allez! Marsch! 'k vertrouw je niet.... Alle rooien zijn valsch!... Kom maar hier, Romaine.... snoesje, hartje... Je mot niet bij haar kruipen.... Ze heeft je arm kapot gemaakt... Pak me eens, mon petit trésor!”...

Opmerkelijk was Pascal. Voor 't blinde kind had hij een zekeren angst, een onuitgesproken schuwheid. Maakte Marianne 't te bont met Trinette, dan beet hij stomp op zijn pijp, tot hij korzelig rookwolken uitdampte en grimmig vloekte...

„Nom de Domme.... Is 't genoeg?”

In de eerste huwelijksjaren, hield Pierre 's avonds Trinette, Marianna de blinde op den schoot.

Ze zaten dan over elkander als twee vreemden, ieder met een vreemd kind.

Trinette zette zich op 'n stoel, sloeg 't bloote linkeronderbeen over de rechterknie, veegde met de kousen het stof van de voetjes. Terwijl moeder met tante Adrienne sprak, nam ze, vol bewondering, de tante op.

Tante Adri woonde jaren in Brussel, waar ze met Jean Manson, een tuinman, getrouwd was. De corpulente vrouw kwam zelden bij haar familie. Voor 't eerst in tien jaar maakte ze nu een uitstapje naar Rochefort. Madame Manson had haar beste plunje aan: 'n kleed met roode bloemen, waarover een witte rijk-geborduurde omslagdoek. Ze zag er uit als een goede veertiger, 'gezet, met groote, langzame bewegingen van een te doorvoed lichaam. 't Gelaat was dik, met breede wangen, waartusschen een goed gevormde, zware neus. Oogen klein, glinsterend. Haar van achteren opgenomen. In de ooren gouden knoppen en aan een ketting om den vetten hals een massief kruis met een miniatuur Jezusbeeld. Vooral dat crucifix trok Trinette aan, die omslagdoek . . . die witte zijde . . . die krullen, tierelantijntjes . . .

„Blijf je lang, Adri?”

„Twee dagen . . . tot Zondag.”

„Trinette! . . . Hoor je me niet? . . . Ga naar boven! . . . Maak de voorkamer in orde. . . .”

„'k Wou even. . . .”

„. . . . Je wou niks! . . . Doe wat 'k je zeg!”

't Meisje stond op. Lusteloos ging ze de trap op. Voor 't open raam, boven, bleef ze staan, leunend op de elbogen, zuigend op 'n ulevel. Een oogenblik later voelde ze een aanraking.

. . . „Ben jij daar?”

. . . „'k Kom 'n handje helpen.”

. . . „Laat maar . . . Ze heeft 't jou niet belast . . . 'k kan wel alleen”

Zwijgend begon de blinde te ruimen.

„Ben je vèr weg geweest?”

„Halfweg.... tot an de Kromming.”

„Heb je vader gezien?”

„Nee.”

„Frans?”

„Nee.... zanik niet!”

„Wees nou niet zoo nijdig....”

„Laat me met rust!”

Romaine wreef de tafel.

Trinette kauwde op de ulevel, die in kleverige draden tus-
schen haar tanden plakte.

En op eens begon ze te huilen, om een medelijden dat
ze met zich zelf kreeg, een vreemd medelijden, waarvoor ze
geen woorden had.

„Trini!.... waarom doe je dat nou?”

„Raak me niet an.... 'k wou da 'k dood was!..”

„Kom nou!... kom nou!...”

Als 'n beeld van zachtheid, streeelde ze de roode haren.

„'k Haat jullui allemaal.... 'k zal d'r nog eens ranselen....
Maal 'k om m'n leven! Maal 'k d'r om!...”

„Toe nou!....”

„'k Loop weg!.... Victorine is oòk weggelopen!....
'k wil niet meer eten.... 'k honger me dood!...”

„Malle meid!... Groot kind!”

„'k Wou dat ze stikte!....”

„Trinette!”

Schokkend met 't lichaam, als in wilde stuiptrekkingen,
lag ze over 't kozijn.

Zacht sprak Romaine.

En 't leed bedaarde, snel als 't gekomen was.

Plotseling omhelsde ze de blinde onstuimig; ze hielp mee
aan 't opmaken van 't bed, veerde de kussens op, stopte de
dekens weg. Lachend babbelden ze met elkander, schater-
den om 'n onhebbelijke ulevel, die als 'n dikke, lijmerige
prop in Romaine's mond kleefde.

„Cristi.... harder bijten.... Ha! Ha! Ha!” Ze gierde 't uit om de wanhopige pogingen der blinde.

II.

De meeste gasten van 't hotel Biron waren na 't diner in het tuintje of op hun kamers.

Voor 't groote venster aan de straat zaten alleen nog een heer en dame.

In het vreemdelingenboek stonden ze ingeschreven als Averino en echtgenoot; 't beroep stond er bij: Agence d'Artistes, Bruxelles.

Averino was kort, gezet, met 'n sterk Italiaansch type.

Kleine, sluwe oogjes schitterden onder borstelige, zwarte wenkbrauwen.

De heele gelaatsuitdrukking had iets geslepens, kruiperigs.

Het vrouwtje naast hem moest een française zijn. Ze zag er allerliefst uit, met 'n kinderlijke onschuldigheid over zich, die nóg sterker uitkwam door het antipathieke voorkomen van haar metgezel.

„Adèle, mio..., heb je je geamuseerd?”

„'t Was charmant.... 'n heerlijk dagje.... als 'k morgen weer in 't huishouden ben, zal 'k telkens an de grot denken... 't Boudoir de Proserpine!... de Salle du Dôme.... verrukkelijk!.... We hadden er eerder heen moeten gaan, Bennie...”

„Dát mankeerde,” zei hij lachend, een tellende beweging met de vingers makend.

Met zijn hand in de hare, bleef ze droomerig naar buiten kijken.

....„Hoe de kinderen 't maken?.... Leopold, Blanche, Jeanne... M'n heerlijke Blancheke!... 't is hier mooi, Bennie... zoo stil!.... Heb je ooit zoo'n stilte gehoord?....”

„Mag ik je nu alleen laten, petite femme?”

Pruilend keek ze op.

„Moet je uit?”

„Eén oogenblik.... iemand spreken.”

„Dien jongen van vanmorgen?”

„Ja.”

„Blijf niet lang uit . . . 'k Ben alleen zoo angstig.”

„Au revoir, mignonne!”

Hij kuste haar, zette zijn glimmenden hoed op, ging naar buiten.

Geurig dampten de rookwolkjes der sigaar om zijn hoofd. 't Middageten had hem uitstekend gesmaakt. Neuriënde, opgewekt door den tafelwijn, ging hij over den straatweg, aarzelde en trad toen een klein, onaanzienlijk estaminet binnen.

Er was 'n ondraaglijke hitte, nog onaangenamer door een stinkenden tabakwalm, die in vette wolken over de tafeltjes hing. Op den warmen zomermiddag, stond in 't vertrekje een rood-gloeïende potkachel waarop een roodaarden pot, die 'n pruttelend geluid van kleine uitbarstingen kreunde. De ruimte diende voor herberg en woonkamer. Naast de kachel bengelde 'n spiegel, door de hitte uitgelopen, alleen nog met een wazige plek, boven. Op de lijst van dit sieraad lag een kam verward in een klit haren. De wanden van het vertrek waren groezelig, berookt, hier en daar versierd met platen, heilige dingen voorgesteld hebbend, nu eene vieze mengeling van weggeteerde kleuren. In 't buffet te midden van smerige karaffen, stoffige flesschen, hing een gekruisigde Jezus met één been. 't Andere lag naast 'n bak met lepels op de middelste plank. Drie vervelooze tafels, 'n aantal matte stoelen, stonden of leunden op den met zand bestrooiden, goren vloer.

Bij het buffet zat een slordige vrouw, ingepakt in 'n flets jakje, zonder korset, en 'n vettigen zwarten rok. Van boven leek ze even dik en log als van onder.

Aan een der tafels in luie, vadsige houdingen twee mannen.

Bij 't binnenkomen van den vreemdeling, richtten zich de zes oogen half-verwonderd, half-wantrouwend op den indringer.

„Is Frans nog niet hier, madame?” vroeg Averino, aan de solide massa in 't buffet.

„Frans?.... Frans Bonnier?.... Nee!... Anders zou j'm wel zien zitten.”

Tegen dit logische argument viel niets in te brengen.

Hij ging zitten.

„Een brune, madame.”

„'k Heb geen brune.... alleen Faro.”

„Ook goed!.... geef me Faro.”

De vrouw lei haar breikous neer, strompelde naar een kast.

Bij 't openen der deur werd een collectie oude kleeren en schoenen zichtbaar, de kleeren aan spijkers opgehangen. Achter dien rommel verdween de vrouw, om met een beduimelde, slecht gekurkte flesch terug te komen, waaruit zij 'n glas schuimloos, slap bier in een gebarsten glas inschonk. Averino keek wantrouwend toe, had voor geen geld een teug durven drinken van 't verdachte, onsmakelijke vocht.

De twee mannen aan 't tafeltje hadden een oogenblik hun fluisterend gesprek gestaakt. Nu zetten ze 't voort, waarbij de een aan 't woord bleef en de ander zich vergenoegde regelmatig „ja, ja,” te brommen.

Averino stak 'n nieuwe sigaar op, begon uit tijdverdrijf en om zich een houding te geven een praatje.

.... „Druk met de affaires, madame?”

„Als we van de affaires mosten leven, konden we wel verkassen. Waren d'r veel vreemden in de grot vandaag?.... veel Engelschen?....”

„Ja, ja.... Een massa....”

„Van de Engelschen motten w't hebben.... Da's 'n goed volk.... Brusselaars vallen dood om 'n sou....”

.... „Dat begrijp ik.... Apropos... ken je Frans Bonnier, madame?”

.... „Of 'k 'm ken?... Daar zit z'n oom.... Hé Pierre.... hij vraagt of 'k Frans ken!.... Ha! Ha! Ha!....”

Die met Pierre aangesproken werd, lachte met een grooten grijns, terwijl zijn metgezel luidruchtig schaterde.

Averino begreep niets van die vroolijkheid, tot de leven-

makende lacher met de vuist op de tafel sloeg en er schuddend uitstiet :

.... „Als Frans niet in de grot is... ha! ha! ha.... hangt-ie an d'r rokken... ha! ha! ha!”... .

Averino lachte flauwtjes mee.

....„'t Is 'n sterke kerel, niet?”

....„Sterk?... van ijzer!”

„Dat dacht ik wel,... 'k heb 'm vanmorgen iets zien doen... Sapristi!... Goud waard!”

„Hij licht Fontan op als 'n veer, met één hand, nie-waar Fontan?” klonk de stem bij 't buffet.

Fontan, de luidruchtige lacher, bevestigde 't.

„Hij neemt 'n paar dozijn Brusselaars voor z'n rekening,” giegelde hij, Pierre aanstootend.

Pascal nam de pijp uit zijn mond, grijnsde.

„Dat zal hij gauw genoeg kunnen probeeren,” merkte Averino koeltjes op, alsof hij de aardigheid niet begreep : „Frans Bonnier gaat naar Brussel....”

Uit 't buffet klonken gedempte vloeken.

„Hé la-bas! Hé madame Zu,” grinnikte Fontan.

Madame Zu was opgestaan, hing met de gevulde vormen over 't buffet.

„Ga-at-ie naar Brussel?... Wat is dat nou voor kletspraat?”...

„'k Geloof 't bepaald, madame.”

„Zoo, zoo,” nijdig duwde ze de vuisten in de breede heupen... „ga-at-ie naar Brussel, dat kleine manneke,” plotseling wond ze zich op, met een kleuring van 't vette gezicht... „ga-at-ie naar Brussel.... dat canalje.... dat sujet!”...

Nu deed Pierre voor 't eerst den mond open...

„'k Zou met 'm meegaan, Zu,”... smoesde hij, droogjes.

Fontan schaterde wéér luidruchtig, draaide van pret op z'n stoel.

Madame Zu keek valsch, 'n vette spin.

„Geef 'm liever Trinette mee.... die loopt-ie toch na as 'n hond!...”

Driftig lei Pierre zijn pijp neer.

„Bemoei je niet met m'n dochter . . . Sale entremetteuse! . . .”
 „Hoho! Hoho! . . . Geen ruzie!” suste Fontan.
 Madame Zu zakte neer naast 't buffet.
 Pierre pufte dikke rookwolken.
 Er was 'n oogenblik stilte.
 Toen stond Pascal op.
 „Ga je heen?” vroeg Fontan.
 „M'n laatste vracht. . . .”
 Met 'n norsch gezicht leegde hij zijn glas, in één teug, tikte tegen z'n pet, ging de deur uit.
 Fontan knipoogde tegen Madame Zu.
 Weer bleef 't stil.
 Fontan sprak 't eerst.
 „Kom je van Brussel, meneer?”
 „'k Woon 'r.”
 „Dacht 'k wel . . . 'k Ben d'r eens geweest.”
 „Voor plezier?”
 „Ha! Ha! Ha! . . . Verdomme! . . . Nou! . . . , 'n werkman voor plezier op reis! . . .”
 „Heb j'r gewerkt?”
 „Ja en nee . . . 'k was d'r zes dagen. . . . verleje jaar . . . afgevaardigde.”
 „Afgevaardigde?”
 „Op 't congres.”
 Vragend keek Averino hem aan.
 „Ja, ja, op óns congres. . . . van de socialisten.”
 „Aha!”
 „'t Heeft niks geholpen . . . Al dat gepraat helpt niks . . . 't Gouvernement trekt toch an 't langste end . . . De kleinkinders zullen misschien 't stemrecht krijgen . . . als d'r eerst nog wat van ons met geweld onder den grond gestopt . . .”
 „Hoho!”
 „Eerst meer doojen . . . stumpers zooals ik . . . die ongeduldig zijn . . . die met 'n prop lood voorgoed gesust worden . . . Grappig! . . . Ha! Ha! Ha!”
 „Gekheid . . . de vreedzame . . .”

„Ja, ja... hou maar op!... 'n vreedzame... heel vreedzaam!... Als iets je pijn doet, crénom, trap j't weg!... Zut!!... Da's boter an de galg gesmeerd, als je met jullui spreekt!...”

Averino draaide onrustig, ongeduldig op z'n stoel. 't Was hem in 't geheel niet aangenaam hier over sociale toestanden te twisten met zoo'n heetbloedig partijganger.

Ook liet hem de worsteling der partijen koud.

Zijn ideaal was geld.

't Volk interesseerde hem niet... alleen had je er knappe meiden onder, die hij...

Hij moest wat antwoorden, zei fluweelig:

„'k Begrijp je waarachtig... 'k begrijp je best, meneer.”

„Laat dat meneer d'r maar af.”

„'k Vat je bedoeling... 'k hou van den werkman...

Als je weer in Brussel komt, moet je me eens opzoeken... Hier is m'n kaartje... Heb je nog wat van de stad gezien, toen j'r was?”

„'k Had niet veel tijd?”

„De Sinte Goedele?”

„Zeker... Verdomd mooi!”

„'t Paleis van justitie?”

„'t Paleis?... 't Paleis van justitie... 'k Heb d'r twee uur rondgelopen... D'r werd juist 'n arme drommel gevonnist, die gestolen had... Neem je hoed af! zei de hellebardier... 'k Heb 't gedaan... 'k Heb geluisterd naar 'n sinjeur in 'n spiksplinternieuwe toga... Crénom wat 'n woorden!... De lobbes op de bank zat te grienen... Twee jaar vroegen ze, twéé jaar om 'n paar gestolen schoenen!...”

„Wat zeg je van zoo'n paleis?”

„Van je?... Als 'k d'r an denk, raakt m'n bloed an 't koken — 't kookt nog al gauw! — Weet je wat je paleis is?... Niet?... 'n Monument voor den rot-toestand in België!... Toen 'k d'r uitkwam heb 'k zitten huilen... Zò'o'n laffe donder ben ik!... Als je denkt aan je makkers in de mijnen... an de levende machines in de groeven... Alles

hebben ze geleverd!... In 't donker, beneden, als honden hebben ze geslaafd, gesjouwd.... beroerd, kapot.... d'r lichaam sloopend om 'n bloedgeld.... Nou staat 't miljoenen-gebouw.... 't Steekt uit boven héel Brussel!... 't Schatert stom in de wolken, 'n lomp stuk misselijke weelde.... an iederen steen bloed van 't volk.... Crénom!... Hoe komen jullie an zoo'n spotnaam... 'n paleis! 'n paleis... van justitie! van justitie!... Laat ze werken, één jaar in de Borinage jullui rechters, jullui advocaten! Haha! Hahaha!..."

Nog lachte Fontan, toen de deur open werd gesmeten en een jonge man binnentrad.

„Aha,” zei Averino met 'n gevoel van verlichting.

't Was Frans Bonnier.

Hij leek op zijn oom Pierre. Alleen was z'n haar blond, heel kortgeknipt en had hij groene, harde, onaangename oogen. Frans kon hoogstens 22 of 23 zijn. Breedgeschouderd, met iets bots in zijn gezicht, maakte hij den indruk van 'n driftig, ruw wezen, half mensch, half bulldog.

Vluchtig groette hij madame Zu en Fontan, ging dadelijk bij Averino aan 't tafeltje.

„Een Faro voor meneer,” bestelde de Italiaan en de twee begonnen onmiddellijk fluisterend met elkander te praten.

Vergeefs trachtten de anderen iets op te vangen.

„Heb j'r over nagedacht, Bonnier?”

„Ja, zie je, 'k ben wel geen vaste gids van de grot, maar in 't drukke seizoen verdien 'k 'n aardigen duit....”

„Jawel, jawel.”

„'k Heb verduiveld veel lust in wat je me voorstelt, maar heb ik nou zekerheid, da'k niet na 'n paar maanden an den dijk wor gezet?”

„Zekerheid! Heeft 'n koopman zekerheid als hij een zaak begint?”

„Da's waar.”

„Heeft 'n werkmán zekerheid, dat z'n patroon altijd werk heeft?”

„Da's ook waar.”

„Over 'n halve maand begint de Brusselsche kermis.... Vandaar kun je meetrekken door 't heele land, naar Holland, Frankrijk, Engeland, waar je maar wilt.... 'n vrij leven.... op je eigen beenen. Athleten zijn goud waard! 'k Ken 'n jongmensch, begonnen zooals jij, die nou 'n tachtig frank per avond verdient.... Je moet je oefenen elken dag.... van de vrouwen afblijven.... dan zul je staan kijken van je eigen kracht!”

.... „Tachtig franken.... trachtig franken?...”

„Daar kun je 't makkelijk toe brengen. Ik engageer je voor één maand bij Bonnat.... twintig frank.... Nou?”

„Twintig frank per avond.... Kom, 't is te wagen! Lukt 't niet, kan 'k altijd weer teruggaan.... heb 'k wat van de wereld gezien.”

„Mijn provisie krijg 'k van Bonnat.... Kijk, hier is 't contract...”

Frans nam 't papier, dwaalde er met de oogen over.

Heel kort: plotseling hield hij op met een dommen glimlach:...

„'t Is goed,” zei hij, half verlegen.

Averino beet zich op de snor. Hij begreep dat de ander niet lezen kon.

„Hé, madame, hebt je ook inkt hier?” riep hij. Madame Zu morrelde eenige oogenblikken in een la van de toonbank. Toen kwam ze met 'n vies fleschje en een verroeste pen — aan een houtje vastgebonden — aandragen.

Frans doopte in, treuzelde lang, eindigde met benepen op te merken, dat hij niet schrijven kon.

„Dat's niets,” zei de agent, „zet een kruisje hier van onder.”

Zwaar op de pen drukkend, de tong tusschen de tanden geklemd, teekende Frans 'n dik, onooglijk figuurtje. Bij het liggend streepje liet hij vooraan een intvlak vallen. Bij het staande perste hij zóo op het verroeste instrument, dat een der punten met 'n knap wegsprong.

„Zonde voor de pen!... 't Is klaar,” zei hij met een zucht.

Fontan kwam nu met de handen in de broekzakken bij het tafeltje draaien, wantrouwend naar het papier kijkend. Bedaard strooide Averino asch op de vochtige lijntjes.

„Ga je . . . naar Brussel, Frans?” vroeg Fontan, op een stoel leunend.

„Ja.”

„Als wat?”

„. . . . A thleet . . .”

„. . . . Hm . . . Da's 'n verdomd hondebaantje . . . Weet je dat wel?”

„'k Weet 'r alles van.”

„'k Zag je zoo gauw teekenen . . . Heb je wel gelezen vóór je poot te zetten?”

„Bemoei je met je eigen zaken!”

„'k Wou je maar waarschuwen, dat . . .”

„. . . Hou je bek, zeg ik! . . . 'k weet zelf wat 'k doen en laten mot . . .”

Fontan haalde de schouders op, dreutelde naar z'n plaats terug.

Madame Zu zei niets, maar in 't buffet fonkelden twee oogen van grimmige kwaadaardigheid.

De Italiaan nam van niets notitie.

Netjes vouwde hij het contract op, stak 't in den borstzak.

„'k Ga naar 't hotel terug,” fluisterde hij: „Kom me Maandag in Brussel opzoeken . . . Madame, wat is de vertering?”

Knorrig streek de kasteleines 't geld op.

Averino wandelde langzaam naar 't hotel terug.

Op den straatweg kwam hij 'n voertuig tegen. Van uit de verte klonk 't vroolijk getjingel der bellen, die om den nek van 't paard rammelden. 't Beest, de kar, de voerman vormden één geheel van mooi getinte rustigheid, grijs, 'n ruw bonkige vorm met hoekige, grove lijnen. Wonderlijk fraai van toon in de sombere avondschemering, gromde de kar voorbij.

Egaal knikte de kop van 't beest, op en neer, schokkend de bellen.

Lillend schudden de breede flanken met gapende spierplooingen. Manen en poney wuifden golvend om den verstandigen kop. Klepperend gingen de hoeven. En zwaar in haar ijzeren kettingen knarsend en piepend, bonsde de plompe, driekante kar. De geheele vracht brokken zwabberde krakend, beknelde in de zwiepende planken. Grijs van vuil stof hobelden twee logge wielen, met een rustige schieting der spaken, om 't zwarte, glinsterend, dik-besmeerde oog.

Half gebogen in nadenken, sufferig soezen liep de voerman met zware, ploffende passen. De eene arm slingerde machinaal, slap vasthoudend de lange, veerende zweep. Om z'n hals hing los 'n rood verkreukelde doek; om 't lijf flapte 'n hemd met ruitjes van roze. De pilow broek glom van vet, vol zwartere inlegstukken.

„.... Hu! Hu!.... Allez, Minette!” bromde de man op z'n pijp kauwend; 't beest spitste de ooren, joeg met de staart over de billen, liet zwaarder de schoften tegen de trekriemen vallen.

„... Hu! Hu!.... Minette!”....

Langzaam dreunde 't span voorbij.

Averino herkende den man: 't was Pierre Pascal.

Hij wandelde verder, blij om de provisie, die z'n reiskosten goed maakte.

III.

Met een vloek sloeg Frans 't glas op de tafel. De scherven vlogen in 't rond. Madame Zu, die al 'n kwartier tegen den Italiaan en Frans, beiden, had geraasd, hield verschrikt op, bang voor 't andere glaswerk. Ze kende haar kostganger. Zonder een woord verder te spreken, smeet hij nijdig de restanten van 't voetstuk in 'n hoek, ging norsch den weg op.

't Was 'n goddelijk-mooie avond, 'n donkerder kleuring,

bijna nog dag. Verkoelend suisde de wind door de boomen, soms met 'n speelschen ruk takken en blaren in 'n wuivend gestoei opblazend, soms roerend 't groen in 'n wiegende wipping.

Monotoon soesde 't lispelend gewrijf en geschuur, 'n vaag koor van niets. Beneden in 't dal wasemde wittige damp over velden, als 'n lichte rook, adem van monsterlong in koude lucht. Om de rotswanden, hoog in de wolken, gierden vogels, zwarte stippen.

Frans hield rechts aan.

Bij de beek, die weinig water hield, deed hij schoenen en kousen uit, waadde door 't stroomend vocht, wierp zich aan den anderen oever in 't hooge gras.

Daar bleef hij liggen, 't hoofd op de handen gesteund, kijkend naar weg drijvende wolken, boven. Droombeelden doezelden voor z'n oog. Hij zag zich zelf bij Bonnat, in de tent, gekleed in 'n vleeschkleurig tricot toejuichingen van opgewonden publiek 'n worsteling 'n bloot lichaam Z'n knie op 'n hijgende borst

Midden in z'n mooiste droomerijen werd hij opgeschrikt door 't roepen van zijn naam. Hij herkende de stem van Trinette. Tóch gaf hij geen antwoord, bleef achter 't groen verscholen lachend kijken. 't Meisje stond besluiteloos. Als Frans er was klonk altijd 't bekende jodelgilletje, waarmee gidsen der grot elkander aanroepen. Teleurgesteld zette ze zich op den anderen over. Frans trok van plezier de gras-halmen uit den grond, gluurde haar aan met oogen tintelend van pret.

Nu ging ze langzaam liggen, kauwend op 'n boomblad, richtte zich weer ongeduldig op, stak 't eene been naar voren, trok treuzelend schoentjes en kousen uit, sloeg de rokken omhoog, als 'n dikken mantel, en slenterend doorwaadde ze 't water op haar beurt. In 't midden der bedding bleef ze staan, dol met 't bloote been plassend, dat schuim en door strooming verbroken kringen om haar heen dwarrelden. Zoò zag ze er uit als 'n kleine watergodin, mystisch omhuld door

de scheemring; 't witte vleesch glanzend van vocht, 't kopje in dartlende speelschheid, zich zelve toeknikkend in den rimpeligen spiegel.

Frans giegelde, nam 'n aardkluit, mikte met onderdrukte schaterpret. 't Water plaste vinnig op, bespatte Trinette met schuim, nijldige strepen en stralen.

Verblind wreef ze 't vocht uit de oogen, keek pruilend naar de plaats, waar ze nu z'n groote hoofd zag opsteken.

„Cristi, wat doe je me schrikken!”

Hij brulde van 't lachen.

Toen klom ze langs den oever naar boven, zette zich bij hem.

Hij had zich op z'n rug geworpen, rukte haar naar zich toe.

„... Nee, laat me Frans, laat me nou!”

„Eén zoen...”

„Nee, nee!” ...

Maar hij had zich van haar meester gemaakt, drukte z'n mond op de kleine lippen. Met 'n gevoel van weerzin trok ze zich kribbig terug.

„Laat me nou!... 'k wil niet meer gezoend worden!”

„Waarom kom je dan hier?”

„Om 't je te zeggen!”

Eén oogenblik keek hij haar met z'n strakke, groene oogen aan.

„.... 't Is goed.”

„Je mot d'r niet boos om zijn”

„Nee. 't Is goed.”

„De pastoor heeft....”

„Bliksems, meid, vraag ik je wat? Laat me met rust. Hoepel op!....”

Kwaadaardig wentelde hij zich op de andere zij, 't gezicht afgekeerd.

Tranen schoten in haar oogen.

„Frans.... Frans!”

Hij verroerde zich niet, toonde alleen zijn breeden rug.

„.... Frans!.... Frans!”

Zachtjes alleen 'n neuriën.

„.... Frans!”

„Crénom Wil je me met rust laten?”

„.... 'k meende 't zóó niet....”

„Heb je ooit 'n gezicht getrokken, als 'k je pakte?”

„Nee maar”

Waarom begin je dan nou met je fratsen je verdraaide kuren?”

„'k Weet 't niet 'k voel da'k da'k niet goed doe”

„Niet goed? Ben je gek geworden? Donderpraatjes van je pastoor! Niet? Mag 'n neef z'n nicht niet pakken?”

... „Ja .. ja maar ... je doet zoo vreemd”

Hij draaide haar weer z'n gezicht toe, doorboorde haar met z'n groote, groene oogen, lachte met 'n zinnelijken lach.

„Zeg ... Zeg Hou je van me, Trini?”

„Ja ... ja,” zei ze, half-angstig.

„Pak me dan”

Bevend boog ze zich voorover naar z'n groote lippen. Onverschillig liet hij 't zich welgevallen.

.... „Weet je hoe lang je me nog hier ziet?”

„Wat meen je?”

„Hoe lang 'k nog in Rochefort blijf?”

„Jij? Ga je heen?”

„Zondag.”

„Jij? Waarheen?”

„Naar Brussel”

„Ben je gek, Frans?”

„'k Ga twintig franken per avond verdienen athleteet Eindelijk wa'k al zoo lang wou!

Nou? wat zeg je?”

„Ga Ga je van me weg?”

„Hoor je dan niet, wa'k zeg?”

Ze liet zich voorover vallen, begon krampachtig te snikken.

.... „Jij weg! ... Jij weg! Blijft d'r niemand over om van te houden!”

„Malligheid je moeder Romaine”

Zachtjes nam hij haar in z'n gespierde armen, drukte haar tegen zich aan.

„Als je van me hield zou je niet gaan. Ik wil niet, dat je gaat!”

„Domme meid groote gans Is Brussel zoo ver? ... Zoek d'r ook 'n betrekking Schrijf an tante Adrienne ...”

„Tante Adri is hier!”

„Wel crénom, vraag d'r of ze je niet gebruiken kan ... Brussel is mooi! ... Jezus, Brussel is zoo groot! ... Je hebt d'r altijd plezier We zouen 'r samen uitgaan en als 'k genoeg verdienen trouwen we Wat? ...”

Door haar tranen heen begon ze te lachen.

De schemering viel meer en meer.

Achter de rotsen gloorde 'n vuurrood licht, warme weerkaatsing der zon.

Zwarte, uitgeveegde strepen vlokten er door met 'n helle glanzing van geel.

Mollig lijnden zich omtrekken van steengevaarten.

De wind blies harder, ontsnappende stoom in de blaren.

Voorzichtig nam hij haar bloote voetje in de groote, veele handen, warmde, streeelde het. Ze liet 't toe.

„Kijk me niet zoo an Frans”

Hij antwoordde niet. Driftig drukte hij haar in z'n armen, gloeiend van passie. Z'n borst hijgde. Met de armen weerde ze hem af.

„Nee Frans Nee! laat me!”

„Trini Trini,” fluisterde hij hartstochtelijk „wees niet bleu we trouwen toch”

„Nee! Laat me los! Jezus! Laat me los! Frans! Frans!”

„Crénom! Crénom!”

Als 'n woesteling wierp hij zich op haar, woedend over haar tegenstand, maar hij gleed uit door z'n drift en op 'tzelfde moment ontsnapte ze, hoorde hij haar door 't water plassen.

„Trinette! Trinette!”

Hij holde haar na, afglijdend van den rotsoever, bleef verschrikt staan.

Op den anderen oever teekende zich de silhouette van Pascal.

Een eindje verder liep 't paard voor de leêge kar.

Pierre keek grimmig naar zijn dochter, zei geen woord.

Toornig klemde hij de pijp tusschen de tanden, wees met 'n kort, driftig, gebaar naar 't dorp.

Als 'n schichtig, opgejaagd hert snelde ze voorbij den dreigend-zwijgenden vader, voorbij 't rustigstappende paard, verdween pijsnel.

't Was in één enkel oogenblik gebeurd.

Toen balde Pierre de vuist tegen z'n neef, die in 'n lompe, half-verlegen houding aan de overzij stond en volgde met snelle passen de dreunende kar. Met gebogen hoofd liep hij naast 't paard Hu! Hu! Allez!

Vanzelf hield 't beest voor de staldeur stil. Pierre stiet dikke rookwolken uit, gespte bedaard den buikriem los, lichtte de trekstang uit den haak. Minette schokte vroolijk den stal binnen, knabbelde aan de ruif. En de voerman zette zich neer op den haverbak, luisterde naar 't malsche smakken van 't beest. Toen maakte hij 't tuig los, wierp 'n handvol haver door 't gras, bleef nog even toekijken en sloot de staldeur.

In de huiskamer zaten Marianne en Adrienne bij 't zachte licht der lamp.

Zwijgend nam Pierre bij de tafel plaats.

Lachend keek de schoonzuster toe:

. . . . „'k Wou dat Jean wat minder, jij wat meer praatte”

Pascal mompelde iets overstaanbaars.

. . . . „Waar is Trinette, Marianne?”

De vrouw haalde de schouders op.

„Waar is ze?” — herhaalde hij knorrig.

Even keek Marianne om, wijzend naar boven.
 Pierre stond op.
 Vette rookkolommen dampten uit z'n pijp.
 Bij de trap spuwde hij op den grond.
 De treden kraakten onder z'n logge voeten.
 Boven sloeg 'n deur dicht, hoorde men stemmen, verward.
 Toen 'n bons, gegil.
 „Jezus! Wat gebeurt 'r?”
 „Niks,” zei Marian onverschillig.
 Duidelijker klonk 't leven.
 „Blijf toch zitten, Adri 't Is niks. . . . Hij ranselt
 Trinette”
 't Spektakel hield op.
 Pascal kwam weer binnen, kalm.
 Z'n pijp was stuk.

IV.

Tante Adri was later dan anders opgestaan. Ze had tot diep in den nacht met haar zuster gepraat, had zich in 't vreemde bed gewenteld zonder slaap te vatten.

Nu stond ze in 't onderlijf, de dikke armen, de vleezige schouders ontbloomd, voor den kleinen spiegel, haalde de kam door 't welige bruine haar. Ze was uit haar humeur, 'n verschijnsel, dat zich 's morgens chronisch vertoonde. Het haar was weerbarstig. Een poot van den nieuwen kam brak af in een der klitten tante Adrienne bleef verschrikt staan. Niet om dien poot ze zag een wit haar. Met de voorzichtigheid van een natuuronderzoeker, die 'n zeldzaam insect ontdekt, maakte ze zich van den zilveren draad meester, rukte, trad hoofdschuddend voor 't venster. Half nijdig draaide ze 't onaangename ding tusschen de vingers, liet 't langzaam uit 't open raam glijden, gluurde 't — met de bloote armen op het kozijn leunend — na, tot de zilveren kronkelingen met 't licht één werden.

't Was een treurige ontdekking.

In den tuin spoelde Trinette vaatwerk.

„Trinette!”

„Dag tante!”

„Kom 's even hier, Trinette!”

„Op uw kamer?”

„Ja, kind!”

't Meisje liet haar werk in den steek en kwam boven.

Tante zat in 'n verslagen houding.

.... „Wat blijft u?”

.... „'k Wor oud, kind....”

„Ha, ha, ha!.... Maar tante!”

„Lach niet!.... 'k Heb grijs haar gevonden!”

„Is dat zóo erg?”

„'t Kan niet erger.... Nu zullen 'r wel meer zijn.... wil j's kijken?”

„Zeker....”

IJverig doorwoelde 't meisje 't groote hoofd.

.... „'k Zie d'r geen....”

„Langzamer kijken.... Nou?.... Heb j'r een?”

„Ach kom.... 't Was verbeelding!”

„Au! Au!.... Niet zoo trekken!.... versta je 't haar opmaken?”

„Zoo'n beetje.... van achter opnemen?”

„Ja.... 'n ziertje meer links.... Zoo doe j't goed.... Niet te zwaar anhalen!.... Je doet 't heel handig.... Goed zoo!”

Druk weerde Trinette zich met kam en borstel. Tante volgde eerst alle bewegingen in den spiegel, sloot toen de oogen, die handenbeweging op 't hoofd lekker vindend. Ze had zoo weer kunnen indommelen.

....„Zeg, tante....”

„Ja....”

„Is Brussel mooi?”....

„Brussel.... Wat zeg je?.... Ja. ja.... zeker.... 'k kom niet dikwijls in de stad!”....

„Waarom niet?”

„We wonen buitenaf bij Voluwe.... Oho! wat heb 'k 'n slaap.... Je oom gaat 's morgens om vier uur naar de markt.... Als-ie terugkomt.... Oho! Is dat geeuwen!.... als-ie terugkomt is-ie doodmoe.... 's Zondags wil-ie niet... dan ga 'k soms wel met Florent.... Oho! Oho!”....

„Florent... Wie is dat?”

„Je vraagt zoo'n boel op den vroegen morgen. Da's de knecht.”

Tante knipte met 't hoofd, maar Trinette wou praten, lachte om haar geniepigen inval.

„'k Wou da'k ook in Brussel was....”

Geen antwoord.

„'k Wou da'k ook in Brussel was....”

„Au! Au!.... Let toch op Trinette! Je neemt verkeerde haren op!... Wat zei je?”

„'k Wou da'k oòk in Brussel was.”

„Ja dat willen alle jonge meisjes....”

„'k Wou wel weten,” vervolgde Trinette in 'n plotselingen overgang tot vreemden ernst.... „'k wou wel weten hoè andere menschen leven... Ze spreken telkens van braaf zijn.... om 'n leven hier namaals... Als 'k dood ging... zou 'k niks van de wereld gezien hebben.... niks.... niks... Dat vin'k 'n lamme gedachte!”

„Malligheid... je komt pas kijken....”

De kam streek door de haren. 't Meisje zweeg even.

„Geloof je ook da'k slecht ben, tante?”

„Wat zeg je nou weer?”

...„Je zult d'r om lachen... 'k Ben slecht... 'k voel me slecht... Weet je, als 'k hier mot blijven loop 'k weg!”

...„Nonsens.... Kinderpraat!”

„Nee... Nee!... Ze vatten me niet... 'k voel me ongerust... altijd!... altijd! Wat dàt toch beteekent?... Buiten bedaat 't..., droom 'k zonder da'k wil.... zóo vreemd.... zulke gekke, dollen dingen.... da'k bang wor.... bang....”

„Pas op met die haarspeld!... Au!... Pas op: Zoo... Ja zòo!.... Bang waarvoor?....”

„Dat weet 'k niet. 't Is zóo vreemd.... zóo vreemd....
Net iemand, die achter me staat in 't donker....”

„'n Boeman! Hahaha!... Zoo'n groote meid!.... Zeg, heeft vader je.... gister geslagen?....”

„Ja!”

„Waarom?”

„Om niks!... 'k Had geen schuld... Bah, 'k maal d'r niks om.... 'k lach d'r om!... 'k lach d'r om!”

„Jou, brutale”....

„Hij slaat me altijd.... Kijk hier is 'n bonte plek....
'k Maal d'r niks om, geen cent!.... Als 'k ouwer ben, sterker.... Zal 'k 'm....”

„Wat meen je!”

„Niks, niks.... Cristi, hij heeft me pijn gedaan gister!...
Toch heb 'k gelachen om z'n pijp.... Ha! Ha! Ha!... Z'n pijp.... Hij heeft 'm stuk gebeten van kwaadheid, van gal....”

„Mág je zoo spreken, kwaje meid?”

„De pastoor.... de pastoor heeft mooi praten.... Je mot ze liefhebben.... Hij zou wel anders praten.... als-ie slaag van ze kreeg.... Ik dòe 't niet.... ik dòe 't niet!...
Als 't geschreven staat is 't nonsens!... 'k Hou alleen van Frans... van Romaine....”

„Zoo hóu je van Frans?”

.... „Hij is zóo sterk.... zóo sterk.... Hij draagt me als 'n kind....”

„Laat je je dragen?... je bent al 'n vrouw...”

Trinette boog 't gezicht diep over tante's hoofd. Een verraderlijk rood kaatste in den spiegel.

„Hoe hou je van 'm, zeg?”

„Dat weet 'k niet.”

„Weet je dat niet?”

„'t Is gek.... Als 'k 'm niet zie.... denk 'k an 'm....”

.... „En als-ie bij je is?”

„Dan.... dan... zul je niet lachen, tante?... Dan....
ben 'k bang voor 'm....”

Tante Adrienne schudde van 't lachen. 't Vette vleesch

van haar armen trilde, de gevulde boezem schokte als dril in de gapingen van 't weeke corset. {Ze vond dat verhaal allergrappigst.... zou 't aan Florent oververtellen.... Zoo'n malle meid! Ha! Ha! Ha!.....

Zenuwachtig streek Trinette de halsharen glad...

„Mot je daar nou om lachen?...”

„'k Lach!.... Jezus je bent zoo grappig!.... bang?..., bang, waarvoor? Ha! Ha! Ha!”... — 't Was 'n diepe volle lach als van 'n man.

„Dat weet 'k niet.... Soms kijkt-ie me an, da'k weg zou weg zou willen loopen... als 'k durfde....”

„Dus hij is zooveel als je vrijer?...”

„Nee... nee.... maar als-ie genoeg geld verdient gaan we trouwen.”

„Weet je moeder dat?”

„Kè-je begrijpen!... 't Is 'n geheim.... Je zult 't toch niet verklappen?”

„Heusch niet....”

„.... Weet je.... geen betrekking in Brussel voor me, tante?”

.... „Je bent veel te jong voor Brussel....”

.... „In September wor'k achttien....”

.... „Brussel is 'n lamp, kind.... De vlinders vliegen d'r heen.... raken de vleugels kwijt.... worden dan uit meêlij doodgetrapt.... Dat begrijp je niet.... hoeft ook niet.... De scheiding zit wat scheef.... Wil j'm even uitwasschen?”....

„'k Wou toch naar Brussel.... Victorine is 'r ook heengegaan.... die verdient veel geld....”

„Wie is dat?”....

„Me vriendin.... Ze was dol op Cohu.... Die heeft d'r laten zitten.... is getrouwd met Martha... Toen is ze wegge-loopen.... Ze verdient geld als water....”

„Wat zou jij nou met geld doen?”

„'k Zou 't an Romaine zenden, alles.... Als ze dood zijn komt ze bij me wonen.”

Tante begreep dat met „ze” de ouders bedoeld werden. Ze stond op, bekeek 't kapsel. De nicht bleef treuzelen.

.... „Is 't waar, Trinette, dat je dikwijls liegt en snoept Je moeder zei 't”

't Bloed vloog 't meisje naar 't hoofd

.... „Nou ja 'k lieg! Als 'k niet lieg, krijg 'k slaag 'k Hou van snoepen! 'k Zou wel altijd lekkere dingen willen eten Daar kom 'k voor uit! Mooie kleeren! Andere menschen hebben 't zoo goed! Heb je wel eens in 'n hôtél gegeten, tante? An zoo'n fijne, lange tafel met linnen en zilver! 'k Gaf d'r m'n eene hand voor als 'n dame — heelemaal dame — bij Biron te zitten! Garçon! Garçon! Verbeel je: ik: Garçon! roepen — Garçon, één portie krentenbrood met boter! Vite! Dépêchez-vous! Als dan 'n arm kind voor 't raam stond, zou 'k 't binnen laten komen de helft van m'n bord weggeven Cristi! Cristi! Wat zou 'k smullen Hé garçon, geef me nog 'n beetje van dát en dát is ook wel lekker”

In extase keek ze uit 't venster, verdiept in haar kinderlijke fantasie.

Tante Adrienne glimlachte spottend:

„Als Madame Cathérine Nee deftiger als Madame Cathérine Bonnier, geboren Pascal, kun je dat alles misschien hebben, klein ding Houdt Frans van je?”

„Dat weet 'k ook niet.”

„Dat mòest je dan toch weten.”

„Soms is-ie onverschillig Soms”

„Nou?”

„Soms zegt-ie dwaze dingen net als gisteravond 'k geloof dat-ie oòk slecht is De pastoor zegt 't Vin je zoenen geen vieze gewoonte, tante?”

Tante's corset schudde krakend.

„Nee, maar Nee maar, kind, je bent vermakelijk!”

Goudglansjes tooverden zonnestrallen in 't rosachtig haar voor 't venster. De donkere oogen keken naar buiten, en

met 'n stille melancholie zei ze, afgetrokken, 'n bizarre opwelling....

„.... Wat nou toch 't leven is?“....

Uit den tuin klonk de schelle stem van Madame Pascal.

„Trinette!.... Trinette!.... Romaine, waar is ze?“....

„Hier!“ riep 't meisje, 't hoofd voorover buigend.

„Luilak je weer!.... Wil je deksels gauw 't vaatwerk wasschen?“....

„Schreeuw maar zoo niet!“....

Nijdig keerde Trinette zich om. Bij de deur stond ze aarzelend stil, smeekend met de mooie oogen:

....„Neem me mee naar Brussel.... Toe, neem me mee.“...

Toen tante beneden kwam, dampte de koffie op tafel. Versch boerenbrood in lange reepen, vulde den bruinen schotel. Pierre zat bij 't raam. Bij de tafel Marianne en pastoor Barnier.

„Hé, Adrienne welkom,“ zei de geestelijke vriendelijk:

„.... je ziet 'r best uit.... Maakt Jean 't goed?“

„Manson.... jawel, best.“

„Dat doet me genoeg.... Je hebt 't goed, niet?“

„De affaire gaat best....“

„Veel klanten?“

„Manson bedient de buitens op Schaerbeek en Voluwe....

We houden twee knechts....“

„Da's ferm.... Als 'r nu nog 'n kleine Jean kwam....“

'n Bittere trek op 't gezicht van Adrienne, 'n mengeling van verveling en minachting.

„D'r zal wel nooit 'n kleine Manson komen....“

„Hoe wou je dat voorspellen, kind.... Odat ongeduld!“....

„Ha! ha! ha!.... 't is mijn schuld niet!.... Ik wou graag.... dol graag.... affijn, laten we daarover niet verder praten.“

De pastoor knikte verlegen. Er dreigde 'n onaangename gaping in 't gesprek.

„Waar is Romaine?“

„Romaine,” zei de moeder.... „blijft wat liggen.... ’t Schaap is niet goed.... Willen we gaan eten?”

Ze zetten zich om de tafel, ook de pastoor.

„Pierre,” begon tante, ’t brood in haar kom soppend:.... „’k had wel zin Trinette mee te nemen.... voor ’n paar dagen.... ’k wil zelf de reis betalen.... Wat zeg je?”

Pascal keek wantrouwend op.

.... „Voor ’n paar dagen? Nee.... Niet noodig!”

Adrienne vatte ’t antwoord verkeerd:

.... „Nou.... als je wilt langer!.... Wat zou j’r van denken, als ze in Brussel in betrekking ging?.... Kinderjuffer of zoo iets?.... Ze kan bij mij wonen”

„Ze is zoo jong....” merkte de pastoor zacht op.

„Jong, ja.... Maar ze zou graag op eigen beenen staan.... ’k Geloof niet.... zie je — als j’t me vraagt — ’k Geloof niet.... dat ze hier gelukkig is....”

„Voor mijn part kan ze gaan,” bromde Marianne: „Z’is toch maar tot last.... Wat zeg jij, Pierre?”

Langzaam kauwde de vader, groote happen.

Er was ’n stilte.

.... „Zoo!.... Wou ze weg?.... Gebeurt niet, zoolang. ’k leef.... In Brussel gaan z’t pad op!.... Gebeurt nooit!” ...

.... „Maar ik zal op haar passen....”

„Zoolang ik leef eten ze thuis.... Brussel.... nooit!”

Een herinnering leefde op in ’t soldatenhart.... iets vaags, ’n schemering.

Juist kwam Trinette binnen.

Zwaar trok Pierre de wenkbrauwen samen, keek norsch over z’n bord.

Ruw klonk de stem.

.... „Wou jij weg van hier?”

’t Dreunde door de kamer als ’n dreigement.

.... „Nee.... nee,” fluisterde ze, aarzelend, angstig.

„Da’s goed,” gromde hij.

Zwijgend werd ’t ontbijt geëindigd.

Alleen de pastoor sprak.

Vriendelijk-goedig sleepte z'n geluid door de kleine ruimte.

V.

Zondagmorgen.

't Regende.

Tikkend, spichtig-nijdige kegels, kletsten druppels in groote, vuile plassen. Met korte rukken gierde de wind door de verlaten straat, dreef 't water in 'n rimpelige, kartelige borreling. Overvulde goten klaterden op den weg, schoon schurend, wrijvend de ronde keien, dat bruine koppen als glimvlekken in de overstroming opwipten.

't Regende sterk.

Stralen vocht schoten schuin, schichtig weerkaatsend duizenden puntjes bleek wit, 't daglicht. 't Suisde als 'n gewaai van boomen, 't tiktake met 'n zacht murmelen, 'n stil, levenloos gegons. Van de dakpannen gleed water, in de gleuven zilverig krimpnd, naar beneê. Rookwolkjes, verlept, vermoeid, walmden omhoog, opgeslurpt halverwegen door 't plassende vocht.

Zacht klepte de kerkklok in de verte, 'n triestig gebimbam, sufrig gedragen door de dikke, natte lucht.

Drie menschen over den weg.

Pierre liep te stappen, als naast z'n kar. Breed plaste 't water onder z'n dikke zolen. Onder één ouderwetsche, groene parapluie Marianne en Adrienne, hoog optrekkend 't bovenkleed, dat slijkkrige onderrokken, bespatte kousen, dikke kuitzen zichtbaar. Ze gingen naar 't station.

En de dorpsweg hernam zijn eenzaamheid.

Grijs van vocht, volbuikig van weerbarstigen damp, drukten de wolken op d'enkele huizen, ze in 'n tint wanhopig flets-zwart verdrinkend, 'n zwaarmoedige, sombere omfloersing. Van de boomen, glibberig, druipend, gleden vette vlokken. Langs de stammen siepelden vallen en stroompjes, die kronkelend, vlug als slangen, beneê zich vereenden, geluidloos neerglipten in de natte, zatte aarde.

Weer leven op den weg.

Een geklikklap van hoeven. 'n Paard druipend van water Heel de huid 'n kleefplek van haren. Diep in z'n jas de koetsier, 't hoofd ver voorover in den opstaanden kraag. En de wagen zwiept de plassen als 'n wals in 'n gestuif en gescheer van druppels.

En weer stilte.

De kerkklok verstomde. Dikke riolen groeiden op zij van de keien, opslurpend de lijnen van water, die tusschen de steenen zigzagden. Boomblaren en slijk dreven er in, opgejaagd door den wind. Langs de gevels der huizen 'n vuilig, goor sap en de ruiten droegen 'n golving, 'n pleistering van vocht.

Links, langs de boomen en woningen, 'n meisje. Over 't hoofd had ze den rok geslagen, dat de zwarte voering als 'n nonnenkap om haar aardig kopje hing. Van achter was de roodbaaien onderrok zwart-druipend. Op de bloote voeten ging ze snel-trippelend. De kuitten glommen van water.

Stil was Trinette uit 't huis geslopen, tegen 't verbod der moeder. Ze wou den trein zien vertrekken, waarmee Frans naar Brussel ging én tante.

Tante had haar gezoend.

.... „k Heb 't gevraagd, Trinette.... Zoolang je vader leeft gebeurt 't niet.... Hou maar geduld....”

Hard begon ze te loopen. Ze hoorde 'n signaal bij 't station. Buiten adem kwam ze bij de borstwering. Vóór haar lag 't gebouw met de kleine wachtkamer. De trein was er nog niet. In den stortregen bleef ze wachten. Hier zou ze alles uit de verte kunnen zien. Tusschen het groen en de rotsachtige wanden kronkelde de spoorlijn met de glinsterende rails als 'n zwartgeblakerde strook. Ze kromde zich, 'n eindje verder, om scherp achter de rotsen te verdwijnen. De slap gespannen draden der telegraaf golfden aan de dwarsbinten der palen, kreunden als 'n sentimenteele harp. Scherp keek Trinette toe, maar ze kon geen der gezichten in de wachtkamer onderscheiden, durfde zich ook niet te ver voorover buigen uit vrees gezien te worden. Het water stroomde om haar heen. Om den eenen voet had zich 'n

plas gevormd. Ze trok altijd haar schoenen uit als 't regende, om 't leer te sparen. Nu begon ze zich huiverig te voelen. 't Snelle loopen, 't lange wachten hadden haar korzellig gemaakt, prikkelbaar. Onwillekeurig dacht ze wrevelig aan de woorden der tante. Cristi! Wat 'n hondenweer!... Ze kreeg 'n gevoel om te huilen. 't Geraas van de neerkletterende druppels, van de brommende telegraafdraden maakte haar week, gaf 'n idee alsof Rochefort altijd zóo zou blijven.... regen!... regen!... altijd groezelig, donker.... Ze zou 't zóo bont maken tot ze haar wegjoegen.... Cristi, te denken dat zoo'n spoorweg in 'n paar uur naar Brussel voert.... dat ze er nooit, nooit zou komen zoolang hij leeft!... Zou hij lang leven?... Zou hij nog héel lang leven?... Die vraag drong zich telkens weer aan haar op, gewiegd op den monotonen cadans van 't vallende water.... Ze raakte er door aan 't suffen, met 'n warm iets van geluk in zich — tot ze werd opgeschrikt door 'n lang gerekt gegil in de verte. Er kwam beweging op het perron aan de overzij. Eerst 'n man met 'n blauwen kiel, die 'n wissel overhaalde. Toen 'n ander met een roode pet. Dat was de chef. En gelijk, dat de wachtkamer geopend werd, klonk 'n dof gebrul tusschen de rotsen, aanzwellend tot 'n hevig geraas. De trein stoof door de steengevaarten. Bij de kromming 'n witte damp in kringen en pluimen. En met 'n ruk, toomloos als 'n wild beest, snuivend, kokenden damp uitspuwend, stortte de logge machine te voorschijn. De stangen schoten als radeloos heen en weer. Trinette hield zich aan een struik vast. Cristi!... Wat 'n vaart!... Ze werd bang dat de trein voorbij zoo sporen. Maar de wielen schenen plotseling aan de rails te kleven. Ze schuurden er langs met 'n steunenden zucht. Toen, met 'n schok, met 'n gebons van tenders, stonden de wagens stil. Rukkende golfjes water stortten naar beneden.

Cristi! Hoe was 't mogelijk!

Op 't perron werd 't levendig. Nu zag ze tante Adrienne en moeder, achteraan vader. Heelemaal apart Frans. Natuurlijk! Moeder kon hem niet luchten.

En met 'n zware kropping in de keel zag Trinette ze instijgen. Bons! De deuren werden dichtgesmeten. Tante boog uit 't portier.

Frans zat in 'n anderen wagen.

Toen kreeg ze op eens 'n dwaas gevoel van meelijden met de vertrekkenden. Ze had willen roepen Blijf toch! Ga niet heen! 't Regent zoo! . . . 't Is zoo triestig, zoo nat! . . . Ga niet weg!

De bel klonk, schrill, hard. Langzaam kwam er beweging in 't gevaarte.

. . . . „Frans! Frans!”, gilde 't meisje. 'n Hoofding uit 't raampje, 'n zakdoek wuifde. Sneller ging de trein. Stootende kreunen bulkte de locomotief. En de weg werd weer leeg, zwart, met de glinsterstrepn der rails.

Trinette huilde niet. 't Kroppte in haar keel, benauwend. Eerst thuis op haar kamer, bij 't bed van Romaine, snikte ze 't uit. De blinde zei niets, liet haar begaan. 't Verdriet was te hartstochtelijk om lang te duren.

Een uur later was 't bijna vergeten.

De zon brak door. Ze wipte uit, kocht snoepgoed bij Mère Margrite en toen ze 't in haar eentje oppeuzelde, be kroop haar opnieuw 'n weelderig gevoel van onrustig jong leven.

Tegen den avond kwam 't eenzame gevoel weer boven. Ze dwaalde rond, verveelde zich.

Opstand en weerbarstigheid woelden in 't hoofdje. Honderd besluiten nam ze en toch lei ze zich even besluiteloos te bed. Romaine sliep. Door 't venster viel maneschijn naar binnen, met 'n heldere teekening der ruiten op den grond. Doodstil lag ze naast haar zuster, tot ze moe, met vage droomen, induttede.

Den volgenden morgen gebeurde er iets verschrikkelijks.

Pierre was vroeg uitgegaan.

In 't kleine huishouden waren de vrouwen ijverig aan 't

werk, toen Fontan binnentrad. Hij zag bleek, nog bleeker door z'n zwarten stoppelbaard, die geheel verward zat.

.... „Madame Pascal!”

„Ja-a-a-a!” schreeuwde de moeder, met haar armen op de heupen in 't tuintje staan blijvend.

„Kom eens hier! Kom eens hier!”

Verwonderd kwam ze aansloffen.

„Hé!... Monsieur Fontan? Ben je niet an 't werk vanmorgen?”

„Ja... Ja!... Je mot niet schrikken niet schrikken, hoor!”

„Niet schrikken? Is d'r iets gebeurd?”

„Nee nee. Hou je kalm, madame ..., 'n ongeluk”

„Nom de Dieu! Pierre?”

„Pierre”

In de geopende deur vertoonden zich de twee meisjes met verschrikte gezichten.

„Nom de Dieu!... Nom de Dieu!... Hij 's dood!... Je wilt 't niet zeggen!... Dood! Dood!”

Zenuwachtig begon de vrouw te snikken.

„Nee niet dood! Blijf nou bedaard! 'n ongeluk hij 's zwaar gekwetst”

Romaine gaf 'n gil.

„Wat is 'r gebeurd, Fontan!... Jezus, wat is 'r gebeurd?”

.... „De takel gebroken Pierre stond d'r vlak bij de steen kwam op z'n beenen Twee duizend kilo! 't Heeft lang geduurd voor-ie d'ronder uit was de dokter is 'r bij Heb j'n glas water ... 'k Ben kapot”

In de kamer klonk 'n hartverscheurend gejammer. Trinette was in elkaar gezakt. De blinde stond met aschgrauwe trekken, zich vasthoudend aan den deurpost.

Buiten gonsde 'n verward stemmengeluid, 't zwevend gemompel van 'n nieuwsgierige menigte, die zich voor de deur begon te verdringen. En terwijl Fontan koortsachtig met de vingers door 't haar woelde, bleef dat joelend gepraat buiten zich mengen met de angstige jammerkreten van moeder Pascal.

Toen werd 't buiten stil.

't Liep Fontan koud over den rug. Hij veegde zich 't klamme zweet van 't voorhoofd. Vier bruine, ruwe kerels, gekleed in blauwe kielen met lange, witte voorschoten, droegen 't lichaam binnen.

Nieuwsgierige koppen puilden in de deuropening, heel kort.

De dokter sloot de deur. Marianne bleef zitten. Romaine luisterde met 'n zenuwachtig trilling om de lippen, elk geluid huiverend opvangend.

De treden van de trap kraakten onder zware voeten. Pierre werd naar boven gedragen. Eerst nu herkreeg zijn vrouw haar wilskracht. Doodsbleek volgde ze de dragers, hielp meê den gekwetste te bed leggen.

Pascal was afschuwelijk verminkt.

De beide beenen waren verpletterd.

De ongelukkige lag bewusteloos. Op z'n wit gelaat teekende zich scherp de bruine vlek bij den rechter mondhoek, waar altijd z'n pijp bengelde.

Fontan zat half gebroken bij de tafel. Sombor keek hij voor zich, terwijl hij zich de handen verbond, die hij bij de redding ontveld had.

Aandachtig onderzocht dokter Monier de gapende, bloedende wonden, die met beensplinters gevuld waren. De mannen om 't bed, stonden met bleeke, verslagen gezichten.

Haastig noteerde de dokter iets op 'n blaadje van zijn receptenboekje, scheurde 't uit, duwde 't een der dragers in de hand.

.... „Vlug, Cohu.... Naar 't telegraafkantoor!”, zei hij opgewonden. Toen wendde hij zich tot Marianne.

.... „Madame Pascal.... da's vreeselijk noodlottig.... 't Is verschrikkelijk.... Er is maar éen kleine kans op behoud....”

Bevende hing ze aan zijn lippen.

.... „Er is maar éen kans.... amputatie.... onmiddellijke amputatie.... 'k Heb mijn collega uit Jemelle ontboden... 'k moet.... de beenen afzetten....”

Zonder 'n woord te zeggen, zakte Marianne op een stoel. Fontan gaf haar 'n glas water, sprenkelde vocht op haar voorhoofd.

„Nee laat me,” kreunde ze dof, bleef wezenloos naar 't bed kijken, naar die verminkte beenen, die op 't mes lagen te wachten.

De mannen mompelden onder elkander.

Fontan uitte driftige, gepassioneerde woorden 't Was te voorzien geweest de takel was lang rot Hadden ze al niet de vorige maand om 'n anderen gevraagd? Crénom! Weer 'n verminking máár 'n paar werkmansbeenen misschien 't leven Hij zou 'n moord kunnen begaan

De dokter maande om stilte.

Beneden hoorde men Trinette snikken en de trillende stem van Romaine, die haar trachtte te sussen.

't Duurde anderhalf uur voor de assistent kwam. Hij bracht instrumenten en bandages mee. Fontan en Cohu bleven boven om te helpen. Alle anderen moesten heen.

Marianne had zich beneden neergezet.

Voor de huisdeur bleef 't een voortdurend gegons.

Angstige schaduwen draaiden voor 't raam.

Eindeloos lang duurde de operatie.

Geen ander geluid boven dan haastige voetstappen. Na verscheiden uren kwamen de geneesheeren de trap af. Cohu droeg 'n pak. Hij en de assistent gingen heen.

Een golving van gedempte stemmen stroomde binnen.

„'t Is gelukt ... moed houden,” zei dokter Monier.

VI.

Tegen den avond ontwaakte Pierre, koortsachtig onrustig. De heele kamer rook naar jodoform. Marianne en Fontan zaten bij 't bed.

De ongelukkige keek versuft rond. Vreemd dwaalden zijn oogen van z'n vrouw naar z'n vriend. Op eens scheen

er 'n zweem van herinnering in hem op te wellen. Met 'n zwakke, onzekere handbeweging tastte hij naar de beenen, woelde met 'n half krankzinnigen angst in de oogen, over de dekens.

Hij scheen te begrijpen.

Kreunend, 'n geluid dat door de ziel sneed, plofte 't hoofd op de kussens terug.

Met gesloten oogen bleef hij zoo liggen zonder dat de anderen één enkel woord durfden zeggen.

Ze dachten dat hij sliep, begonnen heel zacht te fluisteren.

Toen plotseling, kwam er 'n flauwe glimlach om z'n lippen

. . . . „Geef m'n pijp,” zei hij dof.

„De stumper hij ijlt hij ijlt” , zuchtte Fontan.

En ze bleven doorpraten, tot Pierre harder, duidelijker 'tzelfde steunde

„Geef m'n pijp hoor je niet? 'k 'k wil rooken”

Koortsachtig gloeiden z'n oogen.

Aarzelend stond de vrouw op, haalde de pijp. Ze dorst 't niet weigeren.

Dokter Monier kwam binnen. Verbaasd bleef hij kijken naar den rookenden zieke.

„Wat is dat nu? Je moogt niet rooken!” zei hij driftig.

. . . . „Laat me met rust!”

„'k Wil 't niet, Pascal Wees nu verstandig! Je moet je heel rustig houden Je leven is 'r mee gemoeid”

„Nom de Domme laat me met rust!”

Met zachten drang nam de dokter de pijp uit den mond van den ongelukkige.

Toen gebeurde er iets vreeselijks, iets dat Marianne in tranen deed uitbarsten en Fontan naar 't raam dreef.

Pierre begon te huilen als 'n kind.

„Wees nu ferm, Pierre,” zei de dokter goedig „'t Is zoo erg niet Als je morgen zonder koorts bent mag je rooken Kom kerel geen waterlanders! Je

vrouw en je kinderen zullen wel voor je loopen Allo !
Geen gekheid !”

De avond ging allertreurigst voorbij. Tegen negen uur kwam de pastoor. De grijsaard zag er ontdaan uit.

„k Was bij 'n sterfbed 'k Kon niet eerder komen
Wat 'n ongeval ! Schrikkelijk ! . . Hou je goed, Pierre
Denk an God Denk an God !”

En beneden bleef hij tot middernacht praten bij de meisjes.

Trinette sliep dien nacht op 'n stoel in de huiskamer. Ze durfde niet voorbij de kamer van den zieke te gaan, gefolterd door 'n nijpenden angst, door 'n groot berouw. De dagen die volgden was ze nòch door zachtheid, nòch door geweld in het ziekevertrek te drijven. Een woeste ontzetting leefde in haar op, bij de gedachte den verminkten vader te zien. De jodoform-lucht maakte haar ziek.

* * *

Pascal ging niet vooruit. Op de koorts volgde 'n geweldige uitputting en na 'n week bereidde dokter Monier de vrouw op 't ergste voor.

Dien Maandag werd Pierre bediend. 's Middags had hij z'n laatste heldere oogenblikken.

„Trinette,” zei de moeder, week „Trinette je vader wil je” Meer bracht ze er niet uit. De pastoor moest 't voleindigen.

„Nee ! . . . Om Gods wil niet !”, smeekte 't meisje.

Zacht vatte de priester haar bij de hand, voerde haar naar boven.

„Nee ! . . . Nee” gilde ze voor de deur. Toen wankelde ze binnen.

In 't bed lag Pierre, akelig veranderd. Rookwolkjes damp-
ten uit z'n mond.

Bijna stikkend van angst keek de dochter naar de slappe,
ingevallen plek van de dekens.

Pierre lachte haar toe.

.... „'t Is 't Is uit Trini”

„Vader! ... Vader!” ...

„Huil niet”

Lang, met 'n ongewone zachtheid in z'n oogen, keek hij haar aan.

.... „Geef me je hand kind”

Ze snikte hartstochtelijk.

... „Huil niet 'k Heb je dikwijls geslagen, zeg?” ...

„Nee ... nee ... vader.”

„'k Heb van je gehouden ... waarachtig van jou van Minette ...”

Toen bleef hij lang zwijgen met haar hand in de zijne, rustig, tot er plotseling 'n vreemde uitdrukking op zijn gezicht kwam. Hard drukte hij haar vingers, dat de nagels bijna in het vleesch drongen,

... „Zul je ... zul je ... altijd eerlijk blijven?”

'n Sombor iets scheen hem te hinderen, 'n huivering voor de groote, woelige stad, waar hij zijn jeugd verbrast had.

„Ja ja ... vader ...”

„Da's goed ... heel goed huil nou niet ... we stappen allemaal uit”

'n Kalmte kwam over hem.

De pijp gleed uit z'n mond.

Fontan snoot geraasmakend zijn neus.

Pierre begon te zieltogen.

's Avonds stierf hij.

* * *

Groote kaarsen brandden bij 't bed.

Fontan en Cohu waakten. Een drukkende stilte was in 't huis en in 't dorp. Door 't geopend venster was de hemel zichtbaar, sterren.

Tegen 't kozijn leunden de twee mannen, den rug toekeerend aan 't mismaakte lichaam in 't bed.

„Ik ga naar Brussel,” fluisterde Fontan „'k ben hier te lang geweest.”

Verrast zag Cohu op. Sombor, neerslachtig, keek de ander naar buiten.

.... „De wereld is één misselijkheid.... Straks heb je geluisterd bij de bediening.... M'n bloed heeft gekookt.... Al die smeekbeden!.... Verdomme, verdomme!... Bah!... Bah!” ...

„Stil,” zei Cohu.... „d'r ligt 'n dooje.”

„De stakker!.... Dat is óns eind.... je worstelt om je maag te vullen.... je vervloekte maag!... je kruipt als 'n slaaf.... Denken, 'n pest!.... Ik moèt weg!.... de grond brandt me!.... Als ik nou gelegen had, als hij daar,.... was 't uitgeweest.... had 'k gewerkt als 'n machine om weg te rotten, weg te rotten in 'n uithoek van de wereld, zonder 'n hond die me dankje zegt da'k geleefd heb!”

„Sust.... Sust!”

.... „Daar heb je sterren..., mooie natuur!... Heb je tijd 'r na te kijken? De steen viel.... Pierre kwam d'r onder.... Dan zeggen ze: Gods vinger! Merde!.... Merk je ooit van zijn vinger dan bij doodslag of ellende?... 't Is 'n vinger met diamantjes. Ha! Ha! Ha!.... O dat leven!”

„Stil toch!.... 't Is buiten zoo donker.... Dood duurt langer dan leven... Je maakt me beroerd!”

... „'k Wou dat de heele wereld verging, dat de boel uit elkaar spatte.... allemaal gelijk kapot!... D'r is geen remedie voor ons.... We liggen onder, komen nooit, nooit bovenop!.... Waarom crepeert de een als 'n schurftig beest, met 'n stuk gezaagd lichaam, vervet 'n ander van weelde in 'n donsbed, met witte handen die nooit gewerkt hebben? Ik, ik, Fontan, zou God, jouw God, zijn God voor mijn rechterstoel willen hebben! Stel je voor! Stel je voor!.... Bliksems, waarom laat je je volken trappen, slaan? Waarom laat je ons ploeteren als wurmen op 't aas van 'n rotte schepping?.... Waarom maak je slaven en geld-parasieten, crénom, crénom!....”

Buiten glansde de hemel z'n milliarden cirkelgang blin-

kende puntjes, oòk hemellichamen, oòk levend ... levend ... levend ...

Angstig keek Cohu naar boven.

Fontan wond zich op tot een paroxisme van drift.

... „Misselijke wereld! ... Weer 'n weduwe ... twee weezen Drie nieuwe proletariërs! Die weezen zijn van jou arme donder in je bed”

Verschrikt hield hij op. In de kamer dreunde 'n hevige slag. Wit als krijt keek Cohu om. Een der kaarsen was omgevallen.

„Fontan” fluisterde Cohu klappertandend „'k zag de hand van den dooje bewegen”

„Nonsens!”, gromde de ander barsch.

.... „'k zweer je”

Woedend keek de dweper z'n makker aan. Toen wendde hij zich korzelig van hem af, vloekend en hij sprak geen woord meer. Den heelen nacht waakte hij, volgden z'n oogen, 't gewemel der sterren, terwijl Cohu op 'n stoel indommelde.

Om vijf uur kwam Marianne binnen. Ze deed versche koffie in den ketel, gluurde af en toe naar 't bed. De mannen dronken. Zij knielde neer, bad, met 'n grenzenlooze moeheid in 't hoofd, 'n onverschillige ontevredenheid. Op zijn teenen loopend snoot Cohu de kaarsen, zette zich weer neer. Zoo trof hen Jean Manson, die met den vroegtrein uit Brussel vertrokken, om tien uur te Rochefort aankwam.

Jean had 'n goedig voorkomen, iets sulligs. Z'n gelaatskleur was geelbleek als van 'n nierlijder. Een lange zwarte, goed-onderhouden baard omgaf 't gelijkmatig gelaat, waarin alleen groote, platte neus sterk afstak. De rug was gekromd door 't vele bukken. Jean zag er verslagen uit. In den trein had hij gesuft en gedacht over de ellendige gebeurtenis, zich voorgenomen Marianne en de kinderen te troosten. Al die goede voornemens verdwenen als rook voor den wind bij 't binnentreden in de sterfkamer.

'n Kleinzielige angst voor den dood maakte zich van hem

meester. Hij schrikte toen hij 't veranderd gezicht van Pierre zag, de tong kleefde aan z'n verhemelte; hij haastte zich naar beneden, waar hij met 'n lijkkleurig, benepen gezicht van de kamer naar 't tuintje en van 't tuintje naar de kamer bleef drentelen.

* * *

De begrafenis liep vlug af. Jean, Fontan, Cohu, de kameraden liepen achter de baar. 't Heele dorp was op de been.

Zwijgende groepjes, met medelijdende gezichten overal langs den weg.

De mannen namen de hoeden af.

Mère Margrite lei haar breikous neer.

Madame Zu sloeg 'n kruis.

Voor 't hôtel Biron wachtte 'n open rijtuig met dames en heeren.

Nieuwsgierig praatten de vreemdelingen.

Ze vonden 't wel interessant 'n dorpsbegrafenis bij te wonen.

Een nam den stoet door 'n binocle op.

En langzaam zette de plezierwagen zich in beweging naar de grot van Han.

VII.

't Was of Pierre's dood 'n anderen geest in zijn huis gebracht had. Geen woord nog tusschen Marianne en Trinette voorgevallen.

't Was avond. In de huiskamer zaten ze stil, de weduwe, de kinderen, oom Jean.

„Zie je Adrienne heeft met me gesproken Je zult 't nou wel niet breed krijgen 'k Wou Trinette meenemen”

„Wat mot ze in Brussel doen?”

„D'r eigen kost verdienen.”

„Ja ... ja ... maar hoe?”

„'k Was eergister bij Greiner. Ken j'm?"

„Nee."

„.... David Greiner, de bankier.... 'n beste klant van me.... Elken morgen arrangeer ik z'n tuin... Florent wil-ie niet bij zich hebben...., die maakt altijd gekheid met de boojen, weet je?... Nou daarom ga 'k zelf.... Most 'k natuurlijk zeggen, da'k 'n paar dagen niet zou komen en wou mevrouw weten waarom. 'k Heb d'r de heele geschiedenis verteld. Ze huilde d'r van. 't Is 'n goed mensch, bederft Juultje wat.... Nou toen kwam 't zoo vanzelf..... wou ze Trinette wel hebben om op Juultje te passen..... da's 't eenig kind mot je weten. De vorige meid deugde niet.... Heb j'r idée in?"....

„Breed krijgen w't niet... 'k Zal voor 't hôtel misschien wasschen.... dan 't fruit van den tuin.... Heb je zin naar Brussel te gaan, Trinette?"

Besluiteloos keek 't meisje op.

„'k Wou.... 'k Wou...."

„Wil je niet?"

Vreemde gedachten doorsoesden haar.

Nu 't luchtkasteel verwezenlijkt kon worden, kwam er 'n groote aarzeling, 'n vrees over haar. Ze zat hier goed, zoo rustig, bij die gezellige lamp, zoo kalmpjes.

„'k Zou gaan," zei Romaine zacht.

Vriendelijk, bemoedigend keerde de blinde 't knappe gezichtje naar de zuster.

.... „Je kunt bij ons slapen.... Greiner woont 'n paar minuten van ons af.... Als 't winter wordt en ze d'r huis in de stad betrekken, kunnen we verder zien.... D'r is 'n zolderkamertje leeg naast Florent."....

Trinette speelde zenuwachtig met 't haakwerk. Toen zei ze langzaam:

... „Ik wil wel...."

Den heelen nacht lag ze wakker, keek door 't raam naar den maneschijn buiten, trachtte zich de stad voor te stellen,

de groote stad Maar ze dacht er an zonder vreugd, bijna met weezin Ze zou Romaine niet meer zien haar vrijheid kwijtraken Ze zou moeten werken bij vreemden werken werken Dat nare, displezierige altijd moeten werken om te leven!... Worstelend tegen haar wakker-zijn, dreven diffuse droombeelden voor haar oogen. Even zag ze haar vader en ze schoof zich rillend tegen Romaine aan, diep onder de dekens. Maar hij kwam weêr, lachend, met de brandende pijp. Koortsachtig begon ze toen aan Brussel te denken. 't Hielp. Welbehaaglijk rekte ze zich uit, woelde zich bloot, dekte zich weer toe en ze dommelde zonder te slapen, 'n hallucinatie, malle voorstellingen Brussel Brussel huizen paleizen drukke straten allemaal dames dames mooi licht veel licht heel veel licht muziek cristi die groote trom Boum! Boum! Boum!... Hou nou op!... Trinette, roepen ze knappe Trinette..., Wat schijnt je haar!!... cristi, je haar brandt!... je bent rood!... Trek nou je schoenen an we loopen hier nooit op bloote voeten Geef m'n kousen m'n schoenen!... Boum, Boum, Boum! Boum!... Hou nou op!... Je maakt me doof O ja! ja! ja!... Geen bloote voeten Wat maken jullie een leven Ho! Ho!... Hou nou op!... 'k Wil d'r uit Niet zoo hard!... Zoo ... Zoo

Glimlachend was ze ingedut, 't kopje op Romaine's schouder.

* * *

't Was dien dag heel druk in 't kleine huishouden. Om vijf uur zou oom met 't meisje vertrekken. Haastig moest alles worden nagezien, ingepakt. Na 't eten wipte Trinette de deur uit om den pastoor goeden dag te zeggen. Ze vond hem in de pastorie.

„ Zoo, zoo!”

Hij streek zich met de hand over de kin.

.... „Zoo, zoo! Je moet dan maar braaf blijven.”

„Wil u m'n brieven an moeder en Romaine voorlezen?”

„Zeker, beste meid.”

„Als 'k geld verdien, zend 'k 't over.”

„Goed, braaf zoo.”

„En 'k zal hard werken.”

„Braaf! Maak dat je altijd met 'n gerust geweten naar boven kunt kijken Da's de hoofdzaak . . . Dag m'n kind”

Als naar gewoonte lei hij de hand op haar hoofd en met vriendelijke blikken volgde hij haar.

Van de pastorie liep ze naar de beek. Ze wou de bekende plekjes nog ééns zien. Ze voelde zich sentimenteel. In 'n kinderachtig verlangen trok ze schoenen en kousen uit, plaste droomend in 't water. In haar oogen was 'n hunkeren om die mooie omgeving dorstig te drinken; in zich op te nemen zonneshijn, groen alles in één begeerlijke teug. Ze ademde diep op, snoof de zoete geurige lucht. Ze wreef zich 't stroomend water over de voeten, riep fluisterend Frans! . . . Frans!, bewust dat 't jodelgilletje niet zou klinken, tòch met 'n aandrang al de herinneringen aan de hier verleeftde jeugd te voelen opwellen. Met weersin ging ze eindelijk heen, omkijkend, glurend, de boomen betastend, den hemel bewonderend.

In den stal naast de steengroeven glipte ze binnen. Minette knabbelde aan de ruif, draaide den kop om bij 't knarsen van de deur. Trinette sloeg den arm om den nek van 't beest, keek rond of niemand 't zien kon, zoende 't dier tusschen de oogen.

Marianne had alles met bijzondere zorg klaargemaakt. 't Was alsof ze wou goedmaken de liefdelooze, harde houding van vroeger. Toch was 't afscheid aan 't station koel.

„Dag kind,” zei de moeder en de dochter gaf haar op iedere wang 'n zoen.

De aanraking der lippen was koud.

't Gaf beiden 'n onaangenaam gevoel.

't Waren twee vreemden, die elkander verlieten. Romaine

omhelsde de zuster hartstochtelijk. Ze snikte achter 't zakdoekje. Toen de trein 't station binnenstoof nam de blinde 't rosachtige hoofd tusschen de handen, betastte alle trekken, klemde zich aan Trinette vast.

„.... Romaine.... 't Is tijd,” zei de moeder, hard.

Een oogenblik later was de trein buiten 't gezicht.

* * *

Jean liet z'n nicht rustig huilen.

In Jemelle hadden ze een kwartier oponthoud, kocht hij in z'n goedhartigheid, om haar te troosten, 'n pakje bonbons. Door haar tranen heen glimlachend, begon ze te knabbelen. Langzaam zakte 't verdriet. 't Was de eerste maal, dat ze in 'n spoorcoupé zat. Koortsachtig-opgewonden keek ze om zich heen, drukte 't wipneusje tegen de ruiten, zag half verbluft naar 't voorbij-gedwarrel, 't draaierig-krommen der velden, sloot vermoeid de oogen bij 't monotoon wegschieten der ruw uitgehouwen rotsen.

Oom Jean was in gesprek met den eenigen reisgenoot. Trinette nam hem op. Hij was jong. 't Gezicht was dik met 'n zinnelijken trek om de gevulde lippen. Een bruin puntbaardje en 'n kleine snor gaven aan 't gelaat een eigenaardig-sprekende uitdrukking. De oogen glommen levendig, intelligent. Een flambard rustte op het borstelige, achteloos-opgestreken haar. De kleeding bewees welvaren, had 'n zekere artistieke losheid.

Als Jean uit 't raam keek rustte Gonne's blik op Trinette, zóo, dat 't haar hinderde, dat ze kleurde.

„Monsieur gaat oòk naar Brussel?”

„Ja.”

„Monsieur is artist?” Jean doelde op de schetsboeken, die naast den jongen man op de bank lagen.

„Statuaire....”

„Aha.... beeldhouwer.... 'n mooi vak....”

„Is dat uw dochter?”

„.....’k Heb geen kinderen.... ’t Is m’n nicht.”

Weer kleurde Trinette omdat men over haar sprak. Ze lei haar hoedje op zij. De zon speelde door de rosachtige haren.

Uit verlegenheid, sloot ze de oogen, hield zich of ze sliep. ’t Duurde niet lang of Jean dommelde in. Toen zag Trinette door de wimpers, dat de jonge man een der boeken opnam, haar met groote, ernstige oogen aankeek. Hij begon te teekenen.

Ze brandde van nieuwsgierigheid om te zien, maar durfde de oogen niet te openen. Ze zag alleen z’n regelmatigen oogopslag, z’n mooie witte hand, die krachtig lijnde en schaduwde en z’n ring, waarin een reusachtige brillant schitterde. Ze kreeg ’n rustig gevoel over zich. De houten banken schokten en dreunden. ’t Brommende geraas vulde de ruimte. Schaduwen plonsden naar binnen, lichtflikkeringen en ze raakte zoo gewend aan de bewegingen van den overbuurman, dat ze op ’t punt was werkelijk in te slapen.

„Ciney!.... Ciney!”

Een controleur kwam de kaartjes knippen.

Jean ontwaakte juist terwijl de beeldhouwer zijn schetsboek dichtsloeg.

.... „Zoo, zoo.... hebt u me uitgeteekend?”

„Nee,” zei Gonne lachend.... „uw nichtje.... ’n kleine schets....”

Jean wou ’t zien.

„’t Is de moeite niet waard....”

Toch stond de ander op, toonde de teekening. Jean knikte goedkeurend. Trinette kleurde voor de zooveelste maal. De buste had hij gefantaseerd, licht de rondingen van ’t bovenlijf aangegeven. ’t Was zoo ’t beeld eener Psyché met naakte schouders, half gevulde borsten.

Dat laatste hinderde haar. Ze vond ’t vervelend, ontkleed in ’t schetsboek te staan van zoo’n wildvreemden man.

Hij begreep haar gêne, zette zich naast haar en lachend tooverde hij met ’t potlood eerst ’n kraagje, toen ’n kleedje.

Dat verzoende haar. Vroolijk babbelde ze met hem. Of ze naar Brussel ging? Zoo bij Greiner? Dien kende hij wel, lachte hij vroolijk, om z'n onwaarheid Hij kwam er an huis Nu had hij 'n voetreis door de Ardennen gemaakt. 't Was 'r gloeiend mooi De Brusselaars waren idioten ezels, die zich in 'n stad opsloten! Hij dweepte met de natuur Of ze eens voor hem poseeren wou? Gekleed, natuurlijk gekleed! Geen tijd? Ach kom! Oom of tante kon er bij blijven Ze kon hem gerust vertrouwen Hij heette Gonnne Armand Gonne 'n Vlaamsche naam Hij dweepte met de Vlamingen O de mooie Vlaamsche beweging! Hij was trotsch op z'n naam Zoo heette ze Trinette Pascal? . . . Kijk wat 'n beroemde herinnering! Wel, wel! Zeker, iedereen in Brussel kon hem Hij werkte ook voor 't Gouvernement Ze moest maar eens gaan kijken naar 't stadhuis D'r waren twee van zijn beelden bij Niet gekleed! . . . Nee met vijfgeblaadjes Ha! Ha! Ha! Ha! en hij lachte luidruchtig.

Van tijd tot tijd sprak Manson ook 'n woordje, Trinette presenteerde bonbons uit 't toetje. Gonne had moeite 'n boon stuk te kauwen, trok zulke leelijke gezichten, dat ze 't uitschaterde. Ze vond 'm allergrappigst, veel grappiger dan Frans die mooie, witte handen die ring met z'n blauwig geflonker dat heldere gebit als ie lachte.

Toen werd ze opeens weer treurig. Oom deed 'n omslachtig verhaal van 't ongeluk Pierre overkomen. Gonne schudde meewarig 't hoofd. 't Was schande, dat er met zulke slechte werktuigen gewerkt werd! Zoo'n eigenaar van de steengroeve moest gestraft worden Hij was vurig democraat voelde zich aangetrokken tot 't volk Alle artisten waren democraten! Geduld! Geduld! men zou 't gouvernement wel dwingen. Hij praatte vol enthousiasme, wees Trinette op de rijke natuur, toonde zich iemand met 'n warm hart.

Langzamerhand rekte 't onderhoud. Gonne begon 'n schets

van Jean Manson, die met open mond lag te ronken. Trinette keek weer naar 't dwarrelend hollen der voorwerpen. Vooral de telegraafpalen boeiden, hinderden. Eerst zakkend de draden, breed uitlijnend, dan schietend naar boven, steil; kwam de paal, dik-glimmend, wasemend weg, als 'n bruine streep. Dat herhaalde zich bliksemsnel, monotoon, zenuwachtig, vermoeiend. Haar hoofdje begon te knikkebollen.

„Pst!.... Hé!.... we arriveeren”, riep Gonne. In 't leege veld woningen. In de verte zware, dikke lucht, iets als 'n donkere prop. Bij achten. 'n Lichte schemering. Reutelend, bonzend de wagen over de rails, licht schokkend bij elk verlengstuk.

Een roodachtige gloed kleurend den horizon.

Onrustig 't meisje. Haar neusvleugels trilden, schuw keek ze. Nog 'n tunnel en de trein holde langs huizen, huizen, huizen. Groene, roode seinen flikkerden in stuiperig getuimel, in vallen en huppelen als gloeiende vonken op grijzigen achtergrond. Kleuren, wit, bruin, roodaarden muren liepen terug, wilde, rukkende sprongen, golvingen langs d' harde lijning van 't kozijn, soms met 'n gaping van groen. Zwart van stof en roet, raasden woningen, slaperig wegdoezelend in schemering. Enkele roodgloeijing van verlichte vensters, menschenschimmen schoten weerbarstig naar voren.

Koorts van verlangen, 'n huiverig popelen over Trinette. Elke kleur zag ze, elke lijn. Ze beefde als 'n losgelaten vogeltje, groot in 'n juichend gevoel van veel vrijheid, toch bedeesd, verrast, bang voor 't harde geklapwiek in de breede ruimte.

Bij 't station, 't kleine gezicht één bewondering, één bevreemding. Hard, kil licht, valschen dagschijn, de hoog-opstekende electriche bollen. Zilveren lijnen de rails, sombere reuzenslangen achteruit rollend. Huizen bonsden, gevels vol scherpe schaduwen....

VII.

Diep in 't groen, in de Vergotestraat, bij Voluwe, woonde Jean Manson. 't Hek van den tuin doorgaand, kwam men rechts bij 't woonhuis goed onderhouden; links moesgronden en serres. De wit bekalkte ruiten waren in 't halfdonker alleen zichtbaar.

In de woonkamer zat Adrienne. Haastig rees ze op, omhelsde Trinette.

....„Dat is ze Florent....”

Van achter de tafel kwam 'n stevige boerenjongen met groote lompe trekken en dik bruin kroeshaar te voorschijn.

„Zoo,” zei Florent, terwijl hij 'n lucifer afstreek en de lamp opstak.

Dadelijk had tante 't over Pierre, over z'n noodlottigen afloop en alles wat er mee in betrekking stond. Ze wou precies weten hoe 't ongeluk gebeurd was, wie er bij de begrafenis waren, tot ze zichzelf in de rede viel met de opmerking dat Trinette wel honger moest hebben. Bedrijvig dekte ze de tafel, schudde zonder ophouden 't hoofd, eindigde meestal haar zinnen met 'n „Niet waar, Florent?”, waarop deze telkens „Ja, ja” bromde.

Trinette antwoordde op alles, vond 't vreemd, dat tante zoo weinig met Jean sprak. Van af 't oogenblik dat de laatste was binnengekomen, had ze hem nauwelijks gegroet. 't Leek wel of Florent de man, Jean de knecht was.

't Meisje vergiste zich maar weinig in haar kinderlijke waarneming.

Tante Adri was 'n achttal jaren getrouwd. Jean had haar gevraagd: om onder dak te komen had ze 'm graag genomen. Al de eerste maand van 't huwelijk had ze 'n wrok tegen 'm getoond. Niemand begreep de reden. Ze snauwde 'm af om de minste oorzaak en geduldig verdroeg hij die uitvallen van haar prikkelbaar humeur. Hij sprak altijd van „zijn vrouw” of van „Adrienne.” Zij noemde hem Manson kortweg. Het huwelijk bleef kinderloos. Als Madame Manson

over kinderen sprak of hoorde spreken kwam er 'n weeke mildheid over haar. Dan luisterde ze met 'n goedigen lach, tot ze an iets scheen te denken, haar man donker aankeek en heelemaal kregelig werd. Het toeval wilde dat alle vrienden en bekenden 'n meest hardnekkigen afkeer van 't Malthusi-aansche stelsel toonden. Mad. Colbert, de beste vriendin, had alleen zes jongens en drie meisjes. Als die twee vrouwen samen waren, nam 't gesprek meestal 'n heel eigenaardige wending. Madame Colbert klaagde over haar groot huishouden, over den last en de moeite om zooveel monden open te houden, streek zich toch welbehagelijk over de breede heupen, trotsch over 't moederschap van 't tiende kind, dat ze alweer wachtte.

Mad. Manson luisterde toe, toonde zich dolblij dat ze geën kinderen had. Zij nòch Manson verlangde er naar. Ze wou geen getob met zuigelingen. Ze zei die leugens met 'n zuurzoet gezicht, keek de gevulde gestalte der andere afgunstig, kwaadaardig na, als deze moeilijk loopend weer heen ging. 's Morgens als ze boodschappen deed, werden haar oogen vochtig, als ze kinderen der bureu, met vuile gezichten, gehavende kleeren in 't stof van den weg zag rondwentelen. Ze nam zoo'n dreumes in haar armen, zoende 't, vond 't goddelijk als 'n kind haar met de armpjes pakte. Ze leefde bij 't kleine, onschuldige goed. Ze had jaren van haar leven gegeven om 'n enkel kinderstemmetje in haar eigen huis.

Toen Florent knecht bij Manson werd, verbeterde Adrienne's humeur. De bureu konkelden, glimlachten als ze Jean met z'n sullig, geel gezicht zagen voorbijgaan.

Eens had Madame Colbert haar nieuwgierigheid voldaan.

„Tiens,” had ze op 'n morgen, heel terloops tot Madame Manson gezegd:

.... „Bevalt Florent?”

.... „Florent? Jawel. Zeker.”

„Hij most gaan trouwen, de jongen Marie van Steinis mag 'm wel Ze heeft 'n aardig duitje ook”

Madame Manson was bloedrood geworden.

.... „Bêtise” was 't antwoord.

Jean scheen niets te merken. Zelden was hij thuis. Elken morgen om vier uur ging hij naar de markt, kwam thuis, dutte 'n half uur, werkte op de buitens, of in zijn eigen tuin. De planten waren z'n lust. Met de zorg van 'n vader kon hij blad voor blad omkeeren, zorgvuldig luisjes verwijderen, dorre takken afknippen, bloemen begieten. Dan zat hij op den grond, diep gebukt, druk het mes hanteerend. In den druiventijd groeide hij mee met de groene vruchtjes, koesterde ze met z'n oog. Als hij bloemen of vruchten naar de markt had gereden, keek hij naar den leêgen wagen, met 'n verdriet, dat wat hij zoo zorgvuldig gekweekt had, in vreemde handen was overgegaan.

Florent was 'n dom, ruw wezen, die vol berekening zich in 't kleine huishouden bewoog. Hij had er zich genesteld, warmpjes, had 't goed. Trinette vond hem bij 't lamplicht leelijk.

Na 't avondeten ging Mad. Manson met haar nicht naar 't buiten van David Greiner. 't Was vlak bij. Een mooi heerenhuis in 'n fraai aangelegden tuin, waarin Trinette niemand zag. Toch klonken menschenstemmen uit 'n priëel.

Mad. Greiner lag in 'n causeuse.

„Is dat je nicht, madame Manson?”

„Jawel, madame.”

Nu kwam er 'n gesprek over huiselijke aangelegenheden. Trinette moest op Jules passen.... en nog eens op Jules.... en nog eens.... 's avonds na achten was ze vrij. Jules was nu naar bed. 't Was 'n dot, 'n engel, 'n schat, 'n juweel. De vorige kinderjuffrouw moest weggezonden worden, omdat ze Juultje sloeg. Of Trinette 't kind eens wou zien in de kinderkamer.

Mevrouw ging voor, toonde 't huis en de kamers, sloop op de teenen naar 'n ledikantje. Er lag 'n lekker, mollig kereltje in.

„Mon ange adorée,” zei de moeder in verrukking.

.... „Wat 'n heerlijk kind,” fluisterde tante Adrienne.

In de huiskamer was meneer Greiner. Van achter de krant nam hij Trinette op. De bankier had 'n intelligent voorkomen, kleine bakkebaardjes, 'n scherp gevormden haviksneus.

„De nieuwe bonne, David.”

„Tiens, tiens,” en hij verdiepte zich weer in de koersnoteeringen.

Buiten ademde Trinette vrijer uit. Ze zag op tegen de nieuwe bezigheden.

't Was half tien geworden.

De Rue Vergote had bezoek ontvangen.

Om de tafel, naast oom en Florent, zaten madame Colbert, haar oudste zoontje Janneke en Frans Bonnier. Frans woonde in bij Madame Colbert. Met 'n ongewone hartelijkheid groette hij z'n nicht. De dood van oom Pierre had grooten indruk op den ruwen knaap gemaakt.

Trinette werd voorgesteld. Janneke draaide verlegen an z'n pet. 't Kind was veertien jaar oud. Hij was leerling in de groote steenbakkerij, had 'n zwak voor alles wat met machines in verband stond. In z'n vrijen tijd draafde hij naar de omrastering der spoorwegviaducten, om de treinen door de tunnels te zien stoomen. De locomotieven oefenden 'n magnetischen invloed op hem uit. 's Zondags verdween hij spoorloos. Dan dwaalde hij bij de loodsen van het Luxemburgstation, bleef met 'n taai geduld naar de ijzeren gevaarten kijken. Hij kende alle machinisten, de namen of nummers van de machines en er was ook geen beambte aan de spoorwegen of ze kenden Janneke Colbert.

Trinette zat tusschen hem en Frans. Ze vond den athleet knapper geworden, bedaarder. Hij vertelde van Bonnat, hoe hij zich er trainde. Hij had succes, praatte over 'n overwinning, die hij op 'n collega — worstelaar van beroep — behaald had. De kermis zou de volgende week, gelijk met de nationale feesten beginnen. Bonnat was verbaasd geweest over zijn kracht. Hij zette nu reeds 170 pond met één arm.

't Tricot stond hem prachtig, precies alsof ie naakt was. Zij lachte. En hij bleef vol enthousiasme doorslaan, tot ze op haar beurt al wat er voorgevallen was vertelde en haar reis in den spoorwagen. Dit interesseerde Janneke, die allemaal onnoozele vragen deed. Frans lei hem barsch 't zwijgen op.

Men bleef tot tien uur gezellig bijeen. Toen nam men afscheid en wees tante aan Trinette haar kamertje. 't Was 'n optrekje op den zolder.

„Florent slaapt hiernaast,” zei Madame Manson, op de andere deur wijzend.

't Meisje bleef alleen. Flauw verlichtte de kaars de kleine kamer, waarin niets stond dan 'n bed en 'n waschtafel. Boven 't ledikant hing 'n Maria-beeldje. Een dakraam was 't eenige uitzicht.

Moe, 't hoofd in de handen, ging ze zitten. Ze voelde zich loom. Al die indrukken waren te veel voor één dag. Snakkend naar buitenlucht opende ze 't venster.

Alles was donker.

Geen ster aan den hemel.

In de verte 'n paar verlichte woningen.

Droefgeestig bleef ze kijken. 'n Vage melancholie pijnigde haar. 't Was alsof ze nog in Rochefort was, maar alleen, moederziel alleen. Dat maakte haar angstig. Ze schrikte van de eigen schaduw. De zwarte nacht prikkelde haar zenuwen. Huiverend sloot ze 't raam, nam de kaars, keek in de kleerkast, onder 't bed, onder de tafel. Ze had behoefte met iemand te babbelen, nam 'n blad papier uit 't taschje en 'n potlood. Lang kauwde ze op 't houtje, tot de kleine tandjes aardige, vinnige gaatjes geboord hadden. Ze kon de zinnen niet formuleeren. Telkens dwaalden de moeie gedachten af.

Buiten lag Brussel, 't groote, schitterende, waarvan ze 'n glim gezien had, toen ze met oom uit 't station was gekomen. Buiten lag 't, om haar, bij haar. Ze voelde de groote menschenmassa Dan weer zag ze Juultje in 't ledikantje, de groene oogen van Frans Ze wou 'm wel zien in z'n tricotkleding. Knap, raar moest-ie zoo zijn. Ze vergat haar brief.

Op de trap klonk 'n mannentred. Zeker Florent. Zonder zich te verroeren luisterde ze naar z'n bewegingen. Nou was-ie in z'n kamer. 'n Lucifer werd afgestroken! Cristi! Wat 'n dun beschot!.... 'n Laars bonsde op den vloer. Ze hoorde 'm z'n kleeren uittrekken. Knoopen kletterden op den stoel. 't Bed kraakte, dreunde tegen 't beschot. Ze giegelde zachtjes.... die dikke jongen....

„Trinette!.. Hé, Trinette!” riep hij.

Ze gaf geen antwoord.

„Trinette, slaap je al?”

Weer zweeg ze.

Hij woelde in z'n bed, bromde iets onverstaanbaars.

't Gaf haar 'n gevoel van gerustheid, dat 'n man daar lag. Ze zou anders schrikkelijk bang in 't donker geweest zijn.

Langzaam, zonder geluid te maken, kleepte ze zich uit, keek koket in 't spiegeltje. 't Kaarslicht gaf 'n zachte tint aan de blanke, mollige armen, 't mooie nekje, de rosachtige haren. Vreemd dat Florent twee passen verder sliep. 't Begon haar te hinderen, dat ze zoo stil moest zijn, zonder 'n ritse-ling van kleeren of ondergoed. Ontkleed, had ze geen slaap meer. Onrustig zette ze 'n stoel bij 't raam, klom er op, keek nog eens naar buiten.

Door de reten van 't venster blies 'n koele tocht, waaiend om de bloote schouders.

Zoo bleef ze staan, met alle warmte van haar jonge bloed hunkerend naar dat groote Brussel, geheimzinnig verborgen, sluimerend, zonder leven, als 'n reuzengedrocht, ergens neergekwakt, 'n dood lichaam, 'n ontzenuwde massa, onder de zwarte, sombere wolken.

Op de teenen loopend, blies ze eindelijk de kaars uit. In 't donker liep ze tegen de tafel aan. 't Bonsde. Er viel iets om. Ze hoorde Florent onder de dekens lachen. Snel schoot ze in bed.

„Trinette!... Hé!... Hu... Doe nou je mond open!”....

Ze had om niets ter wereld geantwoord.

't Bleef 'n paar minuten stil.
 Toen klonk 'n gemiauw. Zachtjes proestte hij.
 ... „Miau!... Miauw!“ ...
 Ze hield 't gezicht in de kussens.
 Wat dee-ie 't grappig.
 ... „Waf!... Woeaf!... Waf!“ Nu was 't 'n hond.
 Ze werd warm van 't lachen.
 „Trinette!... Hé! Hè!... Jassus, wat bè-je flauw!“ ...
 Toch geen geluid. Hij gaf 't op. 't Duurde niet lang of
 ze hoorde 'n snurkend gedreun.
 Nog kon ze den slaap niet vatten.
 't Bed zóo vreemd, de kamer vol dikken, donkeren nacht.
 Zwak onderscheidde ze de omtrekken van 't Maria-beeldje.
 Ze zou dan maar bidden.... Heilige Maria... Heilige
 Maria.... Heilige Maria....

IX.

Vroeg was ze den volgenden morgen op. Vroolijk, dartel
 zonlicht viel in breede bundels door 't venster. Met oogen,
 half verblind van slaap, keek ze naar 't zonnige, lachende
 landschap en den tuin beneden. 'n Zestal laag gebouwde
 serres verhief z'n witte koppen in 't groen. 'n Lange rood-
 aarden buis met grijze kalkstreden, kronkelde als 'n slang
 door alle heen, uitmondend in 'n grooten roodgebranden oven.
 Op zij en naar achter, gelijke vakken van bloemen en vruch-
 ten, lichtgroene peenbedden, spichtige boonstaken, donker
 geverfde koolophooping, erg donker; dan weer middenin
 'n groot geel plakkaat, 'n vierkant hel schreeuwend rood.
 Duiven kirden op 't erf, kippen pikten in 'n omrasterde
 plek bij 't huis.

Heel ver achter 't groen van de kolen glooide 't land,
 afglijdend naar 't dal met wonderlijk leven, bezieling van
 licht.

De zon was er 't mooist.

't Zong in 't dal, 'n lied van rustige schoonheid. Geel

golfde 't graan, wuivend, roerend, tintenzee alles geel met kleine donkere vlokken.

Geen geluid, geen enkel geluid.

Weer verder nòg geel, ander geel, halmen gebost, slap onder den last van 't vette, 't malsche koren. Kaal daar de grond, stoppelig als de kin van 'n grijsaard. Links bruin, zacht bruin, zonder harde schakeering scheidend van 't geel. En andere kleuren: groen, helgroen, zwart groen, geelgroen, telkens anders, nieuw, frisch, telkens vreemd, nooit gezien, door 't mooie, 't glanzende licht.

Rechts, haast verdwijnend in 't koloriet der omgeving, spitste 'n toren, als 'n naald neergezet, aardig.

Ze was ontnuchterd. Ze had graag de stad gezien, veel dagen, beweging benee, geraas en lawaai. 't Leek Rochefort. Zou ze dan altijd dat groen, dat eeuwige groen zien? Ze kleedde zich wrevelig aan.

Madame Greiner lag nog te bed. De nieuwe bonne moest boven komen. In 'n weeldrige kamer, die Trinette 't mooiïst vond, wat ze ooit gezien had, lag in 'n mahonie-hout ledikant de meesteres van 't huis. Ze had 'n nachthemd an met kanten afgezet, slurpte 'n kop thee. Drinkend gaf ze haar orders. Of Trinette, ze heette immers Trinette, met Jules wou gaan wandelen? 't Beste zou zijn de Engelsche sport-car mee te nemen, die 't kind pas gekregen had. Als Juultje moe werd, zou zij 'm wel willen voortrijden, nie-waar? Vooral, vooral niet de stad ingaan, want 'n vreemd meisje met 'n kind in de volte dicht bij huis blijven en om twaalf uur terug.

Jules, 'n verwende jongen van 'n zes of zeven jaar, maakte zich dadelijk van z'n nieuwe bonne meester. Als Jules klaagde werden de meiden weggezonden, omdat de moeder 't niet begreep, als men hard tegen haar afgod was. De bengel vatte zijn positie, kwelde de slavinnen, die hem toegevoegd werden, trapte ze in z'n wispelturigheid van vertroetelden kwajongen.

„Ben jij de nieuwe meid?”

„Ja, Jules.”

„Nou jij heb leelijk rood haar, weet je?”

„Vin-je?”

„Hoe zag je vader d'r uit zonder beenen?”

Ze wou over wat anders praten, maar hij dwong tot ze hem de historie vertelde. Toen moest ze hem voortrijden in zijn sport-car. Ze draafde den heelen morgen achter 't wagentje, terwijl 't ondragelijk warm was.

Hoogrood, erg bezweet kwam ze eindelijk met den knaap naar 't woonhuis terug, waar ze door mama knorrig ontvangen werd, omdat Jules er warm, bestoft uitzag.

In de keuken at ze met 'n bejaarde dienstmeid, die zoo door den neus ratelde, dat Trinetten in 't begin niets verstond. Christine had ook nog 't zwak woedend te worden, als men haar 'n gezegde deed herhalen.

„Waar kom je vandaan?”

„Van Rochefort.”

„Hoe oud bè-je?”

„Wablief?”

„Bè-je doof? Hoe oud bè-je?”

„Nee,” zei Trinetten, die 't weer niet verstond.

Cristine keek nijdig.

„. . . . Denk je dat 't mooi is 'n oud mensch voor de gek te houen, zeg? Nou! Nou, jij zelt 't hier lang maken . . .”

Kwaadaardig schoof ze 't meisje haar portie toe.

Trinetten kreeg 't nog warmer bij 't heete fornuis.

't Raam mocht niet open want de ouwe leed aan rhumatiek

Om half twee klonk de electrische schel voor de bonne. Mevrouw was in peignoir. De tafel was keurig gedekt met gebloemd porselein. Jules scheen niet veel eetlust te hebben: op z'n bord had-ie z'n vleesch laten staan.

„Trinetten, nu wil je zeker wel 'n paar boodschappen doen? Breng dit briefje bij den apotheker je gaat links af door de Lindhorststraat voorbij 't Orphelinat dan de Avenue Cortenbergh Bij de Rondpoint zie j't vanzelf Als

je terugkomt ga je bij den bakker an, vlak bij 't weeshuis
 Neem Juultje mee Wil je in de car, m'n schatje?
 Goed! Wandel de rest van den tijd weer met 'm
 Ik rij naar de stad, kom om zes uur terug Je moet
 niet in de zon loopen en je haar draag je niet naar m'n
 zin Ik zie graag de meiden comme-il-faut, hoor je?"

't Was 'n onverdraaglijk heete dag, 'n warme gloeiing.
 De boodschappen waren spoedig gedaan. Toen wou 't kind
 weer in z'n karretje rijden, sloeg Trinette met 't zweepje.
 Ze moest draven, harder dan 'n paard. Doodmoe, verhit
 weigerde ze, maar de bengel begon te huilen, wierp zich
 op den grond, met handen en voeten kwaadaardig trappend.
 Wanhopig reed ze 'm maar weer voort.

Dicht bij de velden op den landweg kwamen ze 'n stoet
 tegen. 'n Zestigstal spelende kinderen, met 'n geestelijke. Jules
 scheen 'n vriendje te zien. Hij liet haar in den steek, speelde
 mee. Heel blij liet ze 't toe, zette zich neer, opzij in 't gras,
 dat gloeide van hitte, mijmerde stil voor zich heen, met 'n
 koortsachtig gevoel van wrevel en ongeduld Ze wou
 liever terug. Ze haatte nú al dat brutale doorvoede kind
 Graag wou z'm beetnemen en schudden, vinnig, zooals ze 't
 zoontje van mère Margrite gedaan had, toen die kwajongen
 haar bij de rooie haren trok Cristi! wat 'n warm-
 te! Ze zou willen liggen in 't mooie bed van mevrouw
 Greiner, met 't kanten hemd an Cristi! Wat 'n
 hemd! Zóo zou zij er wel nooit een dragen En die
 rijke peignoir

'n Schaduw schrikte haar op. De geestelijke stond voor
 haar, 'n jonge man, met 'n vriendelijk, verbrand gezicht,
 nog donkerder onder den breedgeranden viltten hoed.

„Goejen dag, frère.”

„Was je an 't denken, la petite?”

„. . . . Ja heel even. . . .”

„Nee, blijf zitten,” zei hij, de hand op haar schouder leg-
 gend en naast haar plaats nemend.

„Wat zijn de kinderen stil vreeselijk stil, frère”

Dat was zoo. De jongens stoeiden en ravotten . . . 'n vreemd spel, iets dat neêrdrukte 'n spel zonder 'n enkelen vroolijken klank.

„Ze zijn doofstom,” zei de broeder, eenvoudig, zonder 'n trilling in z'n stem.

„Dieu, mon Dieu . . . ,” angstig, keek ze naar die lachende gezichten . . . „Dieu, mon Dieu!”

„Allen uit 't gesticht, daar bij den toren, la petite Ben je hier vreemd?”

. . . . „'k ben hier 't eerst vandaag.”

„Hoe heet je?”

„Trinette.”

„. . . . Ik ben Bernard.”

Hij vroeg haar over haar familie. Afgetrokken — telkens kijkend naar de doofstommen — vertelde ze. Geen oogenblik viel hij haar in de rede.

Toen ze zweeg, zat hij in nadenken.

„Heb je vrinden?”

„. . . .Tante oom”

„Als je raad noodig hebt, kom dan bij me, Trinette.”

Zacht, meelijdend, drukte hij de kleine hand, z'n groote mooie vrouwen-oogen keken haar vreemd aan.

Ze bleef 't spel der kinderen volgen. 't Maakte haar bang die mooie natuur die zwijgende opgewektheid.

„Broeder ben je nooit ongeduldig als ze ondeugend zijn?”

„Nee.”

„Nooit? Nooit?”

„Nooit!”

„. . . . Da's vreemd 'k Heb zelf haast geen geduld om te leven 'k Geloof da'k nou al Juultje haat”

„Den kleinen jongen?”

„Ja.”

Even zweeg hij, toen sprak hij langzaam half tot haar, half tot zichzelf:

....'k Hou van kinderen.... veel, heel veel.... als ze pijn hebben, doet 't me pijn.... 'k wou ze gelukkig zien... 'k wou om m'n leven, dat ze lachten, vroolijk.... uitgelaten... 'k Heb óók twee blinden.... De jeugd is 't mooist.... Zoo'n verwoeste is 'n wanklank.... Later denken ze.... gaat heen de illusie.... 'k Kon wel bidden dat nooit de eerste droom kwam bij misvormde schepsels.... Geen geluid van buiten nu!... Geen klank van 'n vogel... geen ruischen van blaren... geen kraken van grint.... niets... niets!... 'n Woestenij... m'n God!..."

Droomend staarde hij voor zich, 't meisje vergetend. Z'n oogen keken naar den hemel, met 'n natten glans, 'n flikkering van toorn. Toen haalde hij z'n gebedenboekje te voorschijn, prevelde zacht voor zich heen, deemoedig... In Te Domine speravi.... non confundar in aeternum...

Trinette durfde hem niet storen. Van terzij keek ze hem aan.... Jammer dat-ie broeder was.... Hij was knapper dan Frans, knapper dan Gonne. Juist terwijl ze den vorm van z'n neus en kin opnam, keerde hij zich om. Hun blikken ontmoetten elkander.

„U hebt oogen als Romaine,” zei ze zacht.

„Wie is Romaine?”

„M'n zuster... de blinde.”

„De ongelukkige...”

Weer zwegen ze. De doofstommen draafden en stoeiden. Met de vingers maakten ze teekenen, die zij alleen verstonden.

Lachend spreidde 't landschap zich uit, een oceaen van warm licht.

De broeder stond op.

„Au revoir, la petite....”

Trinette keek hem na. 'n Groote eerbied kwam over haar, 'n dankbaarheid voor den jongen man in z'n zwarte soutane.... Cristi!... altijd te leven bij doofstommen... altijd geduldig... altijd bij anderen, vreemden... vlak bij 't groote Brussel, dat haa aantrok. Ze bewonderde z'n slanke lenige gestalte.... Ze kreeg medelijden met 'm.

Nog draaide Bernard zich om, knikte. Nu bladerde hij weer in 't boekje.

Een oogenblik later zat Jules in 't karretje, duwde Trinette hem voort. 't Kind was moe geworden, hing half slapend op 't bankje. Ze liep stil te denken. 't Moest mooi zijn geduld te hebben.... Barnier kwam in den hemel.... Zij nooit!.... Ze wou toch graag goed worden... Dikwijls zou ze met 'm spreken... als ze stierf... moest hij voor Romaine zorgen.... dat dee hij zeker... dat had ze in z'n oogen gezien. Vreemdgelukkig... dacht ze aan den jongen geestelijke, met 'n streelend gevoel, dat hij haar heelemaal goed, zonder booze gedachten, zou maken... God moest van 'm houden... 'n mooie naam... Bernard... Bernard.... Nee, Brussel kon wachten... De doofstommen bleven óók altijd hier... 't Was hier toch mooi... zoo'n zon!.... Kijk, 'n vlinder... Sust!... Voorzichtig probeerde ze 't beestje te vangen, toen ze 't bijna uitgilde. Twee warme handen bedekten haar oogen, terwijl ze 'n onderdrukt gegiegel hoorde.

„Wie ben ik?” vroeg 'n mannenstem.

Ze dacht an Florent.

„Jij bent 't, Florent!”

„Mis!” lachte de stem.

„Frans!”

Hij liet haar los, vroolijk.

„Wat doe je me altijd schrikken.”

„Waar ga je heen?”

„Naar huis.”

„'k Loop mee zoo ver.”

Slenterend liep hij naast 't wagentje, waarin Jules lag te slapen, kneep haar in de armen.

„Je bent dik geworden, Trini.”

„Hou op, malloot!”

„'k Heb nog niks van je gekregen...”

„Wat meen je?”

„Geen enkele zoen...”

„Nee, hier niet... Nee, toe Frans, doe 't niet.” ...

„Maak nou geen.....!”

„Nee!... ach toe!”

Ze voelde z'n lippen op zij in haar hals.

„'k Ben blij dat je hier bent, Trini. Wil je Zondag mee uit?”

„Als tante 't wil....”

„Vraag 't an Florent.... da's de baas....,” hij grinnikte:
„.... 'k zal je de stad laten zien.... Crénom, wat 'n stad!.... Zeg, hou je nog van me?”

„Ja,” zei ze aarzelend.

„.... We zullen naar 't park gaan, bij 't paleis.... Daar heb je muziek.”

Weer zoende hij haar achter 't oor. Loom liep ze achter 't wagentje met haar schouder tegen den zijne, z'n arm om haar middel.

„Nee Frans, nee!” fluisterde ze willoos.

Hij praatte door over Brussel.... Hier buiten was 't mis-selijk. Als ze even meeliep, rechts, op de Avenue Corten-bergh, kon ze de stad zien.... Kijk daar.... dat was de koepel van 't paleis van justitie.

Verrukt keek ze toe.... 's morgens had ze op niets gelet door den lastigen kwelgeest in 't wagentje. Nu leunde ze ademloos tegen Frans.

In de diepte de stad, omlijnd door groene heuvels.... Brussel! Brussel!

Duizenden daken, rood, zwart; speelgoed, woningen van 'n marionettenwereld, reuzenplek vol klein leven.

Schitterend scheen de zon op de kleuren, weerkaatst hier en daar in blindende stralen.

Rookwolkjes, fijne spiraaltjes, pluimden omhoog of hingen slap, lusteloos, als 'n grijze wasem over de daken

„.... O Frans!.... Frans!”

Stil, rustig, 'n plaats van zonnige lachjes, 'n Eden van weelde glansde in 't gouden daglicht. Hard blauw met 'n staalgrauwe tint welfde de hemel er over, 'n groot venster

met ether. 't Was of 't heel gekrioel van daken en koepels bezield leefde, ademhalend als 'n groote mooie Godin in 'n bad van geurige oliën, iedere longstoot 'n golf jong leven, bedwelmend genot voor zich dreef.

Drukkend de hand van Frans keek ze toe, dronken van verlangen om méer te zien. Lang bleef ze staan zoo, 't heele panorama in zich opnemend met 'n gevoel van grootheid, 'n dwaas idee, dat de heele stad aan háár voeten lag, ze de hand maar had uit te steken om al de kaartenhuisjes van den grond te nemen.....

„Wie is die man?....” Jules was ontwaakt, keek Frans wantrouwend aan.

„Zoo kleine aap, ben je eindelijk uitgeslagen?”

„Sust,” fluisterde Trinette.

En haastig nam ze afscheid, reed vlug naar huis terug.

Mevrouw was nog niet thuis. In de veranda zat David Greiner, die Jules op z'n schoot nam en de bonne even onder de kin streek. Ze wist niet of ze moest lachen of kwaad zijn.

„Je bent 'n knappe meid,” zei Greiner.

Ze kleurde tot over de ooren.

„Heb je al 'n vrijer?”

„Nee....”

„Zoo,.... dat zal 'k je over 'n week nog eens vragen....

Dat duurt hier nooit lang....”

Hij lachte om de eigen aardigheid. Mevrouw kwam binnen.

„Ga naar de keuken,” zei ze bits, met nijdigen blik op haar man. Verlegen ging de bonne heen.

„Thérèse, Thérèse, wat ben je uit je humeur!”

„'k Hou 'r niet van dat je gekheid met de meiden maakt.”

„Maar beste kind....”

„Die blijft hier niet lang.... Ze is te jong en te mooi....”

„Maar....”

Madame Greiner's oogen bliksemden. De bankier zweeg. Hij durfde niet veel inbrengen tegen de vrouw aan wie hij z'n heele fortuin te danken had.

Na 't diner mocht Jules nog 'n uur opblijven. Toen moest

hij naar bed. Trinette zong hem in slaap. Ze had 'n lief zacht stemmetje. Bij 't open raam, neuriede ze zachtjes met 'n zilveren klank, droomerig wegstervend in de schemering.

't Was 'n oud liedje, 'n eentonige melodie. Frans had 't 't eerst gezongen, jaren geleden in de grot, dat de woorden telkens door de echo herhaald werden :

M'n lief heeft goud haar,
 Goud van de zon.... jo! jo!....
 M'n lief heeft oogen als sterren....
 Jo! jo! jo! jo!....

M'n lief sluipt in 't donker
 Wonderlijk rond. Jo! jo!....
 M'n lief heeft oogen als sterren....
 Jo! jo! jo! jo!....

Ik volg je zoetlief, 'k volg je
 Al lag er 'n afgrond.... Jo! jo!....
 M'n lief heeft oogen als sterren....
 Jo! jo! jo! jo!....

„Bravo! Bravo!” In den tuin beneden werd in de handen geklapt. Trinette trok zich haastig van 't venster terug.

„Dat is 'n heel lief stemmetje,” zei Bennie Averino, die met Greiner zat te praten.

„.... De nieuwe bonne....”

„.... Ei.... ze zou geld kunnen verdienen....”

„.... Ik raad je die Goldshares bizonder an. Ze zijn heel speculatief.”

X.

Een week was verlopen, 'n week van vervelenden arbeid voor 't meisje. Iederen dag, zonder afwisseling had ze met 't kind gewandeld of gespeeld, ongeduldig de nukken van

't onhandelbaar kereltje verdragend. Ze had altijd twee geregelde gangen, een naar de Avenue Cortenbergh om 't gezicht op de stad, de ander naar de plaats, waar broeder Bernard op de spelende doofstommen lette.

Eens dat ze zat, waar Frans 't vergezicht getoond had, kwam de geestelijke voorbij.

„Ken je Brussel, broeder?”

„Zeker, Trinette.”

„'k Wou 'r wonen 'k hunker 'r naar.”

„Alles klatergoud, la petite”

„'k Wou 'r zijn graag”

„Vlinders willen naar 't licht”

„Dàt heeft tante Adri ook eens gezegd Dat begrijp ik niet”

„ Brussel,” zei de geestelijke ernstig, somber met den arm in de richting van 't glinsterend panorama wijzend „Brussel lokt, bederft doodt Brussel is rot...”

Angstig keek 't meisje naar z'n slanke, zwarte gestalte.

Toen overdacht ze, dat-ie wel zoo spreken moest en ze lachte vroolijk op.

„Lach je, Trinette?”

... „'k Wou 'r toch graag zijn ... dolgraag 'k verveel me hier!”

„Ga naar Rochefort terug.”

„Nee, nooit! ... 'k wil zien met m'n eigen oogen... Wil je broeder?” Ze presenteerde uit 'n zakje ulevellen.

„Dank je... Wie heeft je dàt gegeven?”

Half ongerust keek hij haar aan.

... „Tante,” zei ze haperend, druk bezig met 't dichtmaken van 't zakje.

Hij zag dat ze loog. Toch zei hij niets. Ze trok hem zonderling aan. Ze was toch 't jonge opbruisende leven, vol kleine dwaze gebreken; ze was in z'n oog de wilde lust naar vrijheid. Hij had 'n groote smart meegeleefd vóór hij z'n gelofte aflegde. 'n Korte historie. Hij was student, 'n stille

jongen, vol nadenken, vol sympathie voor z'n medemenschen, één aanbidding voor z'n kerk. Van vrouwen had hij 'n afkeer. Toen wou 't toeval, dat hij 'n passie opvatte voor 'n groot, slank meisje met rood haar, dat in 'tzelfde huis woonde, 'n vrouw die iederen avond met 'n anderen man thuis kwam. Bernard eindigde met haar geheel voor zich te nemen. Ze leefden samen. Toen kwam 'n kind, verrassing en teleurstelling. In 't kraambed stierf de vrouw. 't Kind leefde twee jaar, 'n idioot wezen, waarvan 't bleeke waterzuchtige hoofd nooit van 't kussen opkwam, 'n ellendige stumper, gedoemd twee wanhopige worsteljaren in 't daglicht door te brengen.

Van 't grafje kwam Bernard als 'n gebroken man terug, met 't gevoel van 'n groote misdaad over zich. Dat was wel lang geleden. Geen andere sporen van z'n passie waren overgebleven, dan twee graven en 'n snellere harts slag wanneer hij vrouwen met rood haar zag. Voor Trinette had hij 'n genegenheid, 'n aandrang om over dat kopje met goudhaar te waken. In al zijn jaren van opoffering voor anderen, had hij 'n groote menschenkennis verkregen. Hij kende 't meisje. Hij was bang voor die jonge vrouw met haar vreemde aard, alleen in dat groote Brussel, bang voor de weeldestad, die als 'n maalstroom bij de Zigeuner-natuur dreigde. En toch, 't wispelturige, 't ongeduldige, 't onoprechte, 't goedhartige, 't haatdragende..., alles bij elkander trok hem aan... Ze leek opvallend vreemd op Loulou...

'n Eigenaardige omgang was er in die week tusschen hen gekomen. Trinette vertelde hem openhartig de dwaaste dingen. Soms zat ze ernstig naar hem te luisteren, onder den indruk van z'n groot geduld, z'n beschaving. Soms zag ze in hem alleen den mooien jongen met de meisjesoogen, lachte ze kinderachtig-vroolijk om z'n ernst. Hij zag er ook heel jong uit, ondanks z'n dertig jaren. Ze zei 'm ronduit hoe ze over 'm dacht. Als-ie pastoor was zou ze respect voor hem hebben, maar 'n... broeder! Of-ie geen bërouw had, dat-ie nooit zou kunnen trouwen?... Hij moest er wel

knap uitzien als heer gekleed . . . Ze vertelde 'm van Frans . . . dat ze wachtte tot 'r geld genoeg verdiend werd . . . Frans, de athleet . . . dien hij eens moest gaan zien . . . Domheid ! Ze had heelemaal vergeten, dat-ie broeder was . . .

Hij luisterde toe, schudde dikwijls 't hoofd, vermaande, maar had zelden de wilskracht ernstig te moraliseeren, tegenover die ondeugend lachende oogen . . . dat rosachtig haar.

Eens was hij boos geweest. Ze hadden druk gepraat. Hij was juist heel lang an 't woord, haar vertellend de geschiedenis van 'n doofstom kind, toen ze 'm plosteling in de rede viel :

. . . „Frère . . . heb je nooit liefgehad ?”

. . . „Gamine . . .”

„O ! . . . O ! . . .”, zei ze verlegen : haar vrouwelijk gevoel raadde 'n geheim.

In die week had ze Frans niet meer gezien. Tante had de Zondagavond-wandeling geweigerd en er zou toch niet veel van gekomen zijn, want David Greiner had visite en Trinette moest Cristine 'n handje meehelpen om kleiner vaatwerk te wasschen. Van de stad had ze nog niets gezien. Ze voelde zich als 'n kind, dat 'n stuk speelgoed gekregen heeft, maar er niet mee spelen mag, uit vrees dat 't moois zal breken. Mevrouw Greiner reed elken middag naar de stad. Verlangend keek 't kindermisje 't weggrollend rijtuigje na, om dan weer met Jules te wandelen. Ze volgde 'n bijzondere wijze van opvoeding, liet den knaap doorgaans aan zijn lot over. In 't begin had ze al z'n nukken opgevolgd. nu gaf ze hem van tijd tot tijd 'n oorveeg, als hij 't haar te lastig maakte. Ze had tegelijk de manier ontdekt om te beletten, dat hij dit aan zijn moeder oververtelde. Jules was dol op snoepgoed. Daarmee kocht ze hem om. 't Verwende kind begon van Trinette te houden ; 'n vreemdsoortige vriendschap.

Tante en oom zag ze weinig. Jean Manson was al voor dag en voor dauw naar de markt. 's Avonds om acht uur —

't werd meestal later — kwam ze thuis. Oom was naar bed, tante en Florent zaten bij de lamp of in 't schemerdonker. Dan bleef men praten tot tien uur en ging men naar boven. Florent sprak zelden in 't bijzijn der tante. In zijn kamer werd hij altijd grappig, bootste dierengeluiden na. De eerste avonden had ze gezwegen, maar den derden had hij gekreund en gerocheld als 'n stervende. Trinette had er kippenvel van gekregen.

... „Florent, Hé!”

„Roep je?”

„Ach toe, schei uit!...”

„'k Sterf,” was 't antwoord geweest, 'n hol geluid als uit 't graf.

„Florent!...”

„Nou dan?....”

„Doe zoo eng niet...”

Zoo waren ze an 't praten geraakt, gedempt sprekend, om niet door tante, die beneden sliep, gehoord te worden.

Ze vond 'm zoo leelijk niet meer, was blij als ze z'n stem in 't donker hoorde.

't Was Vrijdagmorgen, acht uur. Trinette ontbeet met tante in de voorkamer. Oom en Florent waren aan 't werk. Ze had juist 'n brief aan Romaine en moeder afgeschreven. Met groote, dikke hanepooten had ze 't briefje gevuld, 'n onsamenvattend relaas, 'n grappig mengelmoes, waarin frère Bernard, Frans, tante, Florent, Gonne, Madame Greiner en Jules voorkwamen en waarin ze gelijk de groeten aan iedereen, aan den pastoor, aan mère Margrite, Fontan, Cohu, Madame Zu en Minette deed.

Voor 't open raam der kamer vertoonden zich de gevulde vormen van Madame Colbert.

... „Goejen morgen... wel geslapen?... 'k had 'n plannetje, Adrienne...”

„Laat 's hooren...”

„D'r is optocht van militairen in de stad... alle muziek-

korpsen van 't garnizoen... met fakkels en bengaalsch licht... Ga j's mee kijken?"

't Was de tweede dag der nationale feesten.

„Hoe weet je dat?"

„'t Staat angeplakt."

... „'t Zal zoo drommels laat worden..."

... „Malligheid... voor één keer... Neem jij Florent en Trinette mee... Ik, Janneke... Nou, wat zè-je?"

Tante Adrienne dacht even na. Trinette popelde van ongeduld. Ze had de buurvrouw wel om den hals kunnen vliegen.

„.... Als Florent wil...."

„Mooi zoo."

„.... Maar Trinette zal niet mee kunnen.... die is pas om acht uur klaar."

't Viel als ijskoud water op 't meisje.

„... Kom loop zelf 's bij de menschen an. Je nicht heeft nog niks van de stad gezien, wel?"

Trinette schudde treurig 't hoofd, bijna op huilen af.

Tante kreeg medelijden.

„Ik zal 't vragen," zei ze eindelijk en werkelijk kwam ze 's middags Mad. Greiner bezoeken, die na wat tegenstribbelen toestond dat de bonne om zes uur vrijaf nam.

Trinette juichte. Ze danste met Jules in 't rond. Toen ze Bernard tegenkwam begroette ze hem met den uitgelaten uitroep:

„.... 'k Ga naar Brussel!.... 'k Ga de stad in vanavond!... Cristi, 'k zou je om je hals kunnen vliegen!"

Bedaard, lachend weerde hij haar af:

„Men zegt geen Cristi, Trinette.... Nee, wees nu niet zoo opgewonden."

Maar ze had geen rust om met 'm te praten. Of-ie nog lang hier bij de kinderen bleef? Ja?

.... Ze kwam dadelijk weer terug. En ze trok Jules mee, kocht in een der zijstraten 'n groot lint, hel geel, kwam er mee aandraven, rustte niet voór hij gezegd had of 't haar goed stond, of ze 't zóo moest dragen of met 'n strik van achter.

Ze ratelde door in één extase.

Hij keek haar lang na, toen ze heenging. De doofstommen stoeiden op den weg, die in 't zonlicht baadde. Donker getint met oneffen golvingen kronkelden breede wagensporen. Voetpaden bemost, met heele grasplekken, lagen als bruine voegen van weerszij. Donker geel zand, half klei, vulde de middenruimte. 'n Dikke, groene haag kromde zich rechts links lagen korenvelden, stonden regelmatige hooischelven, korenbossen,

Kleiner de vorm van 't meisje en van den knaap, dien ze meetrok.

Nog kleiner.

Alleen 't rosachtige haar met de wapperende gele linten, nog zichtbaar achter de kromming van de groene haag.

Met vochtige oogen volgde hij haar zoo ver hij kon

Vréemd was dat geel 't huppelde in wuivingen om de glanzing van 't hoofd.

Nu was 't heel verdwenen, bleef hij zitten 't hoofd in de handen, 'n zwarte gestalte op den landweg.

XI.

Voorop Trinette met Janneke, achteraan Mad. Manson, Mad. Colbert en Florent. De logge boerenknecht sleepte an iederen arm een vrouw. Midden in de Rue de la Loi begon Mad. Colbert al te klagen. Men moest 't haar niet kwalijk nemen in haar positie 't loopen viel haar zoo moeilijk. Ze wou de tram nemen op den Boulevard de Waterloo.

Men vond dat best.

Trinette had 'n kleur van opgewondenheid. Ze zag er zoo lief uit, dat 'n paar heeren in den tramwagen elkaar aanstieten.

„ Regarde la jolie fille ”

Ze hoorde die woorden. Florent zat naast haar, duwde telkens geniepig zijn knie tegen de hare. Achter de ruiten van 't voertuig, vlogen de huizen van den boulevard voorbij.

„Wat gaan we heerlijk, hoe heerlijk!” fluisterde ze zenuwachtig. Ze was voor 't eerst van haar leven in 'n tramrijtuig, vond 't zachte rijden lekker, bekeek nieuwsgierig de medereizigers, begreep niet hoe men zoo onverschillig kon zitten. Elk oogenblik als er 'n andere tram passeerde kneep ze Florent in den arm. . . . Kijk eens! kijk eens! . . . O God, wat 'n mooie stad! . . . 'n Paradijs! . . . Wat 'n paleizen! . . . Wat 'n beweging! Als Romaine haar zoo eens kon zien, hier in 't rijtuig, midden in die drukte . . . kijk eens! . . . kijk eens! . . . Militairen! . . . O de knappe carabiniers! . . .

Tante Adrienne was uit haar humeur. In de eerste plaats had ze voor Janneke — die in de tweede klasse noch op de perrons 'n plaats kon krijgen — 'n eerste-klasse kaartje moeten nemen, daarna had ze de kniebeweging van Florent opgelet. Ze werd rood van kwaadheid, zou Trinette eens geducht onder handen nemen.

Op den Boulevard botanique was 't meisje niet meer te houden. Ze leunde tegen madame Colbert, keek half gek van opwinding naar buiten, naar den plantentuin, naar de menschen. Ze werd dronken van de beweging, zei korte, half-verstaanbare woordjes, wees druk met den wijsvinger, bracht alle passagiers aan 't lachen door haar dwaze, kinderlijke opgetogenheid.

Beneden op de Place stapte men uit. Er was 'n ongewone drukte. De deuren van 't station braakten zwarte menschendrommen. 'n Levendige pratende, joelende menigte golfde over 't plein, rijtuigjes holden, toetende geluiden klonken uit 't station. Links ging men. Tante Adrienne en madame Colbert met Florent, voorop. Janneke had den arm aan 't meisje gegeven, praatte verward over trams en treinen, keek verlangend naar 't groote gebouw, waaruit de onafgebroken donkere massa stroomde. Soezend, verward, als 'n willoos kind tegen de voorbijgangers botsend, volgde Trinette.

Cristi! Cristi! . . . Ze drukte Janneke's arm tegen zich an . . . 't Was om te huilen . . . te lachen . . . De gele

linten waren losgeraakt, haar kleedje verkreukeld, 't zweet parelde op 't voorhoofd.

.... „Hoe me vast, Janneke”

Nu waren ze op den Boulevard Anspach, slenterden voorbij de overvolle café's. Duizend woelige groepjes gleden, schuifelden langs elkander. Er kwam 'n reusachtige ophooping. Men week op zij.

In de verte klonk muziek.

Men riep elkander toe, drong, duwde. 'n Groote gaping in de menschenzee.... Nee, 't waren de militairen niet. 'n Zanggezelschap, voorafgegaan door vaandelen fanfarekorps, trok schetterend voorbij. Wat 'n leven! Trinette hield zich de ooren toe. Ze kon de schelle tonen der instrumenten niet verdragen. 't Duizelde haar alles voor de oogen.

En weer bewoog zich de menigte vooruit.

'n Stem riep iets, anderen herhaalden den uitroep: à la monnaie! à la monnaie!

'n Bende jongens holde vooruit, schreeuwend, tierend; anderen liepen gearmd, persten de menigte op van achteren, brachten haar in 'n vroolijke hosing.

Op de troepen, voor de café's verdrong men zich in dichte klitten om de tafeltjes.

Aardigheden gingen van mond tot mond, gevolgd door lange schaterlachen, korte uitroepingen.

Op het asphalt kropen voetgangers, één zwart, vet, groot lichaam, één koppenbeweging, één schurend gewrijf van hoeden en kleuren, één warm moes van schouders, heupen en buiken, dicht opgedrongen in een reuzenpers.

De Place de la Monnaie had geen plaveisel meer.

'n Donkere, flauw-verlichte menschenklit, 'n zwarte bonk vulde de ruimte tusschen postkantoor en theater, stroomde ziedend als 'n woelige zee in de zijstraten. Wittig schuim van dassen en boorden, vlokte er op in plassende beweging. Gonzend geloei, 'n orkaan van geluiden steeg uit de volte; warme menschenlucht, 'n heete gloeiende adem hing als 'n damp om de hoofden....

Trinette werd erg moe.

Met 'n zucht van verlichting nam ze eindelijk plaats op de stoep bij de Rue des Frippiers. Hier stond ze hooger, kon de heele Place de la Monnaie overzien, zag de onrustige woeling voor haar oogen.

't Heele plein borrelde en danste als kokend water.

Draaikolken schoven, golven van zwart beukten, spatten uiteen tegen de huizenklippen.

Uit de vensters, op de balkons, hingen vormen, alles zwart, zwart met roode vlekjes, soms glimmend.

Somber in z'n grijze deftigheid lijnde 't postkantoor, met 'n schaduwflikkering beneden en 'n heel hellen gevel in de lucht. —

„Nom de Dieu!”

't Was negen uur. Mad. Colbert hing vermoeid tegen 'n kozijn. Ze dee niets dan klagen over haar dwaasheid om in zoo'n volte uit te gaan, wentelde onrustig de breede heupen. Tante Adrienne leek an Florent vastgegroeid.

Trinette werd op den schouder getikt.

„Fontan! monsieur Fontan!”

Ze herkende hem dadelijk aan z'n langen stoppeligen baard.

„Ça-va-bien, Trinette?”

Hij schudde hartelijk haar hand, maakte met de anderen kennis.

Hij was al drie dagen in Brussel, had nog geen werk gevonden. Ha! Ha! Ha! Als er geen andere mogelijkheid was zou hij verhongeren. Waar hij logeerde? In het Hotel Dieu al twee nachten op 'n bank van den Boulevard Nee hij wou van geen gastvrijheid weten Ieder voor zich ... Vannacht had 't geregend ... was-ie heelemaal nat geworden 't Hotel Dieu was beroerd als 't lekte! Droefgeestig keek hij de volte aan. Zacht haalde Trinette haar beursje te voorschijn. Er lag 'n vijf franc-stuk in, al wat ze bezat. Onbemerkt, dicht tegen 'm aangedrongen, liet ze 't in z'n zak glijden.

„Kijk!“ zei Fontan.

Tegen de achterste huizen, naast 't theater kwam 'n ros-achtige gloed. 'n Tierend gejuich barstte omhoog, 'n duizelende gisting beroerde machtig de menigte.

Kleine roode toortsen flikkerden in de verte.

Gendarmes te paard dreven hun beesten als wiggen, vormden 'n dam waarvoor langzaam de drom wegloosde.

't Was 'n angstig gezicht.

De koppen der paarden knikkebolden schichtig, de menigte joelde koortsachtig, drong in 'n razenden angst, als 'n bergstorting op zij.

En achter de zwarte, dampende zee rondde zich 'n breede plek schoone, grijze keien, 'n wonderlijke leegte, omwoeld door de krimpende moddermenigte.

Nu steigert 'n paard, 'n golf van ontzetting trilt door de massa.

Kaler wordt 't plein, schoongeveegd, helder.

„Hoera-a-a-a-a! Hoera-a-a-a-a!“

De eerste muziek schettert.

'n Dubbelde ris gendarmes zwenkt.

Daarachter de Garde civique.

Vroolijk wapperen de blauwe veeren, fantastisch verlicht door flambouwen.

„Hoera-a-a-a! Hoera a a a!“

Uniformen schitteren.

Bengaalsch vuur rood groen blauw, wordt op pieken rondgedragen.

't Groote plein verdrinkt in 'n zee van licht.

In roode lijnen, groene vlakken puilen de huizen, opschiend uit donkeren achtergrond.

Schaduwten zweven, dansen dwaas, vreemd.

Twee, drie, vier korpsen spelen gelijk

De Brabançonne!

Hoera-a-a-a! Hoera-a-a-a! Hoera-a-a-a!

„Vive l'armée!“

Dat zijn de glimpletten, de grijze broeken van de carabinieri.

Een reusachtige tamboer-majoor bliksemt zijn staf door de lucht....

De guides.... hoera-a-a-a!....

De cavalerie van de garde civique!.... De guides!....
Hoera-a-a-a-a! Hoera-a-a-a!....

De grenadiëren!.... O de grenadiëren!.... Die zwarte, groote berenmutsen... Hoera-a-a-a! Hoera-a-a-a-a!

Walm van 't Bengaalsch vuur, roetvlokken van toortsen dampen, misten over de plaats....

Al de gezichten in de vensters zijn zichtbaar... wuiven-
de zakdoeken.... zwaaiende hoeden....

Hoera-a-a-a!.... Hoera-a-a-a!....

Weer Garde civique....

Boem! Boem! Boem! Ratatata!....

Schel verscheurend warrelen klanken.

Hijgend verdringt zich 't volk op de trottoirs en al de monden schreeuwen, joelen.

Dan weer 'n peloton gendarmes te paard, recht op, hoog in den zadel.

Achter hen blijft 't even leeg, dan als de lucht achter 'n zuigerstang plonst, plast, dondert de menigte, vullend 't plein in 'n geweldige, schaterende, driftige, stormende beroering, 'n blinde, razende hoop, botsend, stootend, 'n brandende, sombere lawine, 't licht brekend, smorend, dempend; 'n machtig-dobberende, zwalkende, slingerende vormenklomp.

Verrast, ontzet, met 'n snel hijgend, 'n popelend stroomen van 't jonge bloed, kijkt Trinette.

Half bewusteloos, krankzinnig van opwinding leunt ze op Fontan.

En plotseling begint ze hartstochtelijk te snikken.

„Trinette!... malle meid.... gekke meid!”

't Is niets.

Ze lacht er zelf om.

't Waren zenuwen en ze schatert, dronken, juichend, nog hoera roepend bij 't laatste verdwijnen der toortsflikkeringen.

't Is kwart over negen. De menigte zakt af. De Place de la monnaie herneemt haar gewoon aanzien. Florent trekt de vrouwen mee. Fontan loopt naast Trinette. Hij zwijgt norsch, is ontstemd.

Hij haat 't nationale feest.... alles afleiding.... klatergoud.... bedrog van 't gouvernement, om 't volk bezig te houden.... Al 't verbraste geld van dit feest is geld van 't volk.... bloedgeld....

En de werklieden hebben gejuicht.... gebruld.... hoera-a-a!... hoera-a-a-a!....

Madame Colbert is doodelijk moe. Florent stelt voor 'n glas bier te drinken. In een der zijstraten gaan ze 'n estaminet binnen. Allen praten druk. 't Was kolossaal!... sublime!... 'n heerlijk feest. Tante Adrienne wou nu nog wel de kermis op.... Ze kwam zoo weinig in de stad... Men zou Frans zien werken.... De tram liep er langs... en na eenig tegenstribbelen van Mad. Colbert — die in 'n voortdurende hinderlijke zorg voor haar dikke lichaam opging — nam men weer de tram, denzelfden weg terug, den geheelen boulevard volgend tot aan de Gare du midi.

Achter het sombere blindengesticht was 't één blinken en glanzen van licht, onafzienbare kramen en tenten.

De stad had duizenden lampions langs 't trottoir gespannen. Gasvlammen, gekleurde ballons, schitterende sterren en namen, reflecteerende olielampen mengden hun stralen in 'n breeden lichtplas, bezwangerd met rook en dampen.

Dezelfde bonte, drukke, bewegelijke menschen slang kronkelde op 't voetpad.

Muziek van orgels, straatmuzikanten, harmonica's, piano's; muziek van helsche, ontstemde, moede instrumenten, 'n melodie uit de hel, heesch gebrul van losgelaten demonen.

En over dat alles een dikke, vieze, walgelijke lucht, een stank van walmende lampen, kokende olie, roet, gebraden aardappelen, heete stoom en stof.

Zwijgend liepen ze, vermoeid van loopen en kijken. Ze vroegen naar de tent van Bonnat... achteraan, heelemaal

achteraan, voorbij Bidel. Ze slenterden voort, gestooten, geduwd, tot ze uitgeput even uitrustten in 'n kraam, waar pataten en ijs verkrijgbaar waren.

„Hoe vin j't,” vroeg Fontan.

... „O... 'k ben zoo moe.”

Dat was 't eenige wat ze antwoordde. Zes porties pataten werden opgebracht. Florent dronk cognac, vroolijk, gooide de vrouwen met schijfjes aardappel. Ze wierpen schaterend terug. Nog zes porties. Fontan at gulzig. 't Was voor hem een middagmaal.

Nieuwsgierig lette Trinette op alles wat voorviel. Cristi, wat 'n handige meid in 't buffet! Ze vulde de borden en strooide met zout, zoo vlug, dat de pataten klaarstonden voor de bedienden bij haar waren. In alle kamertjes at men. Overal klonk gelach, uitgelaten vroolijkheid.

Florent dronk nóg meer cognac, bestelde 'n portie ijs. Hij en tante Adrienne namen om beurt 'n lepeltje, trokken leelijke gezichten, kregen er pijn van in de tanden. De moeheid verdween. Florent blafte en 't gezelschap brulde van 't lachen.... Of Trinette óók ijs wou?... Ze durfde niet.... wou 't wel eens probeeren. Voorzichtig proefde ze. Cristi, 't brandde, gloeide in haar mond, 't trok de koonen samen. Tranen kwamen haar in de oogen, zoo als ze 't uitschaterde.

Eindelijk ging men weer op weg.

Fontan nam afscheid. De algemeene vroolijkheid hinderde hem.

Men was blij dat-ie heenging.... zoo'n zuur ontevreden bakket!

't Was bij elven geworden. Trinette had moeite om Janneke mee te trekken. 't Kind wou ieder oogenblik blijven kijken naar de stoommachines, die den draaimolen in beweging brachten.

„Kom dan toch, Janneke!”

„Laat me toch,” en hij liet zich sleepen, droomerig omkijkend naar de dampende machines.

„Dat's net de Thermidor,” zei hij, „net zoo gebouwd vin j'm niet mooi? 'k wou da'k machinist was” of:

„... tien paardekracht... je moest 345 zien... die rijdt 's Zondags op Namen”

Bij Bonnat waren de lichten buiten gedoofd. Men was al lang aan de laatste voorstelling begonnen. Toen ze plaats genomen hadden voor twintig centimen bovenaan, hoorden ze tot hun spijt, dat Alberto Fratelli — de aangenomen naam van Frans — reeds opgetreden was en drie menschen uit 't publiek overwonnen had. Werkelijk kwam Frans na vijf minuten bij hen. Hij had ze zien binnenkomen, vertelde van z'n succes, dat de week klimmend was, toonde zich boos, omdat ze zoo laat gekomen waren. 'n Kwartier later was de voorstelling afgelopen: juist 't laatste nummer hadden ze gezien.

Buiten was 't stiller geworden.

Mad. Colbert wilde in de tram terug, maar de anderen waren zoo verhit, dat ze liever naar huis liepen. 't Begon juist heerlijk koel te worden. De buurvrouw stapte met Janneke alleen in den wagen. Men wuifde elkander toe en de twee andere paren wandelden langzaam over het donker trottoir.

Op den grooten boulevard gingen weinig menschen.

Tante en Florent stapten stevig door.

Frans en Trinette volgden dicht tegen elkander aangedrongen.

Hij had z'n arm om haar heen geslagen.

In de schemering der boomen vonden hun lippen elkander telkens, langer en langer.

Op de groote afmatting, de koortsachtige indrukken was bij haar 'n stille overgeving gevolgd, 'n behoefte iemand lief te hebben in die reusachtige stad, in dat vermoeiend feestgewoel.

De straatlantaarns, die elk oogenblik z'n gezicht verlichten, hinderden haar.

Met gesloten oogleden, liet ze zich zoenen.

Voor ze 't wisten waren ze bij de huisdeur; toch hadden ze 'n half uur geloopt.

Frans nam afscheid.

Trinette ging naar boven.

Op haar kamer wierp ze 't raam open, liet de frissche nachtlucht binnenstroomen. Ze trok haar japon uit, bleef met bloote armen en schouders voor 't venster staan. Dat dee haar goed.

Zacht werd er op de deur getikt.

„Wie is daar?”

„Ikke!....”

't Was Florent. De cognac scheen hem in 't hoofd te spelen.

„Wat mot je?....”

„Doe 's open....”

„Nee!”

„Flauwe meid.... 'k wou wat praten....”

„Nee.... 'k heb me japon al uitgetrokken.”

„Dat hindert niks.”

„'k Doe niet open.... zeg 't zoo maar.”

„'k Mot je 'n geheim vertellen.... Doe nou open toe.”
Ze aarzelde.

„Nee!.... Nee!”

„Dan maak 'k leven....”

Hij begon harder te kloppen.

„.... Bè-je, dol, Florent? Bè-je dronken?..... Als tante 't hoort.”

„Kan me niks schelen.”

„'k Sta in me bloote armen....”

„Da's juist aardig!....” hij lachte hardop.

„Stil, toch!”

.... „'k Maal geen cent om je tante.... Zoo'n oud wijf.... As ze niet zoet is, ga 'k weg.... Wil je nou opendoen?”

„Nee....”

Nijdig rukte hij aan den deurknop.

.... „Flauwe bliksem!...”

„Wees toch stil!...”

„'k Wil niet stil zijn.” Met z'n voet dreunde hij tegen de deur. Nu trok Trinette snel haar jakje aan, schoof voorzichtig den grendel weg, hield 't voetje tegen de deur.

„Ga nou slapen toe wees nou niet kinderachtig!”

Met lodderige oogen gluurde hij door de reet.

„Neem dan je voet weg!....”

„Nee 'k wil je niet hier hebben”

Lachend zette hij z'n zwaren schouder tegen de deur. Trinette vloog achteruit, de deur viel met z'n zware bons tegen 't bed aan.

„Jezus daar is tante!”

Op de zoldertrap vertoonde zich 'n etherische gestalte: tante Adrienne in nachthemd, op bloote voeten. De kaars, die ze in de hand hield, verlichtte haar woedend gezicht, waarom loshangende haren zwierden.

In 't eerste oogenblik wist ze niet anders dan schorrig te zeggen:

„Crapule! Crapule!”

Toen keerde ze zich tot 't meisje.

„Waarom laat j'm binnen, mauvaise garce...”

„Dat heb 'k niet gedaan”

„Dat hè-je wel!”

„Nie-waar hij 's dronken!”

„Maak nou niet zoo'n embarras,” gromde Florent met de oogen knippend.

„Jou zeg 'k je dienst op!” brulde Madame Manson.

„Al wel, dan ben 'k van je af!”

„Crapule!”

„Kruip maar bij Jean die ligt benejen op je te wachten. Ha! Ha! Ha!”

Een oogenblik dacht Trinette dat tante hem aan zou vliegen. Bleek luisterde ze toe, angstig 't jakje vasthoudende, om den blooten hals te verbergen.

„Morgen pak je je boeltje.... sale type.... kun je gaan bij Marie van Steinis.... Ga naar je kamer of 'k roep Manson!....”

Nu begon Florent zich op te winden. Morgen ging-ie heen. Hij had genoeg van d'r.... Nooit had ie om d'r gemaald.... an elken vinger tien zooals zij en driftig vloekend verdween hij in z'n kamer.

Tante Adri's oogen fonkelden. Ze had haar nicht kunnen verscheuren. Toch zei ze geen woord, ging heen, 'n stilzwijgen dat 'n storm voorspelde. Trinette schoof den grendel weer voor de deur.

In de andere kamer begon Florent te ronken.

XII.

's Morgens zes uur werd Trinette wakker. Ze meende stemmen te hooren, sprong uit 't bed, luisterde aan den wand. Tante en Florent spraken fluisterend. Ze kon geen woord verstaan. 't Onderhoud duurde kort, toen werd de deur zacht geopend, sleepte 'n sluiptred over de trappen.

Ze vond 't vreemd.

Beneden aan de ontbijttafel kwam Florent ook. Hij en tante deden alsof er den vorigen avond niets gebeurd was. De vrede scheen gesloten. Tante lachte, opgeruimd, plaagde Trinette met Frans.

De scène van den verloopen nacht leek wel 'n droom.

Jules was ongesteld, lag koortsachtig te woelen in 't kleine bedje, dat in mevrouws slaapkamer stond. Trinette moest dadelijk den dokter waarschuwen. 't Bleek 'n lichte verkoudheid. Bij 't ledikantje bleef ze den heelen dag zitten, gemakkelijk in 'n easychair. Nu en dan zong ze....

„M'n lief heeft goudhaar,
„Goud van de zon, Jo! Jo!
Jo! Jo!....”

't Kind sluimerde dan in en ze sloot zelf de oogen, droomend

van den feestavond, van den optocht, van de stad, van de kermis, van Frans O God, o God! Dat ze hier moest zitten, terwijl de napret haar warm doortintelde. Onrustig sprong ze op, ging over 't dikke, wollige tapijt, stond vol bewondering voor de toilettafel. Een groote, rijk-vergulde, gebeeldhouwde spiegel hing boven het marmeren blad. Een elegant kraantje stond naast de draaibare kom. Fleschjes met heerlijke odeur, tandwater, haarolie vulden 'n marmeren plaat, die op donkere spijltjes rustte. Schuw keek ze om, nam 'n paar droppels olie op de hand, wreef 't zich over 't haar en op haar zakdoek sprenkelde ze eau de cologne. Cristi! Wat 'n geur om je dood an te ruiken. Ze snuffelde verder rond. De deur links voerde in de badkamer ze zou er wat voor geven daarin 'n bad te nemen. Op 'n stoel lag 't kanten hemd van Madame Greiner. Ze snoof op de weelde der kamer, betastte 't mooie bed, opende de kasten waarin de japons hingen, zette zich weer in den luierstool, rekte de leden, soesde, weelderig, confuus, over de kamer, Brussel, rijk zijn gelukkig

„Hoe is 't kind?” Madame Greiner was uit de stad teruggekeerd.

„Rustig, mevrouw hij slaapt”

De vrouw van den bankier boog zich over haar zoontje, stond stil, de lucht opsnuivend.

. . . . „Wie heeft odeur gebruikt?”

„Wie? niemand.”

„Ik ruik 't.”

„Heusch”

„Je haar glimt, Trinette”

„. . . . Heusch”

Nu werd mevrouw driftig.

. . . . „Toen 'k laatst binnenkwam, maakte je gekheid met meneer nu steel je odeur en sta je me voor te liegen”

„'k Heb geen”

. . . . „Hou je mond, brutale meid 'k Heb genoeg van je Maandag kun je wegblijven!”

„Goed....”

„'k Zal 't an je oom zeggen....”

„Dat kan 'k zelf wel.... 't Hing me toch al de keel uit, altijd met dat nare kind rond te loopen....”

Madame verwaardigde zich niet de weerbarstige bonne verder te antwoorden.

Trinette bleef opgewonden achter. Tranen van spijt stonden in haar oogen. 't Kon haar niks schelen. Ze zou wel 'n anderen dienst vinden.

In de keuken wachtte Cristine haar lachend.

„Heb 'k 't je niet voorspeld?”

„Hou je mond, ouwe draak!”

„Al die tegenwoordige boojen....”

„Al die tegenwoordige boojen....” Trinette bootste 't neusgeluid na.... „jou zou meneer zeker niet onder je kin strijken!”

„Je bent 'n kleine serpent!”

„Jij 'n 'n 'n trompet!”

.... „Sacrée canaille!”

Toen eindigde Trinette met 'n veelzeggend „Stik!” en draaide haar den rug toe.

Om acht uur kwam ze thuis, met 'n gevoel alsof ze zou beginnen te huilen. Maar Frans zat in de kamer. Bij 't gezicht van tante had ze geen moed om 't nu te zeggen. Ze zou wachten tot Maandagmorgen. Er lag toch nog altijd een Zondag tusschen.

Frans kon maar 'n paar oogenblikken blijven. Om half tien trad hij op, daarna nog eens om half elf. Hij was even komen aanwippen, om te vragen of men morgenavond kwam kijken. Tante had geen lust.... Ze had er genoeg van om met Florent en Trinette samen kermis te houden.

„'k Zou 't zoo graag zien,” merkte 't meisje op.

„Laat ze dan alleen gaan,” zei Frans.

Tante dacht na.

„Nee,” bromde Florent: ... „dat hoort niet”...

„Ben jij soms jaloersch?“, vroeg Frans, donker kijkend.
„’t Hoort niet, zeg ik!...“

„Je hebt ’r in geen geval mee te maken... ’k vraag ’t an tante, niet an jou.“

Tante Adrienne was bij dien kleinen woordenstrijd van kleur verschoten. Pas had ze met Florent vrede gesloten.

.... „Nonsens,“ zei ze.... „Waarom zou eigenlijk ’n neef niet met z’n nicht uitgaan.... Jullie bent allebei oud en wijs genoeg.“

„Goed, ’k zal d’r om acht uur komen halen... Hoe laat thuis, zeg?“

„Vóór twaalf, Frans.“

Florent schudde ’t groote hoofd, floot onverschillig ’n straatdeuntje.

Frans ging vroolijk heen.

„Je hebt ’t verlejen Zondag niet willen hebben,“ gromde Florent, toen hij met Adrienne alleen was.

Ze zweeg.

Den volgenden morgen — Zondag — kwam ’n lange brief uit Rochefort, geschreven door pastoor Barnier. Ieder maakte ’t wel, alleen had Minette een poot gebroken. Zijn nieuwe voerman had de kar te zwaar geladen. Er kwamen veel vreemdelingen. Fontan was naar Brussel vertrokken, zonder iemand goejendag te zeggen. Romaine dicteerde hem den brief.... Of Trinette goed haar kousen stopte?.... Of ze lekker at bij Greiner?.... Of ze veel aan haar dacht?.... Ze bad iederen avond.... had de eerste dagen veel gehuild.... Of ze overkwam als ze geld opgespaard had? Ze verlangde zoo naar haar....

Trinette zoende den brief, stak hem in haar corset. Die goeie, brave, Romaine!....

De dag kroop om. Jules lag nog te bed, geheel beter, erg lastig; knorrig dat hij niet op mocht staan. Mad. Greiner was bits, Cristine bromde onverstaanbare hatelijkheden.

Tegen zes uur kwam bezoek. In de gang ontmoette

Trinette 'n heer met 'n geslepen gezicht en een aardige jonge dame.

De heer zei:

„Ei, ei, de kleine zangeres,” en keek haar na. 't Was Averino.

„Wat 'n bleeke,” dacht Trinette.

In de keuken kwam de order dat ze even moest meehelpen. Ongeduldig gehoorzaamde 't meisje. Als 't diner niet bijtijds afgelopen was, zou ze de plaat wel poetsen. 't Kwam er nu toch niet meer op aan.

Eindelijk werd haar 't weekgeld uitbetaald Als ze lust had kon ze nog 'n week als noodhulp blijven, tot mevrouw 'n andere meid gehuurd had. Cristine bracht die boodschap over.

.... „Als 't goed is, zou je hier wachten tot mevrouw bij je komt”

De keukenklok stond op kwart over achten.

„Nee,” zei Trinette. Ze brandde van ongeduld, streek 't geld op, holde naar huis.

Frans vloekte. Of ze niet op haar tijd had kunnen passen Altijd 'tzelfde met vrouwen.

„'k heb Janneke meegebracht, anders mot je den heelen avond bij Bonnat zitten Kom tegen tien uur als 'k voor de tweede maal optree tot zoolang mag hij je vrijer zijn”

Ze gingen op weg. Weer was er 'n vroolijke drukte in de heele stad. 't Wemelde overal van voetgangers, vooral op 't kermisterrein.

't Maakte denzelfden indruk op 't meisje.

„Frans wat bè-je stil!”

Werkelijk sprak hij weinig. „'k Wor altijd zenuwachtig als 't m'n tijd is,” zei hij geeuwend „onzin je hebt gelijk 'k moet m'r overheenzetten Wil j's gooien?” Ze stonden voor 'n tent, waar met 'n pijl naar een genummerde, draaiende schijf geworpen werd.

Eerst wierp ze er over toen raakte 't.

„Nummer drie en veertig.... Bravo!.... 'n glazen karaf.”

Kleurend van pret nam ze 't gewonnen voorwerp aan. Frans geeuwde weer, nerveus.

... „Dag Trini.... tot straks.... loop 'n paar maal de kermis op en neer, hier zijn twee vrijkaarten....”

Achter 'n tent zoende hij haar. Janneke keek sullig toe.

„Cristi, Janneke.... willen w'r 's in?”

't Was bij 'n reusachtigen draaimolen door stoom gedreven. Paarden, leeuwen, tijgers holden voorbij, 'n glimmering van koperen stangen, 'n weerlichten van gaspitten, 'n rood gewriemel van geborduurde zittingen. Giegelende jongens, stoeiend met gillende meiden hielden zich aan de nekken der beesten vast. Hoog wuifden de rokken, hijgend de boezems. Oogen fonkelden van levenslust, uitgelatenheid. 'n Orgel brulde harde tonen, de machine stampte, floot. Langzaam bedaarde de beweging.... de draaimolen hield stil.

„Kom Janneke!”....

Ze klommen er in. Trinette op 'n leeuw. Janneke op 'n tijger. De molen vulde zich. Overal vroolijk gelach.

De bel klinkt. Vooruit!

Cristi! Ze houdt zich angstig vast. Alles begint te draaien. De leeuw stamp op en neer. Hou op! Hou op! Ze wil eruit. Ze wordt duizelig. Janneke! Eindelijk went ze er an. De nieuwsgierige kijkers op straat dwarrelen. Ze herkent gezichten. Daar staat Gonne. Dat is zijn baard en zijn flambarde. Weg is-ie! Nog eens. Nu ziet-ie haar. Beleefd neemt-ie z'n hoed af. Cristi, hoe grappig!.... Bonjour! Weg is-ie. Kijk daar hè-j'm weer. Hij lacht, hij wenkt. Bonjour! Bonjour!

Als ze uitstapt komt hij naar haar toe.

„'k Heb je dadelijk herkend....”

„Ik ook....”

„Ben je heelemaal alleen op de kermis?”

„Nee.... met.... Waar is-ie....? Janneke! Janneke!”...

Janneke is spoorloos verdwenen. Gonne helpt zoeken, maar de knaap is niet te vinden; waarschijnlijk staat hij ergens droomerig te gapen bij 'n stoommachine.

„Ga dan met mij zoover mee”

„Nee, me neef wacht me om tien uur bij Bonnat.”

„'n Ouwe of 'n jonge neef?”

„'n Jonge”

„Hum”

„Hoe laat is 't nou?”

„Half tien Wil je nog een half uurtje rondloopen, dan ga ik mee naar Bonnat?”

„Als Frans ons samen ziet”

„Gekheid je kunt toch niet alleen hier blijven?”

't Laatste argument geeft den doorslag.

Hij steekt vertrouwelijk z'n arm door den hare, dat z'n witte hand met de schitterende brillant warm op haar mouw rust. Of ze wat wil gebruiken? Nee, niet daar Da's niet chic genoeg. Nee hier durft ze niet binnen 't Ziet 'r zoo rijk uit. Hij lacht, trekt haar mee in 'n deftig-rijk geornamenteerde kraam, waar dames en heeren zitten. In een der appartementen zijn ze heel alleen. Dikke gobelins dienen als wandversiering. 'n Smaakvolle draperie bedekt den ingang, laat 't vertrekje in 'n warm halfdonker. Gonne zit over haar. Zijn voet rust op den hare onder tafel.

„Wat zul je nemen, Trinette?”

„Pataten”

Hij lacht, brengt haar aan 't verstand dat die hier niet te krijgen zijn.

„Ijs?”

Ja, dat is er. Een sorbet wordt opgedragen. Gonne drinkt 'n glas champagne.

„Da's heel ander ijs,” zegt ze verrast. Ze vindt 't heerlijk met 'n smaak heelemaal verschillend van 'tgeen ze eergister gegeten heeft.

Gonne vat haar eene hand.

„Ga niet naar je neef, Trinette Ik hou van je”

„Meneer Gonne!”

„Vin je 't niet prettig bij me?”

Ja. Ja Ze zou wel altijd in zoo'n omgeving willen zijn Ze voelt zich als 'n dame, neemt coquette airtjes aan Gonne ziet er zoo gesoigneerd uit met zijn witte nagels, z'n glanzend gebit D'r is toch 'n groot onderscheid tusschen hem en Frans

Door de draperie wordt 'n hoofd gestoken.

„Pardon, Tiens, Armand!”

„Emile Kom binnen!”

Een heer gevolgd door 'n dame treedt in 't appartement.

„Ik stoor niet?”

„Volstrekt niet Mag ik je voorstellen, Emile Souple
Trinette Pascal”

Souple maakt 'n losse buiging, dan wijst hij op de jonge dame achter hem:

„Ma femme Mariette”

Trinette heeft in één oogopslag de nieuwe kennissen opgenomen. Souple draagt een flambard. Hij heeft 'n langwerpige gezicht met 'n groote snor en puntbaard. Zijn voorkomen is vriendelijk, iets droefgeestigs om de lippen.

Mariette is een schoonheid. Bleeke, geaccentueerde trekken, zwarte oogen, zwart, welig haar, zwarte wimpers en kleine snoezig-roode oortjes. Ze draagt 'n grooten gelen hoed met veeren, 'n bloedkoralen ketting om 't blanke halsje en 'n wit kleedje, half tulle, half kant, dat haar mooi lichaam nog voordeeliger doet uitkomen.

Souple zet zich naast Trinette, Mariette naast Gonne.

„Wat drink je?” vraagt Souple aan zijn dame. Mariette proeft uit Gonne's glas.

„Tiens champagne Geef m'ook 'n glas.”

„k Weet beter,” zegt Gonne: „laat ons 'n flesch samen nemen.”

Trinette wil liever heengaan.

„Nee, nee,” zegt Gonne, haar handje streelend „Je hebt nog 'n ruim kwartier.”

„Elle est jolie,” fluistert Mariette, zoo hard dat Trinette 't verstaat.

Paf! De kurk vliegt omhoog. De champagne bruist in de glazen. Men stoot aan. Trinette amuseert zich kostelijk, 't vocht gloeit haar door 't bloed. Souple presenteert cigaretten. Mariette steekt er een op.

„Kom,” zegt Souple.

Trinette neemt er ook een. Ze schatert van pret, spuwt kleine rookwolkjes weg, tot ze zich verslikt en Gonne haar proestend van 't lachen op den rug klopt.

Nu beginnen Souple en Armand een gesprek. Waarom Gonne niet eens bij hem op is komen loopen?.... Hij heeft 'm in geen maand gezien. Of hij morgen kan?.... Hij wou 'm de schets van 'n nieuwe schilderij toonen.... 'n subliem idee.... De smart troost zoekend in 't woud.... Mariette poseert.... Gonne kent 't mooie lichaam.... Hij heeft 'n magnifiek lichteffect verkregen.... 't Vleesch kleurt prachtig op den achtergrond.... Geen banaliteiten.... Hij hoopt klaar te zijn voor de September-tentoonstelling in den Cercle.

Gonne vertelt van z'n reis in de Ardennen.... Hij verveelt zich de heele week.... 'n kleine compositie.... maakwerk waarmee hij duizend franc verdient.... Hij haat 't kleine werk.... 'n Artist moest nooit voor geld hoeven te werken.

Mariette luistert onverschillig. Ze kent die gesprekken.

Souple wil 'n tweede flesch bestellen, maar Armand staat op. Hij wil niet dat Trinette te laat komt. Ze kijkt 'm dankbaar aan.

Souple en Mariette blijven zitten. Gonne heeft weer den arm van 't meisje genomen, drukt dien tegen zich an. Hij wil haar nu niet terughouden, maar ze moet hem komen opzoeken Rue de Trèves.

Daar is Bonnat.... Hij zal even mee naar binnen gaan.... vraagt om 'n zoentje. Ze weigert niet. De champagne jaagt koortsachtig door 't bloed. Net als Frans omhelst-ie

haar achter 'n tent, lang, heel lang, dat de haren van z'n snorretje haar pijn doen.

'n Ontzaglijke volksmenigte staat voor Bonnat. De voorstelling gaat beginnen. 'n Clown spreekt 't volk toe. Soms gaat er 'n luid gelach op. Naast elkander de artisten van 't gezelschap. Frans is er niet bij. Twee vrouwelijke, trekken sterk de aandacht van 't meisje. Ze zijn prachtig in rose en blauwe pakjes met pappig-dikke, bloote armen en beenen in vleeschkleurige tricots. Ze zien er vermoeid uit. Na den clown neemt Bonnat zelf 't woord. 't Is 'n reusachtige kerel, in 'n zwart tricot. Met z'n monsterachtige armen, houdt hij 'n scheepsroeper vast, waardoor hij de prijzen der plaatsen brult: „.... Eerste rang.... een frank! Tweede, vijftig centimen.... derde, twintig! En avant!.... Laatste voorstelling!... De beroemde worstelaar Fratelli treedt op!.... Honderd franken, wie 'm overwint.... Honderd franken! En avant!”....

Hij zwijgt. Onmiddellijk valt de muziek in, schel, doordringend. De clown slaat met 'n rotting op de zinken platen, waarop de prijzen vermeld staan.

„En avant!.... En avant!...”

'n Donkere stroom golft de trap op.

Men verdringt zich voor het bureau.

„En avant! En avant!”....

Het inwendige der tent is flauw verlicht. Om de vierkante arena, loopen banken amphitheatersgewijze. De eerste zijn met vuil, verschoten fluweel bedekt, de achterste verdwijnen in de donkere gaping der ruimte. Trinette zit vooraan. Ze heeft Gonne verzocht niet bij haar te komen. Nu staat hij aan de overzij, lacht haar toe.

De tent vult zich. 't Duurt geen tien minuten of alle banken zijn met lichamen bezaaid. De voorste gezichten helder verlicht, bovenaan 'n grauwe, onduidelijke, bewegelijke klomp.

De tent van Bonnat valt 't meisje erg tegen. Ze had zich iets vaags gedroomd, iets moois, iets verblindends. Ze begrijpt

niet wat men in dat bruine, vertrapte zand zal doen. Gonne zit nu met 'n schetsboek en 'n potlood.

Er gonst 'n groote ontevredenheid in 't theater.

Ongeduldige uitroepingen worden gehoord.

Voeten schuifelen. Het wachten verveelt de menigte.

Buiten speelt de muziek door.

De groote trom dreunt.

Boven alles uit klinkt de stem van den directeur en 't geraas dat de clown maakt door met de rotting op de platen te slaan.

„En avant! En avant!”

Op zij van de tent het jammerend gegil van 'n Russische slee, aan de andere zij 't kermend lawaai van 'n draaimolen.

Door de deuren blijven menschen binnenstroomen.

Boven is geen plaats meer.

Een man met een Duitsch accent, schreeuwt dat men op moet schuiven . . . men zit veel te wijd uit.

Er komt 'n woordenwisseling, vuisten worden gebald, schorre stemmen brullen verward dooreen.

Eindelijk wordt het gas opgedraaid.

De kakelbonte menigte schiet uit 't donker naar voren. Een plotselinge stilte. Men kijkt nieuwsgierig. De muzikanten kruipen op 'n krakende stellage tusschen de deuren. Bonnat verschijnt, houdt 'n kleine toespraak, verzoekt om gunst en recommandatie en de muziek valt in.

Drie kunstmakers in gore vleeschachtige pakken, met 'n gordel van dof rood. Ze rollen gewichten aan en een gooien en opvangen volgt. Trinette knippert telkens met de oogleden. Hoe is 't mogelijk!

Dan komt een van de rose juffrouwen met pap-armen, die ze buiten gezien heeft. 't Mensch ziet er van dichtbij afstootend leelijk uit, dikke, lebberrige vormen, fletse grijze oogen.

Toch gaat Trinnette op in bewondering. De vrouw doet mirakels met haar gebit, neemt gewichten op, eindigt met

'n stoel rond te dragen waarop 'n wanhopig mager mannetje zit.

De tent dreigt in te storten onder den wervelwind van bravo's. De grond dreunt.

'n Oogenblik pauze. De arena wordt gladgehart. De worstelaar zal optreden. Trinette draait onrustig op de bank. Gonne is verdiept in z'n schetsboek.

Weer schatert de muziek.

Alberto Fratelli verschijnt. Enkelen uit 't volk juichen.

Frans heeft ook 'n vleeskleurige tricot om de gespierde beenen. Z'n bovenlijf is geheel naakt. 'n Leeren riem is om de heupen gesnoerd. Hij is bleek. Trinette durft 'm niet aanzien zoo vreemd zoo naakt.

Zwaar is de borst gebouwd, met groote spierplooingen. Z'n armen zijn één biceps, één pootige stevigheid. 't Vel glanst van vet, rood door wrijving.

Bonnat volgt hem. Wie zich met Fratelli meten wil? Honderd franken! . . . honderd franken!

Op een der bovenste banken komt beweging. Men maakt plaats.

'n Dikke ferme jongen ploft in de arena. Hij heeft zich ontkleed, draagt alleen nog z'n broek.

Goeje God!

Frans neemt 'm bedaard bij de heupen. 't Zand stuift. De jongen wringt zich wanhopig. De oogen van den worstelaar fonkelen. Nu heft hij de tegenpartij met den eenen arm om 't middel. Met den anderen duwt hij woest tegen 't hoofd 't lichaam van den dikken jongen zweeft in de lucht, bonst met 'n smak neer in 't zand.

Als 'n tijger springt Frans op zijn prooi, drukt de twee schouders op den grond.

't Volk blijft stil.

Maar 'n paar schreeuwen.

Er gaat 'n vijandige rilling door 't gebouw.

Frans toont te veel zijn kracht men zou 'm graag vernederd zien.

Trinette hoort 'n uitroep achter zich:

„Oh! Oh!.... il travaille comme un brute!....”

Dat hindert haar. Zij heeft gejuicht. Al haar zenuwen hebben getrild bij de gedachte, dat Frans misschien wel verliezen kon. Trotsch ziet ze hem an. Zou 'm nu kunnen omhelzen.... Hij is zoo knap gebouwd.... Cristi, wat 'n armen!

„Allons, allons!” schreeuwt Bonnat.

Groote aarzeling.

Alle hoofden kijken nieuwsgierig rond, wie zich nu aan die ijzeren armen zal wagen.

Men mompelt.

Van de andere zij komt beweging.

't Is 'n soldaat, dat ziet men aan de roode strepen op de broek.

't Lichaam is tenger, mager.

Hij lijkt wel 'n kind naast Fratelli.

„Oho, oho un grenadier!” roept 'n spotstem. De menigte lacht.

De kleine soldaat kleurt, kijkt kwaadaardig naar de zij, waar geroepen werd, stelt zich in postuur.

Frans gaat op hem toe.

De ander ontwijkt, lenig als 'n kat, bukt bliksemsnel, glipt door tusschen de groote handen van z'n aanvaller.

't Gelach verstomt.

Men krijgt meelijden met den kleinen soldaat. 't Wordt doodstil.

Een benauwende worsteling.

Frans is de sterkste, de ander verbazend vlug, glijdt weg als 'n aal.

In dat magere, tenger lichaam schijnen stalen pezen te wortelen. Frans windt zich op. 't Duurt hem te lang. Wild valt hij uit, grijpt het hoofd van den soldaat, perst het in z'n armen. 't Gelaat van zijn tegenstander wordt paarsblauw.

„Assez.... Assez!.... Le collier forcé!” brult 't publiek. Nu gaat de blauwe broek met de roode strepen omhoog.

Frans heeft denzelfden kunstgreep toegepast, maar de ander heeft zich op den buik gewenteld, bliksemsnel.

De twee mannen rollen op den grond, de koppen in 'n heete beroering.

't Zand plakt op de bezweete lichamen, op de nekken.

De borsten hijgen, reutelen.

Telkens en telkens lijkt 't of de twee magere schouders den grond raken en telkens heeft de lenige knaap zich omgekeerd.

Op z'n knieën steunend omvat Frans nog eens 't middel van den soldaat.

Zijn aderen zwellen op, zijn neusvleugels trillen.

Hoog heft hij hem op, smakt hem neer. De ander ploft als 'n zak, maar gelijk verliest Fratelli 't evenwicht, glijdt uit.

Met den sprong van 'n kat vliegt 't tengere ventje op hem toe.... de schouders toucheeren 't zand, één enkele seconde.

Een uitdrukking van hartstochtelijke woede en ontzetting vlamt 'n 't oog van den gevallen worstelaar.

Donderend gejuich barst los.

Het onmeedoogend publiek schimpt luid op den reus.

„Vive l' armée!”

„Vivent les guides!”

Tierende stemmen joelen door elkander.

Sommigen trekken partij voor Fratelli, honderden kelen overstemmen hen. „Il a touché!.... Il n'a pas touché!....”

„Godverdoom il a touché!....”

„Espèce d'idiot!....”

„Merde!....”

Een nijdige opwinding over al de gezichten.

Met 'n blik van doffe woestheid, 't oog van 'n wild beest kijkt Frans rond. De kleine soldaat veegt 't zand van de huid, ademt zwaar, half gewurgd, begrijpt zelf z'n overwinning niet.

Verbluft komt Bonnat binnenstormen.

Hij gelooft het niet.

„Ja! Ja! Ja!”, brult en schreeuwt men van alle kanten.
Met gebalde vuisten gaat Frans heen.

Trinette zit bleek als 'n doode.

„De honderd frank!.... 't Geld!”, tiert men.

Bonnat wenkt den kleinen soldaat. Nog eenige oogeblikken houdt het gejoel aan, tot de muziek zich weer hooren laat en de voorstelling voortgezet wordt.

Trinette heeft er genoeg van. Ze sluipt naar buiten zóo ontdaan dat ze Gonne vergeet te groeten. Achter de tent gluurt ze door een reet in 'n verlichte ruimte. Bonnat en Frans hebben ruzie. Bijna huilend blijft ze op en neer loopen, wel 'n half uur lang.

De lichten worden gedoofd.

Eindelijk komt hij buiten, bleek, ontdaan. Ze durft hem niet aanspreken. Zwijgend gaan ze naast elkander. Dan meent ze 'm te moeten troosten:

„Frans....”

Hij zwijgt.

„Jij bent toch sterker.... 'n ongeluk....”

Hij bijt zich op de lippen.

„Zeg nou wat Frans....”

„Nom de Domme!.... als 'k 'm hier had....”

„Wees niet zoo driftig....”

„Nom de Domme!.... zoo'n aap.... 'k breek 'm....”

„Je heb den ander toch overwonnen....”

„Bonnat houdt m't geld af.... 'k ben m'n naam kwijt....

Nom de Domme!.... Nom de Domme!”....

't Was afschuwelijk zijn woede aan te zien.... Hij ging zich verdrinken!.... Ze hadden 'm uitgelachen.... Nooit trad-ie meer op.... Tien van zulke jongens kon-ie wurgen.... 't Publiek.... Canaille!.... Honden. Bonnat 'n schurk!.... D'r stond niks van boeten in 't contract.... Morgen zou-ie Bonnat doodslaan....

„Frans, Frans!”

Smekend klemde ze zich aan hem vast, bevend van medelijden.

Toen verviel hij in 'n wanhopig stilzwijgen, 't hoofd gebogen, zonder veerkracht, 't meisje vergetend.

Zenuwachtig stapte ze naast hem.... Zonder spreken legden ze den weg af. In de donkere Avenue Cortenbergh leunde hij plotseling tegen 'n boom.

„.... Frans!”

Hij snikte als 'n kind, hartverscheurend. 't Dee haar pijn.

„Frans, huil niet!” Ze drong zich tegen hem an, trok z'n hoofd omlaag. Lang bleven ze zoo.

„Kom, Trini.” Hij maakte zich los. Zijn gewone natuur kwam weer boven.... Ze had gelijk. Hij zou 't zich niet antrekken. Als Bonnat 't geld afhield, zou-ie weigeren verder op te treden. 't Was 'n ongeluk, anders niks. En hij wandelde met haar voort, z'n arm om haar heen.

Op z'n geweldige hartstochtelijkheid volgde 'n weekheid, 'n matheid.

Nee nog niet naar huis!

't Was zoo vroeg.... nog 'n klein eindje om, langs de pannenbakkerij.

Op 't nauwe paadje liepen ze dicht tegen elkander.

Aan hun voeten lag de vierkante geul, 'n eind verder de rood-gloeiende oven, die altijd gestookt werd.

Door de reten was vlammend vuur zichtbaar.

De hemel licht gekleurd.

„Kom hier zitten, Trini....”

Zoel was de lucht, bezwangerd met vreemde geuren.

Sterren glommen.

Zacht suisde de wind door de struiken, spookachtige geluidjes, rhythmisch geschuifel.

„Hou je van me, Trini?”....

Ze vlijde zich tegen hem an, liet zich zoenen overal, op den mond, op de oogen, op den hals. Toen werd hij hartstochtelijk.

Ze verweerde zich niet.

'n Doodelijke rust lag om hen.

Toen ze opstonden, weende ze met hevige nokken.

„Kom . . . kom, Trini!”
 „O God! O God!” . . .
 „k Zal je trouwen . . . waarachtig!”
 „O God! O God . . .”

XIII.

't Was halftwee, toen ze in de Rue Vergote kwamen.
 't Heele huis lag in 't donker, behalve 't raam van Florent
 flauw verlicht.

„k Durf niet meer kloppen,” zei ze angstig.

Ze overlegden samen. Tranen plakten nog aan de wimpers
 van 't meisje; ze zag wit, erg wit. Frans mompelde verdrietige woordjes . . . Was 't niet beter als ze met hem ging
 bij madame Colbert? . . . Als tante nog op was, zou er een
 storm losbreken. Zou het misschien moeilijk vallen te liegen.

„k Weet iets,” zei hij eindelijk op het verlichte venster
 wijzend. Hij raapte 'n steentje op, mikte op 't raam.

't Tikte, maar 't bleef stil.

„Als Florent je hoort kan-ie je ongemerkt boven laten.”

'n Tweede steentje vloog. 't Knetterde tegen 't glas.

. . . „Pas toch op Frans voor de ruiten . . . Goeje God,
 waarom hè-je me niet dadelijk thuis gebracht!” . . .

„Zanik nou niet!”

'n Derde steentje vloog zonder resultaat.

„Hij 's niet op z'n kamer . . .,” gromde Frans. Toen —
 'n invallende gedachte — begon hij schaterend te lachen . . .

„Wees toch stil!” . . .

Gelijk werd de huisdeur geopend. Tante Adrienne verscheen in nachtgewaad. Haar vuisten had ze in de heupen geplant.

„k Zou liever al de burens bij mekaar schreeuwen! . . .
 Waar kom-ie zoo laat vandaan?” . . .

„We hebben je niet willen wakker maken,” lachte Frans . . .
 „Florent hoorde ons niet . . . 't Lijkt wel of-ie niet op z'n
 kamer is . . .”

Tante Adrienne wierp hem 'n woedenden blik toe.

„Waar kom je zoo laat vandaan, zeg?”

Trinette beefde.

.... „Van de kermis....”

.... „Zoo....”

.... „We zijn opgehouden door 'n paar kennissen,” zei Frans.

.... „Zoo, zoo....” Tante schepte diep adem.... „Weet je wie hier was, vanavond?”

„Nee....”

„Cristine.... Brutale, kwaje meid, waarom hè-je me niks gezeid!”

„'k Wou 't morgen doen....”

„Had z't jou gezegd, dat d'r dienst opgezegd is?”

„Nee,” zei Frans.

„Rakker.... vaurien!.... Zonder dienst en om halftwee thuiskommen.... Je kunt morgen inrukken, versta je?.... Ik heb genoeg van je!....”

Trinette hilde.

.... „Jij en jij.... jullie deugt geen van twee.... Allons naar je bed.... morgen spreek 'k je verder!”

Zwijgend ging ze voorbij de nijdige tante. Op haar kamer viel ze neer op 'n stoel.... O God! O God! Was ze maar nooit naar Brussel gekomen. Tranen stroomden tusschen haar vingers.

Op de smart volgde 'n gevoel van uitputting. Ze sliep bijna in op den stoel, gebroken. Diffuus doemde de heele avond op, wegwasemend in nevelbeelden, als 'n pijnlijke droom, die door haar ziel gleed, als 'n naborreling van bevredigd genot, gevolgd door groote smart. Zou Mariette.... ook?.... De smart troost zoekend in 't woud.... Ze zag Mariette.... naakt.... in 't groen.... weenend zooals zij geweend had.... Waarom?.... Waarom smart?.... Ze hadden champagne gedronken.... maar dat andere!.... dat andere!....

Er huiverde 'n ontzettende angst in haar op, 'n beklemmende

drukking, als de klauw van 'n monster, de grijnzing van 'n heel donkeren zwarten nacht, de gaping van 'n afgrond, hol, vunzig, kil....

Langzaam ontkleedde ze zich. Er viel iets op den grond de brief van Romanie. Bij 't kaarslicht las ze nog eens, half-begrijpend, met 'n dronken speling der letters voor de mooie oogen.... Of ze overkwam.... als ze geld opgespaard had?.... Ze verlangde zoo naar haar....

In bed woelde ze onrustig.

Ze had de kaars niet uit durven blazen, bang voor den nacht, die door 't zwarte venster oog binnen plaste.

Een zwartgallige moedeloosheid kwam over haar, 'n misselijkheid om verder te leven.... Dood!.... Nee niet dood!... Goeje God nee!.... Hoe had ze nù kunnen sterven?.... Zoo!.... zoo!.... Badend in 't zweet dacht ze aan vader.... Jezus! Jezus! D'r dampte rook in den hoek.... ze verborg zich diep onder de dekens.

's Morgens vond tante haar koortsachtig te bed.

„Sta je niet op, zeg?.... 't Is negen uur?”

„'k Ben ziek.... 'k Ben ziek....”

De stem klonk als 'n zachte, kreunende kreet.

„Komt door je nachtbraken....”

„Wees niet meer boos....”

.... „Je bent 'n slechte meid.... Van dien avond met Florent zal 'k maar zwijgen.... Nou je dienst kwijt!....”

„'k Zal je niet tot last zijn.... als 'k eerst maar beter ben....”

Tante Adrienne kreeg medelijden. In den grond van haar hart was ze goed, hield ze van 't nichtje. Als Florent er niet was geweest, had ze zich misschien 'n moeder getoond.

„Goed.... goed.... Je mot nog 'n boel leeren.... Hè-je je gister geamuseerd?”

.... „Nee! Nee!”

„Niet? Was Frans niet aardig?”

„Ja.... ja.... 'k wil nooit meer uit....”

„.... Wat raaskal je nou?“
 „Waarom laat je me met 'm uitgaan.... 'k wil niet meer“
 Koorts gloeide in haar oogen.
 „Stil, stil“, suste tante. 'n Groot zelfverwijt pijnigde haar Dwaasheid neef en nicht en dan Florent....
 „.... „'k Haat 'm! 'k Haat 'm!“
 „Kom hou je rustig.... je bent niet goed...“
 „O God.... 'k Ben zoo ziek....“

* * *

Een week lang bleef ze te bed met 'n vermagerd gezichtje, dof liggende oogen. Toen kwam de levenskracht terug. 't Zonnetje scheen vroolijk door 't raam, dartelde spelend in de kamer. Eenzaam liep ze den weg op, doelloos, duizelend van de frissche lucht. Op de Avenue Cortenberghe keek ze lang naar de stad, 'tzelfde warm-zonnige glinsterveld van den eersten keer, vol daken en kleuren. Kristalhelder leek de hemel. Hoog kromde de koepel van 't paleis van justitie, 'n donker gat in de lucht.

Verder ging ze, naar de speelplaats der doofstommen. Een vroolijkheid kwam in 't oog van den broeder.

„Waar ben je zoolang geweest, Trinette?“

„Ziek....“

Onderzoekend keek hij haar aan.

„Je ziet bleek.... Brussel doet je geen goed....“

Hij vroeg haar hoe ze de stad had gevonden, praatte hartelijk, met 'n zacht fluweelen klank in z'n stem. Haar ernst maakte hem angstig. Nog eens vroeg hij....

.... „Je ziet bleek, kleine Loulou....“

„Loulou?“

„Niets.... dwaasheid.“

's Middags had Trinette 'n lang onderhoud met tante. Ze wou 'n betrekking gaan zoeken.... Nee, ze wilde niemand tot last zijn. Tante hoefde niet mee te gaan. Madame Colbert had 'n adres opgegeven.

Opgeruimder gestemd ging ze om twee uur de stad in. Bij de Rondpoint ontmoette ze Frans. Verlegen kwam hij naar haar toe. Ze dorst hem niet aanzien.

„Was je ziek, Trini?”

„Ja....”

Ze had graag door willen loopen, met 'n koud, vreemd, vijandig gevoel tegenover den neef. Ze had nooit van 'm gehouden. Dat wist ze nu zeker.

„Waar ga je heen?”

.... „In de stad.... 'n betrekking zoeken....”

„'k Loop mee....”

.... „'k Ga liever.... alleen....”

Maar hij had al z'n arm door den hare gestoken. De aanraking bracht haar weer onder den wil van 't groote, sterke lichaam.

„'t Staat zoo vreemd.... laat me los....”

Lachend drukte hij haar arm.

„Ma petite femme....”

Hoe had ze 'm toch zoo kunnen haten in die dagen?.... Nu hij naast haar ging, z'n warmen arm tegen haar aan, verdween haar koelheid.... Of ze toch van 'm hield? —

En hij schertste over den avond. Hij had zich gedragen als 'n kind, om te huilen, verbeel-je!.... 't Was beroerd.... De heele week had-ie iedereen in 't zand laten bijten.... hij werkte nu bedaarder.... misschien was-ie toen opgewonden, omdat zij toekeek.... Ze hadden zich toch geamuseerd niet!.... Waar ze de glazen karaf toch gelaten had?.... Hij herinnerde zich, dat z'm niet meer bij zich had, toen ze naar huis gingen.... Gebroken?.... Jammer!.... Met Bonnat lag-ie nog overhoop over de honderd frank. Hij wou bij Averino aanloopen, die vandaag pas uit Holland terugkeerde.... Als de vervloekte Italiaan 'm bedot had!.... Of ze zoover meeging dan zou-ie haar brengen waar ze wezen moest.

De kleur op haar gezicht was er weer. Vroolijk liep ze aan den arm van den neef, ging op in de woelige drukte der straten, vergat al 't leed.

Averino was thuis. Zijn lief vrouwtje maakte zelf open. Of ze even wilden wachten?

't Vertrek was eenvoudig ingericht, 'n tafel met stoelen. De wanden waren bezaaid met portretten van knappe vrouwen, lachende mannen, atleten, danseuses. Op de tafel lagen, slordig verspreid, verschillende kranten: „De Deutsche Artisten-Revue.” „de Eden-Milano” 'n Groote schaal met visite-kaartjes troonde midden op 't tafellaken.

„Bonjour, mes enfans....” Beide handen uitstrekking trad de Italiaan binnen „Tiens.... de kleine meid van Greiner....” Hij kneep haar vertrouwelijk in de wang.

Frans zette de kwestie uiteen, vroeg of 't contract in z'n voordeel was. Averino glimlachte.

Hij was te veel diplomaat om zijn client te bekennen dat Bonnat gelijk had.

.... „Malligheden.... allemaal malligheid,” zei hij sussend; „Bonnat zal zich vergissen.... 'k zal morgen bij 'm aanloopen” Hij had zulke dingen meer meegemaakt.... presenteerde Frans 'n sigaar.

„Is dat je meisje?”

„M'n nicht.... ma petite femme, niet waar Trini?”

Ze kleurde hevig.

Averino lachte, men had zich voor hem niet te geneeren. Hij had al zóóveel meegemaakt.

„Ben je niet meer bij Greiner, Trinette?”

„Nee.”

Ze vertelde waarom ze weggezonden was. Averino lachte hartelijk. Dat was juist iets voor Thérèse.... Zoo? Had Greiner haar onder de kin gestreken.... Die ouwe deugniet! Toen werd hij weer ernstig. De zakenman kwam in hem boven. Hij bekeek tersluiks 't meisje, als 'n sjacheraar een mooi paard. Ze zag er heel knap uit 'n aardig stemmetje. Knap was *de* hoofdzaak. Sluw op zijn doel afgaand, nam hij haar onder den arm, voerde haar voor de portretten aan den muur. Dat was Hortense Belmont zoo wat van Trinette's grootte.... 'n Lieve meid!.... Ze verdiende

twintig frank per avond.... De heeren waren gek op haar.... Die daar in 't blauwe postiljon-kostuum?.... Emma Bertholdi.... Ze heette eigenlijk Peerenboom!.... 'n Kind van de straten.... Och hemel, ze had haast geen stem, maar ze kleeedde zich chic!.... Kijk maar die mooie beenen!.... Dat?.... Carola Doré.... Ze leek precies op Trinette.... Heelemaal geen stem.... Toch verdiende ze veel.... héél veel!.... 't Was 'n makkelijk métier.... Alleen 's avonds optreden. Overdag vrij.... Prettig leven!.... Goed eten en drinken.... Daar had je Armande Blanc.... Die leefde nù al van haar rente.... Een klein buiten bij Brussel.... Meisjes waren dol, idioot, krankzinnig, als ze knappe gezichtjes hadden én wat stem, om den heelen dag te sjouwen in 'n kinderkamer of 'n keuken.... Hij had altijd meelijden als-ie 't zag.... Tiens, dat had-ie heelemaal vergeten!.... Trinette zong ook, niet? Of ze eens zingen wou voor de aardigheid?.... Hij zou op de piano begeleiden.... Kom, ze moest niet verlegen zijn!.... Wat? Wel, 't liedje, dat ze eens, 's avonds bij Greiner gezongen had.... Hij had nog in de handen geklapt.

„M'n lief heeft goud haar....”

Verlegen, beverig klok 't stemmetje, gaandeweg fermer. Averino juichte toe. Hij ried haar geheel onpartijdig. Ze begreep wel, dat 't 'm niet om die paar frank provisie te doen was. Hij sprak als amateur. In de Rue des Bouchers waren café-chantants bij de vleet. Men had er behoefte an meisjes als zij. 't Waren wel geen model-inrichtingen: men moest 'n begin maken! Dan kreeg men routine.... Ze hoefde niet te kleuren. D'r school 'n kleine artiste in d'r.... Ze voelde.... ze hoorde.

Wat of Frans zei?....

Nie-waar, 't was duizendmaal beter, zóó 'n goed stuk geld te verdienen, 'n prettig makkelijk leven te hebben, dan de slavin van anderen te zijn. Of had ze zich zóó met Juultje geamuseerd? Nee, hij wilde d'r niet overtuigen. Hij had 'r geen belang bij.... Als-ie 'n vrouw was, zou-ie.... en hij

debiteerde 'n gemeene aardigheid, waarbij Frans 't uitscha-terde.

Bij de deur gaf hij haar z'n kaartje. Als ze zich bedacht, zou-ie altijd 'n plaatsje voor d'r weten te vinden.

Door de Rue des Palais wandelden ze terug. Hij was sterk vóór Averino's voorstel. Ze was dwaas om nóg eens bij vreemden te gaan. Was hij niet vrij als 'n vogel in de lucht? Ze had Zigeunerbloed net als hij.... Crénom, hij zou toehappen!

Zwak weersprak ze. Ze kende niets van dat leven. Ze wou 't eerst bijwonen, al was 't 'n paar avonden, zèlf zien.

Moeilijk liep ze op de sterk afglijdende straat, geslingerd door verschillende twijfelingen.

„Zie je, Trini.... Als je zelf wat geld verdient.... konden we saam gaan wonen.... Je bent nou toch m'n vrouwtje....”

Nee, dàt wou ze niet.... Hij moest nooit weer over die dingen spreken. Ze had zich straks zoo geschaamd bij Averino. Hij drukte haar arm, sprak niet tegen, keek haar an, doordringend van terzij.

„Kijk!.... Overal kamers te huur.... Hier weer...! 't Kan niet duur zijn.... Daar heb 'k altijd naar verlangd.... 'n Kamer.... 'n Mooie alkoof.... Zeg?.... Jij wijfje.... zeg?.... Man en vrouw.... zeg?.... Samen eten, drinken.... Zoo'n gezelligheid!.... Zeg? Zeg?”

Droomerig liep ze an zijn sterken, dik-gespierden arm. Ze lieten de Sainte-Marie achter zich.

„Wat heb j'an 'n dienst?.... Je houdt toch van me.... Nonsens, nóg langer te wachten!....”

„Laat me denken, Frans....”

't Hoofdje gebogen liep ze voort, tobkend. Nee, met 'm samenwonen durfde ze niet.... Nooit!.... Wat zou tante zeggen?

„Hahaha!.... Tante!.... Maak d'r bang met Florent!”

Ze stribbelde tegen. 'n Groote treurigheid kwam over haar.
Hij trok haar mee in den Plantentuin op 'n bank voor de groote serres.

Ze keken naar 't triestig panorama. 't Morgenzonnetje was verdwenen. Druilige, dompe, fletse wolken aan den grauwen hemel, ruw geborstelde zwarte vlokken. 'n Eenzame vogel klapwiekte dwaas, heen en weer. In 't grijzige waas van de lustlooze wolkenglijding, de tuin, 'n diepte van groen, dof, mistig, nevelig. Glad-geschoren haagjes harkten 't groen en 't bruin in egaal-stijve brokken. Opwippend er tusschen 't bassijn met z'n wit-ritselend watergeklots, als 'n lekkende, spritsende, melkachtige tong. Boomen, donzig, malsch omwoeld door den hoogen met klimop gefluweelden muur.

Schuin glee de balustrade omlaag, afsnijdend 't rijtuiggewriemel, 't langzaam geschuifel van trams.

Brekend den horizon, hooger d'wolken, de gevellijn, amalgamma van kleuren, wazig-wit, groezelig-zwart, geel, wegwijnend in den mistigen damp, die huizen en heuvels opslokte, met 'n gekronkel van rook, luwend er in.

Op zij waren de serres in streng gelijn, somber getint door de staapling van latjes van neergelaten stores.

„'t Is mooi, hier.... erg mooi....”

Ze werd er warm van, had 'n behoefte om wat te zeggen.

„Laten we nou 's bedaard verder praten, Trini....”

„Waarover?”

„Over.... dat van straks....”

Weer kwam 'n treurigheid over haar, droevig, 'n stille pijn.

„Samenwonen.... Samenwonen.... Als we getrouwd zijn....”

Hij lachte verlegen, onrustig.

.... „Trouwen.... trouwen.... Dàt beloof je zoo gauw....

'n Dwaasheid!.... Wees nou stil.... Laat me uitspreken!....”

.... „O God.... Frans!”

.... „Stil toch.... Kùnnen we trouwen?.... Waarop?....

Hongerlijken.... Kinderen krijgen!.... 'n Artist trouwt niet.... Val me niet in de rede.... Wat is trouwen?.... Gekheid!.... Je blijft bij m'kaar.... Je houdt van m'kaar.... Waarom nou zoo'n frats op 't stadhuis?..."

„Frans!.... Frans!.... Lieg zoo niet!...."

Hij werd korzelig.

.... „Je blijft altijd dezelfde.... Zóó stom.... Zóó kleingeestig.... Als 'k morgen me nek breek, zit j' an me vast.... Dàt gebeurt.... Dàt voel 'k.... Mòt je altijd trouwen als j'n gekheid doet?.... We huren 'n kamer in de Rue des Palais.... Dat valt me zoo in.... 'k Ben dan toch oók je man.... Denk je, dat Averino getrouwd is, zeg? Is tante met Florent getrouwd, zeg?.... Goede genade.... je vader!.... Als Brussel spreken kon!...."

't Gloeide in haar keel als 'n schroef.

... „Spreek niet van vader.... Nee!.... Nee!..."

... „Doe wat Averino je zegt... We zijn dan allebei artisten... Je zult 't goed bij me hebben... toe... toe..."

De tuin was verlaten. Hij trok haar naar zich toe, streelde, zoende haar, fluisterde zoete dingetjes, sensueele zachtheden, die haar inpalmden, den kleinen wil magnetiseerden. In z'n sterke armen, rustend tegen z'n stevige lichaam was ze hulpeloos. Toch bleef haar treurigheid.

.... „'k Wil wel misschien.... Nou niet.... Nog niet...."

Hij begreep dat 't komen zou, wilde niet brusk zijn.

„.... Laten we gaan!...."

't Was vier uur geworden. Langs den Boulevard botanique daalden ze af, flaneerden beneden in de stad, voorbij mooie winkels, reusachtige magazijnen.

Ze begon zich moe te voelen, pas hersteld, zag weer bleekjes. Juist waren ze in de Passage.

„We zullen wat drinken bij Malpas...."

Ze gingen door de Rue des Bouchers, weinig druk op dat uur.

In 't ruime volkskoffiehuis waren 'n paar tafels bezet.

Frans nam bier, bestelde voor Trinette n glas advocaat. 't Knapte haar op, deed 't bloed warmer stroomen, de oogen frisch tintelen.... Cristi, nu had ze heelemaal vergeten naar 't adres van Mad. Colbert te gaan!... 't Was hier aardig zitten.... zóo gezellig.... zóo lollig....

Aan de overzij speelde 'n onderofficier van de Guides een partij domino met 'n jonge dame, waarvan ze 't gezicht niet kon zien. Rechts zat 'n ander paar, 'n heer, slordig gekleed, en 'n bleeke vrouw, die nonchalant 'n cigarette rookte. Toen Trinette omkeek, lei de bleeke vrouw, verrast de cigarette neer.

„Trinette!..”

... „Cristi!... Victorine!”

Ze herkende met veel moeite de vriendin, waarover ze eens met tante Adrienne gesproken had.

.... „'k Ben veranderd, niet?”

.... „Ja....! Vreemd!.... 'k Had je heusch niet herkend...”

.... „Jij bent knap geworden.... Ik zie 'r beroerd uit, niet?....”

.... „Nee.... nee.... 'n beetje bleek.... tòch gezond...”

Zoekend naar woordjes, zei ze dat.

Cristi, wat zag Victorine 'r slecht uit!

Ze was de mooiste, frische brunette, toen ze uit Rochefort wegliep. Nu was 't gelaat vermoeid, een ongezond, doorschijnend wit, waarin blauwe aeren bij de slapen scherp afstaken. Lippen en tandvleesch waren bloedeloos; de mooie bruine oogen hadden 'n doffe, lusteloze uitdrukking.

„La!... Wil je hier komen?”

't Jongmenschen, waarbij Victorine gezeten had, stond met de handen in de broekzakken op.

„Dit is mijn vriendin Trinette.”

Hij boog grappig zonder z'n hoed af te nemen. Hij had 'n brutaal, verpierewaaid gezicht, waarin geestige oogen schitterden. Frans werd voorgesteld.... Uitroepingen van verrassing.... Was hij niet de sterke worstelaar van Bon-

nat?.... Men had 'm zien werken!... 't Was kolossaal!
't Gesprek werd algemeen en geanimeerd.

La gaf 'n rondje. Trinette dronk 'n tweede glas advocaat, Victorine slurpte groene chartreuse. La deed veel aan turnen, stroomte z'n mouw op, om z'n biceps te laten zien. Frans kneep in den harden knobbel met 'n blik van welgevallen en de twee mannen waren heel gauw in 'n warm gesprek.

Victorine had Trinette's hand genomen. De chartreuse had wat kleur naar haar gezichtje gedreven.

Hoe iedereen in Rochefort 't maakte?.... De pastoor, Romaine, Cohu?.... Ze wist 't wel, Cohu was 'n oud lief van haar? Hoe Trinette hier kwam?.... Jezus, wat 'n ongeluk! Enfin 't was gekheid om te treuren.... Men moest allemaal dood.... allemaal.... allemaal!

Ze praatte druk, zenuwachtig.

Toen wierp ze 'n blik op Frans, fluisterde Trinette iets toe.

„Nee,” zei deze kleurend.

„Onzin.... Geneer je niet!.... 'k Ben ook zoo prude geweest toen 'k pas hier kwam.... Da's mijn man,” lachte ze nerveus, op La wijzend.... „La, geef me nog 'n cigarette!”....

„Heet-ie La?”

„La.... La.... Nee eigenlijk heet-ie Martin.... Maar als-ie dronken is brult-ie altijd.... Lalala!.... en spreekt geen woord.... Hij is meér dronken dan nuchter.... Nou.... nou noemen we 'm allemaal La.”

„Wat doet-ie?”

.... „Hoho!.... Men kan wel zien, dat je pas hier bent.... La is student.... rijk geweest.... iedereen kent 'm....”

„En jij?”....

„Ik.... 'k Ben kelnerin in 't Paradis Latin.... 'k doe net als de katten.... Als 'k me verveel knies 'k op de daken.... 'k Verveel me dikwijls. La!.... Geef me nog 'n chartreuse!”

„Wat drink je veel....”

„Ja, je hebt gelijk.... Nee geef me geen chartreuse!.... 'k Drink om da'k zenuwachtig ben.... beroerd.... 'k måg geen druppel drinken voor den dokter....”

„Ben je ziek?”....

„Ziek?.... ziek?.... Hoho!.... Al zoo lang!.... In 't Paradis Latin mot je zuipen met al de lui... hoe meer hoe beter in 't intresse van den patroon.... 'k Heb te veel cognac gedronken.... véél te veel!.... 'k Heb m'n maag bedorven.... 'k Hou geen voedsel in!.... Nou heb 'k anémie, zegt de dokter.... 'k moet naar Ostende.... Verbeel je naar Ostende!.... Zeelucht!.... Veel voedsel!.... Wat heb 'k an zoo'n raad?.... M'n geld maakt La op.... Hoho!.... 'k Zal 't zonder Ostende doen.... 'k Ben jong.... 'k Leef toch al lang genoeg.... Garçon!.... Hé là-bas!.... Geef me toch maar 'n groene chartreuse.... 'k Voel me slapjes vandaag!.... Nou jij?.... Leef je al lang met Frans?”....

„Nee.... nee....”

„Sapristi!.... Wat 'n flauwe maniertjes!.... Mot je hier afwennen!.... Waar wonen jullie?”

.... „Ik woon nog bij tante.... Hij, bij mad. Colbert.... Maar we gáán samenwonen....”

Ze zei 't brutaal weg, in 'n dwaas gevoel, om niet onder te doen voor de gemanieeerde onverschilligheid van de vriendin.

Brussels verdorven, misselijk-immoreele lucht begon te reageeren.

„La komt altijd bij mij.... 'k Ben nog nooit bij hèm geweest.... Hij woont in bij lui, die in de kerk slapen, eten, drinken, nietwaar La?”

„Wat zeg je?”

„.... Vertel 's van je ploerterij!.... Hij kan 't zoo grappig!”....

„Nee nou niet....”

„Heel kort maar....”

„Ze hangen je de keel uit Vervelende idioten! Mama wascht zich met wijwater Papa heeft 't spit van de paternosters De dochter ziet groen van 't biechten De meid heeft hallucinaties Daar! Vanmorgen wou monsieur Alfred me 'n sermoen houden 'k Heb de punt van m'n laars in z'n posteriores gedeponeerd! Zeg willen jullie nog wat drinken? Aannemertje! Aannemertje! Vraag 's wat ze gebruiken zullen!”

Trinette protesteerde Ze was er niet an gewend Toch eindigde ze met 'n derde glaasje advocaat, werd opbruisend vroolijk. Bij Victorine had de chartreuse 'n andere uitwerking, sentimenteel, droefgeestig Of 't leven van kelnerin haar beviel? Bevallen? Wàs men voor z'n plezier op de wereld? Dikwijls dacht ze an Rochefort Cohu was d'r eenige lief geweest Om La gaf ze niet zóóveel! Ze had 't 'm dikwijls gezegd Maar ze was bang voor 'm Dat wist-ie 't Was 'n brutale rakker, liet zich nooit afschrikken. Als ze ander bezoek had, bleef-ie net zoolang op de deur trommelen tot ze opendee, zocht ruzie met de bezoekers Hij had zich an d'r opgedrongen, maakte haar geld op en ze liet 't toe, lusteloos, wáarom wist ze zelf niet. Ze vond z'n brutaliteit soms wel aardig, had ook 'n beetje meelijden met z'n verbrast fortuin en en somme 't was 'n goeje jongen „Je mot 't leven léven, zoolang je jong bent Je mot an de rol gaan, zóó, dà-je niet nadenkt Da's 't beste Anders tob je maar over allemaal lamme dingen! Da's mijn raad Ik heb al zoo'n boel meegeemaakt.” . . .

Gezellig babbelden ze. Of Trinette haar eens kwam opzoeken? Zeker! . . . zeker! . . . En beneveld, halfdronken inviteerde de ander Monsieur La en Victorine om bij háár te komen, als ze met Frans samenwoonde. Lachend stiet de athleet aan. Men klonk, men zou elkander veel zien.

Langzaam tikte de klok boven 't buffet zes slagen. 't Gaf Trinette 'n angstschok. Men brak op, scheidde onder kussen en handdrukken en ze wandelde voort aan den arm

van haar neef, luidruchtig lachend, opgewonden z'n arm drukkend, verliefd opziend naar z'n groote hoofd. Ze had alle leed vergeten, totaal, voelde zich jong, dartel, uitgelaten. Cristi, wat 'n ander leven dan in Rochefort!... Wat 'n lollike middag!... Ze ging nooit weer in betrekking!... Lekker, die advocaat!... Je voelde je heelemaal mal-vroolijk... om de voorbijgangers an te pakken... d'r mee rond te dansen... Ze wou wel hardop zingen...

„Hou je toch bedaard!“ ...

Bij de Rondpoint liet hij haar alleen. Sufferig kwam ze thuis. Tante keek donker.

„Waar ben je weer zoo lang geweest?“ ...

„Bij.... bij... bij die menschen.“ ...

„Welke menschen?“ ...

... „Die... van Madame Colbert.“ ...

„Waarom hebben ze je zoo opgehouden?“

... „Om te praten....“

„En hebben ze je genomen?“

„Nee.“

„Waarom niet?“

„Omdat... omdat... D'r waren twaalf kinderen... nou en toen....“

„Wat had je dan te praten?“

... „Over alles....“

„Zoo... Hoe kom je an zoo'n kleur?“

... „'n Kleur.... Ikke?... Laat m's in den spiegel kijken... Hé, ja!... 'k Heb hard geloopt... erg hard... 't Was al zoo laat....“

Tante zei niets meer. Ze kookte inwendig...

Frans was alleen voortgewandeld. In de Cité Ouvrière haalde hij Florent in, die met schop en spa naar huis ging. Hij probeerde ongezien voorbij te gaan, maar de andere riep hem aan:

„Hé... Frans!“

„Bonjour!“

„Zoo'n haast, zeg?”

„Ja, bonjour!” ...

„Hé! Hé! ... 'k Loop zoover mee!”

Een stilzwijgen.

... „Zeg die nicht van jou is 'n mooie meid.”

„Wie ... welke nicht?”

„Nou, Trinette.”

„Ja ... hum”

„Jij bent kort angebonden vandaag ...”

„Ja Nou, bonjour!” ...

„Godverdoom wat hè-j'n haast Ik mot tochjouw weg uit”

„Loop dan door!” ...

Weer 'n stilzwijgen, alleen de ploffende passen der twee mannen.

.... „'t Is 'n slimme heks ...”

„Wie?”

„Wie? ... Wel waar hè-'k 't over? ... Trinette ... Ze gunt iemand nog geen zoen!”

„Zoo?”

„Dat zel jij ook wel weten, hè?”

Frans lachte geheimzinnig, keek spottend z'n medeminnaar aan :

... „Ze kijkt d'r lui d'r op an, begrijp je”

... „Da's larie! ... Jouw druiven zijn net zoo zuur als de mijne!”

„Poeh!”

„Ja, poeh!”

„Wil ik j's wat zeggen Trinette is 'n lollige meid 'n leuke meid! Als 'k genoeg van d'r heb zal 'k je waarschuwen, hoor!”

.... „'k Heb jòu nodig!”

„Vraag d'r maar 's of ze zich Zondagnacht met me geamuseerd heeft”

„Bluf!”

„Geloof je 't niet? Ook goed!”

XIV.

Hoog stond de zon aan den hemel. Op 't erf werkte Tri-
nette, de mouwen opgestroopt, hing zingend 't vochtige
waschgoed aan strak gespannen lijnen. De stukken wapper-
den in den wind, klapperend als vogelwieken. Grappig, gek-
wuiwend, golfdén hemden van tante, naast onderbroeken
van oom en Florent, witte slieren, de lijnen in 'n zwellende
kromming trekkend De paarse kousen waren van oom . . .
de groote bruine met aangebreide hielen van Florent . . .
Cristi, wat 'n groote voeten moest-ie hebben! . . .

„Pstt! Pstt!”

„Roep jij?”

„Ja”

„'k Ben an de wasch bezig”

„Kom 's hier!”

„Waar bè-je?”

„Hier, achter de middelste serre”

Nieuwsgierig, wat hij wel te zeggen had, ging ze naar
hem toe. Hij zat op den grond, de beenen gekruist, dat z'n
sokken rimpelden. 'n Groote mand peen stond naast 'm,
pas uitgerukt.

„Wil j'n peen?”

„Roep je me dáárvor?”

„Wacht nou even Je loopt altijd weg Zeg, wou
je Zondag 's met me uit? Stiekem?”

„Bè-je heelemaal gek?”

„Nee nog niet Nou?”

„Je hoort toch wa'k zeg?”

„Ben 'k niet goed genoeg?”

„'k Ga met niemand uit”

„Zóó! en Frans?”

„Dat was éens”

Met 'n peen in de hand keek hij lachend op.

. . . . „Nou maar zóó eens telt, niet?”

Ze werd wit.

„Wat meen je?”

„... Ik?... Niks.... 'k Zei maar wat....”

„Je lachte zoo.... gek....”

„Gebeurt me meer.... 'k Wou wel met je uitgaan, Zondag, zeg!”

In z'n botten blik las ze, dat hij haar geheim kende. 't Bloed vloog haar naar 't hoofd in 'n groote drift.

„Met jou?... Liever nog met Janneke!.... 'k Zal bij tante klagen!”....

Hij grinnikte.

.... „Wou 'k wel 's zien....”

„Je bent 'n valscherd, 'n genieperd.... Je hebt 't achter je mouw.... 'k Zal tante zeggen....”

„Dat doe je niet... dat doe je niet!”

„Niet?... Dadelijk!”....

Altijd grinnikend, kauwde hij met groote happen.

... „Wil j'n peen!”

Ze antwoordde niet, durfde niet heengaan.

„Zie je” — hij spooft 't groen weg — „je kè-me vertrouwen.... je mot me niet zoo afsnauwen.... 'k Zal 't niemand zeggen, da'k 't weet....”

„Wat.... wat?”....

Haar lippen beefden van zenuwachtigheid.

„Nou.... van jou en Frans”....

„Da's niet waar!... Dat lieg je! Dat lieg je!”

„.... Hij heeft 't me zelf gezegd.... Hij bluft d'r op.... Als 'k je over wou nemen, was 't goed, zaid-ie....”

„Wanneer heeft-ie dat....”

„Gister.... gistermiddag....”

„O God!”....

„Neem nou 'n peen uit de mand.... Ze zijn lekker!”....

.... „Jij... jij... Geloof jij 't?”

.... „'k Zou niet weten, waarom niet!”

.... „'t Is gelogen.... gelogen!”....

.... „Affijn.... Da's egaal!... Wil je nou Zondag mee uit, zeg?”

Taai als 's hond, kwam hij weer op 'tzelfde neer.
 „'k Lust jou niet voor vrijer!... Daar!”
 Nijdig smet hij de peenbossen op den grond.
 „Verdomme!”
 „Vloek maar!... Heb je nog wat?.... 'k Ga an de
 wasch....”
 „'k Hè-je gewaarschouwd....”
 „'t Is gelogen!”
 „.... Strakjes zeg 'k 't an je tante.... D'r gaat 'n brief
 naar huis.... Je moeder hoort 't.... En je mot terug....”
 Trinette bleef als versteend. Hier hielp geen ontken-
 nen.... Goeje God als Romaine 't hoorde!.... De pastoor!
 'n Reusachtige angst doorflitste haar.... Dàt mocht niet....
 Gister had ze nog opgeruimd geschreven.... Als ze dāt
 hoorden!....
 „Maak me niet ongelukkig!”
 „Begin je nou bij te draaien?”
 „Zeg 't niet!.... Zeg 't niet!”
 „Bè-je bang dat je moeder 't hoort?”
 „.... Nee.... maar Romaine.... Ach toe doe 't niet!...
 'k Meende 't straks zoo kwaad niet.... 'k Vin je wel grap-
 pig.... Zeg 't niet!”
 Hij had 'n boosaardig vermaak in haar angst.
 „Heb je nog zóo gewaarschouwd niet alleen met
 Frans uit te gaan.... Weet je waarom je tante 't dee?....
 Hè-je dat niet begrepen, stomme meid?.... Vatte je niet....
 dat ze je graag liet vrijen.... omdat.... omdat ze bang
 was voor me?.... Nou, gáán we Zondag?”
 „'k Durf niet voor Frans....”
 „'k Hè-je toch gezegd, dat-ie genoeg van je heeft....”
 „'k Wil 't 'm eerst vragen....”
 „Goed dan....”
 Onrustig draaide hij op den grond. Als ze 't vroeg, zou
 ze merken, dat hij 't laatste gelogen had.... Wat ver-
 speelde hij? Hij zou 't 'r maar op an laten komen.
 Met gebogen hoofd, bleek, ging ze heen.

„Zeg.... Trinette!”

Ze keerde zich om. Hij was opgestaan. Langzaam kwam-ie op haar toe. Ze begreep, liet zich z'n dikke, smakkende zoenen welgevallen.

„Schei nou uit!”....

„Nog één....”

Boven achter 'n raamgordijn verscholen, keek iemand toe met oogen waarin de woede van 'n aangeschoten beest bliksemde.

Toen Trinette in de huiskamer kwam, zat tante in haar stoel.

„Scheelt 'r wat an, tante?”

Mad. Pascal stond heftig op, schuim van drift op de lippen.

.... „M'n huis uit!”.... bracht ze er moeilijk uit, hijgend, kortademig.

'n Zekere intuïtie fluisterde 't meisje in, dat ze gezien of gehoord moest hebben.

.... „M'n huis uit!”....

Bah! Dan maar heen.... De wereld in!....

„Ik ga.... ik ga....”

.... „Je bent 'n duivelskind!.... Pierre zal zich in z'n graf omdraaien.... D'r uit!”....

Al haar verkropte toorn barstte los.... Eerst de nachtelijke ontmoeting... 't Late thuiskomen van de kermis.... De verloren dienst.... De leugens van gisteren.... Die omhelzingen!.... Ze beefde van woede.

Trinette was eerst verschrikt, daarna werd ze driftig. Was 't háár schuld, dat Florent van haar hield?

.... „k Ga.... Dan bè-je van me af.... 'k Heb je niet nodig!... 'k Zal thuis schrijven... 'k Ben niet bang voor je!.... 'k Zal 't vertellen van jou en Florent.... An oom, an iedereen!”....

Als twee furiën stonden de vrouwen over elkander. Woeënd hief tante de hand op.... bedwong zich.... Jean Manson kwam binnen, terug van de markt. 't Was 'n zeld-

zaamheid, dat Trinette 'm zag. Hij merkte dat er ruzie was....

.... „Adrienne!.... Adrienne....!”

„Ze is 'n feeks.... 'n varken!”

Rood van toorn keerde Trinette zich om. Ze zou zich eindelijk wreken. Maar toen ze 't geelbleeke gezicht, de ingevallen oogen van haar oom zag, kreeg ze plotseling 'n groot medelijden, zei ze alleen simpel:

„'k Ga weg....”

„Nonsens.... Wat gebeurt 'r?”

„Niks, 'k ga weg....”

„Adri.... Laat j't kind van je zuster weggaan?” ..

.... „'k Wil d'r niet meer hebben.... Allez!... Pak je koffer!... Wie is hier de baas?.... Marianne had gelijk.... Ze deugt geen cent.... Hier hè-je reisgeld!.... En vandaag naar Rochefort terug.... Hou je mond, Manson!”

Hij zweeg, maar goedig kwam hij 'n oogenblik later in Trinette's kamertje, waar 't meisje al bezig was haar eenvoudige boeltje te pakken.

„Is 't zóó ernstig, Trini?”....

„'k Ga weg.”....

„Wat is 'r dan gebeurd?”....

„Niks!... niks!”....

Toen draaide hij verlegen met z'n pet, kinderachtig verlegen.

.... „Iets met.... Florent?”

.... „Ja.”....

.... „Dat dacht 'k wel.”....

Ze keek door haar tranen verbaasd op.

De pet wriemelde tusschen de bruine vingers, verkreukt en verfrommeld.

.... „Je mot 'm wegzenden.... oom....”

.... „Ja.... ja,”.... klonk 't zacht, weifelend als van iemand, die positief neê denkt.

Ze liep op den landweg, naar Mad. Colbert. In de verte

zag ze Bernard, bladerend in z'n gebedenboek. Nee, ze wou 'm niet storen. En ze kon hém toch niet om raad vragen!... Hij begreep niks van 't leven.... Hij, altijd zoo geduldig, zóó vervelend-geduldig.

De boerderij van Colbert was niet een der zindelijkste. Het kleine erf was met mest bedekt, waarin kippen ijverig vergane korrels pikten. Als 'n grijs, vuil spooksel stond de waterput in 't midden, waarnaast 'n sterke, slapende trekhond lag. Tusschen de mest schoten kluiten gras. Vlak tegenover het hek was 'n kleine koestal met drie open deuren. Men zag de drekkige billen van 'n paar vette koeien.

In de kleine schuur was Madame Colbert bezig met 't schuren van koperen melkimmers. 'n Half dozijn gore kinderen lag als 'n hoop vies vleesch en vuile lompen op den grond te wentelen. De hond sloeg aan, kwaadaardig an z'n ketting rukkend. Frans thuis? Nee, maar hij kon ieder oogenblik komen. Madame Colbert liet 't gereedschap rusten, noodigde Trinette in de huiskamer. 't Zag er even onsmakelijk uit... Naast 'n beslagen spiegel, drie stoffige heiligenbeeldjes; 'n groote walmende kachel met strijkijzers; 'n breede glazen kast met groen geverfde planken waarop bakjes, koppen, 'n koffiemolen, kleine beeldjes onder stolpen. Op den vloer van roode tegels was zand gestrooid. 'n Achttal klompen slingerde in 'n hoek. De tafel was bedekt met 'n versleten, kleverig zeil, waarop zich dikke vliegen hadden vastgezogen.

Madame Colbert had 't zware lichaam breed op 'n stoel geplakt. Nu begon ze nieuwsgierig te vragen... Zoo, was 'r ruzie geweest?... Dat had ze wel begrepen... 't Was 'n schandaal, dat Jean Manson 't zoo maar toeliet!... Wat of Trinette nou ging doen?... Wist ze 't niet?... Zeker, ze zou Janneke dadelijk om 't valies zenden....

De hond sloeg weer aan.

„Da's Frans”....

Fluitend kwam hij binnen, hield verrast op....

„Trini!”....

„k Moet je spreken, Frans....”

„Kom mee naar boven, naar me kamer.”

Ze volgde hem. Nauwelijks was de deur achter hen dicht, of ze kwam woedend voor 'm staan, kokend van al de drift die in haar was.... Waarom hij 't an Florent gezegd had?... Of 't waar was, dat ze 'm nou al verveelde? Heftig stampte ze met 't voetje. Hij maakte zich van haar handjes meester, vroolijk, om haar tegenstribbelen.

„Malle meid.”....

„Laat me los.... 'k Ben door tante weggejaagd.... als 'n hond, cristi!.... Laat me los... 't Is 'n gemeene laagheid van je!.... 'k Hou niet van je.... 'k Heb nooit van je gehouden!”....

.... „Klein ding....”

.... „Heb j't an Florent gezegd?”....

.... „Nou ja.... om 'm jaloersch te maken....”

.... „Wou je me an 'm overdoen?”

.... „Ben je dol?”....

.... „Dat heeft-ie gezegd....”

„Nom de Domme!.... Dàt zal 'k 'm gaan vragen”....

„Nee.... nou niet!”....

Brommend als 'n nijldige dog bleef hij zitten.

„Wat mot 'k nou doen, Frans?”

„Ja.... wàt nou?”

Hij bleef nadenken. In z'n groote hoofd vocht z'n egoïsme tegen z'n sensualiteit. Als hij haar bij zich nam, zou 't moeite geven later van d'r af te komen. Toch vond hij haar 'n mooie meid, begeerlijk. Hij kon 't probeeren.... Zij moest dan maar voor zichzelf verdienen.... 't Samenwonen waarom hij nog den vorigen dag gesoebat had, schrikte hem af en lachte hem toe. Ten slotte won 't z'n zinnelijkheid.

Hij trok haar op z'n knie.

„Wil je bij me blijven?”....

„Hier?”....

„Tot morgen.... dan huren we 'n kamer....”

„.... 'k Weet niet....”

„Weet je niet?“ Mot je dan op straat blijven? Of wil je naar Rochefort terug, zeg?”

Nee dat nooit! Terwijl ze nog tobde, met 'n verdwijnen van haar kalme denken, zoende hij haar zachtjes in 't nekje. Wáárom zou ze 't zich ook moeilijk maken?.. Victorine dee ook wel zóó..... Dàt ze maar niet kon denken op z'n warme knie...

„Zeg.... wil je?“

Toen glee ze achterover in z'n armen, borg 't gloeiend hoofd aan z'n borst....

„.... Wat zei je?.... Wat?.... Ja!... 'k Wil wel.... 'k wil....”

XV.

In 't Parc Royal was 'n groote menigte. Uit de Vauxhall klonk muziek. Al de stoelen en banken waren bezet. 'n Dichte klit voetgangers kraakte over de paden, 'n eentonig gezuig van zolen, 'n geritsel van vrouwenslepen. De lantaarns schemerden saai, geel licht op koppen en schouders, 'n groenigen glans op verdorde, droge, dorstige kruinen van boomen.

Naast elkander zaten Victorine en La. Hij had haar weer in beslag genomen. 't Meisje was bleek, bleeker dan de paar maanden geleden, toen ze Trinette ontmoette.

„Kijk.... Victorine!... Le bel Alfred met z'n vrouw en z'n dochter....”

In de menigte zag men 't hoofd van 'n man, mager, met groote snorren. Daarnaast 'n groote kap met langen, uitspitsenden neus, daarnaast 'n groengeel meisjesgezicht.

.... „Oh ce bel Alfred!” schaterde Victorine.

Ze zei 't zoo luid, dat Alfred 't hoorde. Hij wierp 'n vernietigenden blik op z'n commensaal, die zich maar niet bekeeren liet.

.... „Martin et sa sale cocotte,” fluisterde hij grimmig zijn vrouw toe, die nu ook omkeek. De groengele dochter

deed 'tzelfde Victorine hield proestend 't zakdoekje voor 't gezicht.

De muziek speelde de ouverture Faust. De menschenklit kromp langzaam-stilstaand ineen, een volgevreten slang, te lui om verder te kruipen. Gesprekken verstomden. Hoofden en hoeden, veeren en pluimen bewogen flauwtjes. Alleen wat grind krakend of 'n voet knarsend over de asphalteering. Grappenmakers met hooge hoeden, puntbaardjes, leege schaapskoppen, losgelaten kantoorklerkjes van 'n honderd frank in de maand, neurieden mee, zoete falset-stemmetjes. 'n Officiertje met windschouders wierp veroverende blikken op 'n licht gekleede dame, vol geel, vol wit. Iedereen balanceerde zich. Parasols en wandelstokken wiebelden vervelend, hakken en hakjes trilden; een sloeg met z'n sigaar de maat. 'n Heele collectie klein-burgerlijke muziekliefhebbers, blij de populaire Faust-deuntjes te herkennen, blij dat ze 't begrepen, sentimenteel doend bij 't „Laissez-moi”elkander aanstootend in hun onrijpe begrip van mooiheid, elkander toefluisterend 'n „Da's Faust” „O de mooie muziek” „Nou is ze in den kerker” „Da's 't dansmotief” „D'r is toch maar één Faust”

En dan weer 'n stilte hangend over de donkere menigte, 'n zoet zijn van groote kinderen, 'n hooger golving van muziek, wegdommelend over de hoofden, over de boomen, tot de slotaccoorden bonzen, vol, krachtig, de luie slang weer kruipt, ritselend, gonzend, levenmakend, 'n gekletter van stemmen, 'n geplas van schaduwen en geel licht.

La had den arm aan Victorine gegeven. Ze lieten zich opduwen in den stroom, die een uitweg door de parkdeuren zocht.

„Zullen we nog gaan naar Cabri?”

„'t Is al bij elven”

„'k Heb 't Trinette beloofd.”

„Mij wel”

Door de Montagne de la Cour gingen ze naar 't lager gedeelte der stad, kwamen door de Passage in de Rue des

Bouchers. 't Was er 'n levendige drukte, 'n vroolijk lichten van winkelramen, één gedempte muziek, één gejoel van luidruchtige gesprekken, één uitgelaten drankopgewondenheid. Onderofficieren van de Guides en de Carabiniers, zwalkten met verlepte vrouwen; 'n dronken man zwierde zigzaggend over de keien; tierende studenten hadden ruzie met 'n agent van politie. Nauw was de straat, drukkend, alsof de huizen naar elkander toelijnden.

Voor de deur van Cabri was 'n andere oploop. Men had er juist iemand uitgesmeten, 'n smoordronken wezen, dat nu drensde als 'n kind. 'n Bende verhitte gezichten gaapte er omheen. Er werd geraasd en gevloekt. Vuisten werden opgeheven tegen de verlichte vensters. En 't dronken beest lalde boven allen uit.... Hij had z'n vertering nog niet uitgedronken!... Hij liet zich zoo niet mishandelen!... Hij heette Flobert.... zoon van den lakenfabrikant!... Hij wou d'r weer in!... Men moest 'm nog eens aanraken!... Wurgen zou hij ze!.... Wurgen!.... Wurgen!.... Door z'n snikken klonken die krijschende kreten als van 'n zinneloos, gemeen dier. Zijn vrienden hielden hem vast... De woesteling schudde ze heen en weer. Zijn gelaat was paars van drank en opwindings met rood beloopt, starende oogen.

„Vooruit! La police!....”

„La police! La police!....”

Worstelend met den vechtenden duivel, trok de bende af, 'n hoop rollende, stinkende modder in 'n riool.

Kalm kwamen twee agenten aanwandelen, glimlachend 't spektakel in de verte volgend.

Victorine en La traden binnen.

Damp van tabak, drank, odeur, gas, 'n smorende hitte. Aan tafeltjes loddervormen, hangend, leunend. Uniformen, vrouwenkleeren. Grijs berookte wanden, grijs-doffe spiegels. Rookwolken, uitgespuwd, grijs, dik. Verhitte, bolle, hoogroode gezichten. Schorre schreeuwgesprekken, bonzende vuisten. Glimpen van glazen, gevuld, half, rood, geel, wit.

Brullend, woest, hysterisch gelach. Piano-gejammer met 'n valsche viool, 'n ontstemde trompet. Walm, dikke, vunzige verpeste lucht. 'n Zwijnenboel, menschelijke bestialiteit. Een tooneeltje, klein, groen van achter. Vrouwen er op. Bloote schouders, bloote armen, nog meer bloot, vleeschtentoonstelling.

Nu zingt er een, gebroken stembanden, verwoest door alcohol en ziekte.... Hoera!... Grokkerig gejuich.... Tafels dreunen.... Stokken stampen.... Al maar door de grijze, vette, vuile lucht, hangend op de hoofden, 't tooneel, in de hoeken.

Paf! Paf!.... Champagneturken.... De chanteuse wandelt af van 't tooneel in de zaal. Geld rammelt in 't bakje... Alsjeblief!... Alsjeblief!... Hohoho!... Crénom!... 'n Diepe, lange lach, 'n leverschudding. Glazen breken. Glas rinkinkelt. Scherven trapt men hard-knappend onder de voeten. 'n Marsch in dwaas-snelle tempo's bonkt de piano, met snerpend vioolgekras, schetterend trompetlawaaï.

„Oho! la petite Trinette! Oho!...”

Voor 't voetlicht staat ze, zingt iets, 'n vermoeid geluidje, niet gedragen door de dompige, vuile atmosfeer.... Hohoho! Hohoho!... Weer die lach.... Silence! Silence! Silence!... De deur slaat met ruiten-geklepper.... Weer mensen, nòg meer.... Ici! Ici, Charles!... Silence!... Ah le petit gommeux!... 'n Lichtje flikkert.... 'n Nieuwe pijp walmt.... Schel kneppert de piano.... Slepnd monotoon gerochel.... Garçon!... Men brult mee 't refrein. Bravo!... Dikker de walm, 'n uitdampende mestput, 'n uithijging van warme longen, zure faro-stank, scherpe cognac-waseming.... „Encore! La petite Trinette!...” Beukend laarzengestamp, schrill stemmen-oproer, brassende menschebeesten.

„Hé, bonsoir, Bibi!...”

Op 'n tafel springt 'n fatje, met lijmerig-gepommadeerde snorpunten. 'n Gouden muntstuk knipt als monocle tusschen z'n koon en wenkbrauw....

„A bas le mangeur!”

Een sterke hand rukt aan 'n broekspijp. 't Mannetje rolt onder tafel....

Ha! Ha! Ha!.... Ho! Ho! Ho!.... „Oho le petit putin!....” Een langdurig gestommel, stemmengebulk, een lachorkaan giert door de benauwde groezelige ruimte.

Met moeite hebben Victorine en La plaats aan 'n tafeltje gevonden. Trinette zit weer op haar stoel boven op 't podium. 't Duurt niet lang. 'n Knap onderofficier heeft haar gewenkt. Ze komt voorbij Victorine, het geldbakje in de hand.

„Trinette....”

„Ah jij!....”

„Kom je bij ons?”

.... „'k Kan niet.... 'k Ben geroepen!.... Wil je hier wachten tot straks? Ik wou je zoo dolgraag spreken....”

Ze wringt zich door tusschen de stoelen. Overal aardigheden. Men knijpt haar in de bloote armen, streelt haar onder de kin.

Victorine leunt tegen den wand. Ze volgt Trinette met de oogen.

„Ze ziet 'r vermoeid uit, La, vin-je niet?”

„'t Is hier om dood te gaan!....”

.... „Die kleine Trini.... te denken dat we geravot hebben in Rochefort.... Nou ik kelnerin.... zij chanteuse.... Allebei in 't beroerde Brussel....”

„Heeft Frans al wat gevonden?”

„Nee.... zij werkt voor 'm.”

„Ei!.... wel, wel!”

Hij knikt alsof hij 't de natuurlijkste zaak ter wereld vindt.

Trinette heeft zich bij 't tafeltje van den knappen onderofficier neergezet. Lusteloos volgt Victorine de bewegingen van de vriendin. Nu buigen zich de twee hoofden voorover, de glimpet, 't rosachtige haar, in den wazigen damp. De oogen onder de pet rusten verliefd, met 'n nattig, lodderig kijken, op de bloote schouders, 't vette halsje, de naakte armen. Trinette lacht hard. Ze drinkt chartreuse, groen kleefvocht. Haar korte rokjes zitten hoog-opgewipt tegen

den stoel, dat de zachte zijden, gebloemde kousen met de kleine voetjes zichtbaar zijn.... Nu mist 't hoofdje weg.... Alleen nog 't lijf.... Komiek!... Als achter 'n transparant van grijze rookwolken.

Vermoeid sluit Victorine de oogen. Alles gonst om haar heen als 't geborrel in 'n stoomketel.... Als ze opkijkt gebeurt er iets heel gewoons. 't Kleine fatje met de gepommadeerde snorretjes is vlak bij 't tafeltje van Trinette gewag-geld. Achter den rug van den officier maakt hij gekke fratsen, altijd met 't goudstuk voor z'n oog geklemd. Trinette lacht, de officier kijkt om, 'n hevige vuistslag dreunt op 't goudstuk en op 't oog.... De glimpet vliegt over de tafel.... Ahu! Ahu!.... Godverdoom!.... Grand imbécile!.... Tafels omgeworpen.... Glaswerk breekt... stoelen donderen omver... Stokken, parapluies, krachten, in den grijzen walm.... Alle vormen rijzen in woedende houdingen.... Losbarsting van drank-kwaadaardigheid, wrok van burgers en soldaten. Het gepommadeerde fatje houdt 'n bebloeden zakdoek voor z'n neus. Anderen hebben zijn partij opgenomen. De kelner zoekt 't goudstuk. La, boven op 'n stoel, brult van 't lachen, dat de inhoud van zijn bierglas in wit schuim op de omstanders klotst. Hij houdt van zoo'n grapje, vuurt de vechtenden aan. Klein glimmen z'n oogen in 't verpierewaaid gezicht.

Weer de kreet „La police!....”

Cabri staat aan de deur met 'n viertal agenten.... Sluittingstijd!... Allez!... Allez!... En avant!... De agenten ontruimen 't zaaltje. 't Gepommadeerde mannetje grient. De onderofficier vloekt. Op straat duurt de verwarring voort. 't Geraas der stemmen dringt door. Men hoort driftige bevelen van agenten, dan 'n hard draven, 'n geloei, alsof men iemand nazit.

'n Schemerdonker. De voorste lampen zijn neergedraaid. De eigenaar vloekt om 't gebroken glaswerk. De kelner is bezig de stoelen op de tafels te plaatsen. 't Tooneel gaapt als 'n zwart gat met groene kleuringen van coulissen.

La, habitu , hangelt in 't buffet. Victorine en Trinette zijn achter.

„Cabri, un verre!”

Cabri neemt 't aan, klaagt zijn nood Ces rustres!
La luistert toe, knikkend. Z'n gezicht is rood geworden.
Z'n tong begint te lallen.

In 'n kleine klee-kamer met 'n tropische hitte, zit Trinette voor 't spiegeltje. Victorine staat bij de half geopende deur. Een andere vrouw, lenig van lichaam, hoog blond, ontschminkt zich met 'n stuk dampend vet. De wanden van 't lage vertrekje zijn grijs behangen, bijna onzichtbaar door de vele vieze prentjes, de ontelbare opschriften, de uitgerafelde gaten.

„Hoe maakt Louis 't, Margo?” vraagt Victorine.

„Louis? Welke Louis?”

„Waar je veertien daag gelejen mee was in 't Bois”

Margo geeuwt. Of Victorine denkt dat ze 't zóo lang met 'n petit sabreur uithoudt! Bah! Ze heeft geen geduld Ze vervelen haar allemaal na 'n paar dagen.

„Jij n g altijd met La?” spottend kijkt ze de ander an, lacht, dat 't mooie gebit als pareltjes schittert.

„Trinette wat treuzel je! . . . Ik ben al klaar Wil 'k wachten!”

„Nee 'k ga met Victorine”

„Ben je uit je humeur, dat je zoo stil bent?”

„Nee hoofdpijn Dank je! Geen eau de cologne”

Margo neemt haar taschje op.

„Au revoir mes enfants! Je ziet 'r uit als 'n lijk. Victorine Je mag wel oppassen Dag, kinderen”

Lachend verdwijnt ze.

Eén oogenblik zwijgen de vriendinnen. De gaspit piept, 'n borrelend, sissend geluidje. Trinette zit, de bloote armen langs 't roode onderlijfje, de handen slap in den schoot.

. . . . „Wacht wacht Frans beneden?”

„Nee....”

.... Dacht 'k wel....”

De gasvlam snort, flikkert even door 'n trekking der lucht.

„Hebben jullie ruzie?....”

„Nee....”

Ze durft 't haar vriendin niet zeggen.

Victorine bet zich 't voorhoofd met water.

.... „Heb je óók hoofdpijn?....”

.... „Ja.... God, 't drukt me zoo.... Zoo'n pijn....
hier.... Zoo'n gloeiing....”

Ze wijst op de borst.

Trinette ziet haar meelijdend aan.

„Is La 'r weer!”

„Heb j'm beneden niet gezien?”

„Nee....”

„Ja hij wacht me....”

„Waar waren jullie vanavond?”

„In 't park....”

„Mooie muziek?”....

„'k Geloof 't wel.... 'k heb niet geluisterd.... 'k Was
zoo beroerd.... zoo moe....”

Er hangt 'n dompige lusteloosheid in de kamer, 'n sombere bedruktheid, alsof ze elkander véél te zeggen hebben, bang zijn over dàt te praten.

„Je wou me spreken,” zegt eindelijk Victorine, zacht. Zwarte draadjes en vlokjes dwarrelen voor haar oogen, nu ze in de gele gasvlam tuurt.

„Ja,” zegt Trinette dof, steunt 't hoofd op de hand, praat fluisterend, als voor zich zelve.

.... „'k Heb 'n grooten angst in me.... 'n benauwden angst... We leven twee maanden... Da's kort.... 't Lijkt m'n eeuw... èn d'r is al 'n eind... We doen als vreemden... 'k Zie'm 's avonds laat.... Hij praat niet.... 'k Voel dat-ie weg wil.... Natuurlijk komt-ie me niet afhalen... al de heele week niet.... Hij wou wel da'k.... da'k 'n ander nam.... Als 'k thuis kom, kijkt-ie vreemd...

'k Heb zoo'n angst... héél.... alléen... in Brussel!..."

't Rosachtige hoofd bergt zich diep in de kleine hand.

„Maal j'om 'm?..."

.... „Nee.... 'k Heb nooit van 'n gehouen.... Nooit!..."

Maar hij is zoo groot.... zoo sterk.... Je voelt je zoo veilig bij 'm.... 'k Dúrf niet in Brussel alleen...."

Voor Victorine's oogen spelen donkere vlokjes, kromme haartjes, met scherpe, vinnige, bloederige lijntjes, als ze de oogen sluit.

De heete lucht, 't klapperend geblaas van de gaspit vullen 't kamertje.

„Zeg!... Victorine...."

„Ja...."

„Slaap je?..."

„Neê, 'k luister...."

„Heeft La je....?"

„Wat?..."

„Heeft La je wel 's geslagen?..."

„Nee.... Hoe kom je dáarop!...."

„Zie je...."

„Je bedoelt niet.... dat...."

„Ja...."

„Sapristi!..."

Wijd opende Victorine de oogen.

„Soms.... als-ie kribbig was.... 'k Ben bang voor 'm...

'k Wóu wel alleen zijn.... Maar dan dat groote Brussel...

Ach God.... Ach God!...."

Er klinken gedempte snikken.

Victorine blijft zitten, bewogen met de vriendin, toch te mat om veel te zeggen.

„.... Zeg Trini...."

Een snik.

„.... Wou je bij mij komen?..."

„Bij jou?..."

„Ja...."

„.... Laat hèm dan schieten...."

„Née,” zegt ze: ... „hij verdient geen cent....”

Weer bet de andere zich 't voorhoofd.

„.... 'k Voel me ziek....”

Trinette ziet haar aan. 'n Angst komt in haar oogen.

„Ben je nòg in 't Paradis?”

„Ja....”

„Je hebt 't 'r licht beter dan ik hier.... 't Is 'n hondeboel!....” Ze spuwt verachtelijk op den grond.... „Je stikt van de warmte.... Dan dat gebedel met 't bakkie.... Dat vervloekte drinken met iedereen.... Ons mooie Rochefort!....”

„Spreek 'r niet van....”

„'k Wou 'r terug zijn.... De rotsen, zeg?... De beek, zeg?... Mère Margrite is dood.”

„Hoè weet je dat?....”

„De pastoor schreef 't.”

„Barnier?”

„Ja.”

„Weten ze dat je....”

„.... Godbeware!... 'k Zend geld an Romaine elke maand... 'k Heb gezegd da'k winkeljuffrouw ben.... Jezus, verbeel je, winkeljuffrouw!... Hahaha!....”

Ze lachen allebei om de dwaze gedachte.

Trinette haast zich met aankleeden.

Weer 'n stilte.

.... „'k Geloof dat we.... sentimenteel waren daar-net.... hè?”

„Ja,” glimlacht Victorine.

„Je mot je leven maar leven, zóo als jij 't gezegd hebt, niet?....”

.... „Da's 't beste.... tot je óp bent.... Ik raak op langzamerhand!.... Ben je klaar?”

.... „Hoe von-je die onder-officier?”

„Passabel....”

„'n Knappe jongen....”

„Ben je klaar?”

Victorine draait 't licht uit. Door de donkere gang komen ze in 't schemerdonker van de zaal. Frans is er niet. Hangend over 't buffet wacht La.

„Kom je haast? Lalala! Lalarida!”, zegt hij vuurrood, waggelend op z'n beenen.

„Hij heeft 'm weer staan,” fluistert Trinette.

Cabi leunt bij de deur. Hij vaart tegen de kleine chanteuse uit..... zal haar 'n boete afhouden!... Ze had niet te lachen tegen dien gommeux, terwijl ze met 'n ander zat!... Als ze 'm verveelt kan ze ophoepelen!... De anderen drinken véél meer.... Ze is hier niet voor d'r plezier.... Margo heeft wel vier flesschen champagne losgekregen.... An elken vinger 'n dozijn, zooals zij!.... Of ze dat wil noteeren.... Of ze dàt wil noteeren!... Sacré nom!

Trinette laat 'm uitrazen. Ze is an die standjes gewend. „Bougre!”

In de Rue des Bouchers is 't niet meer zoo levendig. Martin heeft honger, trekt de twee vrouwen mee naar Togni, 'n winkel van vleeschwaren en conserves. Reusachtige Schweizerkazen opgestapeld in 'n hoek. De wanden beladen met bussen, rond, vierkant. In de uitstalling wemelt 't van sardines, worsten, kaas, vruchten. Op de heldere toonbank opengemaakte, kolossale blikken sardines, potten met zuur, aangesneden worsten, mandjes met brood. 'n Bleeke jongen bedient. Met 'n vork presenteert hij sardines en augurken en ze eten, likken zich de olie van de vingers. 't Smaakt. Trinette neemt 'r nog een. Ze babbelt druk met La, die met z'n rood-bol gezicht de leelijkste grimassen tegen den grijnzenden, bleeken jongen maakt.

Er komen andere liefhebbers.

Trinette kijkt verrast. Gonne is er óók met 'n dame aan z'n arm. Hij herkent haar dadelijk... Ze schijnen elkander dan altijd toevallig te moeten ontmoeten!... Waar ze uithangt?... Bij Cabri?... Ça, c'est épatant! Bij Cabri?... Hij is zóo verwonderd, dat hij heelemaal z'n dame vergeet.

.... „Armand!...”

„Oh pardon!.... Nancy, dat is Trinette, 'n kennisje van me... Wel, wel, bij Cabri! Hoe kom je dáar?”

Trinette lacht om z'n verbazing, verkneukelt zich om de jaloezie van de dame.... Of-ie zich nog herinnert dien avond op de kermis?.... Ohé! Hij denkt 'r dikwijls an.... Hij is blij haar weer te zien.... praat met z'n gewone radheid, terwijl hij de homp kaas telkens in den mosterdpot duwt.

.... „Armand!....”

„Laat me toch even met rust, Nancy!”

De dame wordt bleek. Armand Gonne kan grof zijn.

„Lala.... Lalalarida!....”

„Stil toch, La!”

„Kom je me 's opzoeken?” vraagt Gonne.... „Je weet 't adres.... Rue de Trèves....”

„Wie is dat?” fluistert Trinette, op Nancy wijzend.

.... „Die?... 'n Vervelend schaap!.... Ze hangt me de keel uit.... Zeg, kom 's bij me poseeren, wil je?”

„Dank je!...”

„Je hebt overdag toch vrij?”

„Ja.... maar 'k ben nog met m'n neef.”

„Wat zijn jullie vrouwen toch hokvast,” lacht hij.

.... „Armand!....”

„Ja, Nancy, ja!... Wil je me atelier zien?”

„Wanneer!”

„Nou!”...

„'k Heb geen tijd.”

„'t Is zoo ver niet.... Ik zal je thuisbrengen.”

„En Nancy?”

„Die zal 'k wel kwijtraken.”

„Goed,” zegt ze.

Ze vindt 't een grappig idee. Ze wil Frans eens toonen, dat ze wel later thuis durft komen. Ze is nieuwsgierig de werkplaats te zien en dán 't nijdig gezicht van die opgedirkte Nancy!

„Lala... Lala... Lala?”...

„Ga je mee Trinette?”

Martin strompelt de deur uit, bonst tegen de voorbijgangers aan. Z'n stok houdt hij tusschen de handen als 'n harp, tokkelt er op met groote dwaze bewegingen . . . Lala! . . . Lala! Lala!

Gonne heeft aan iederen arm 'n vrouw, lacht luid om de male poses van den dronken student.

Voor de Rue d'une personne — 'n nauwe, beruchte steeg — heeft Martin 'n inval. Hij wil er door.

. . . „Rue d'une personne! . . . Lala! Lala!”

„Nee!” roept Victorine zich losrukkend.

Hij waggelt er alleen door, klotsend van den eenen muur naar den anderen. Middenin bedenkt hij zich, keert terug, vloekt . . . sacrée bête! . . . , schreeuwt dat Victorine mee moet. Gonne houdt zich den buik vast. Victorine hoest met 'n naar geluid, terwijl ze zich driftig verdedigt. Martin's gebulk vult de steeg. Hij heeft 't meisje bij de polsen gegrepen met z'n ijzeren handen, sleurt haar mee.

„Da's 'n malle kèrel!” lacht Gonne.

Trinette lacht niet . . . Victorine zag zoo marmerwit bij 't licht van de lantaarn.

„Wie van me houdt volgt me!” zegt de beeldhouwer, wil Martin achterna.

„Wees niet zoo dwaas,” smeekt Nancy.

Gonne wordt boos.

„Wil je mee: ja of nee?”

„Nee! . . . Je lijkt wel abruti vanavond . . . 'k wil niet!”

„Adieu, dan!”

„Armand! . . . Armand!”

„Laat me los! . . . 't Moet dan maar uit zijn . . . je verveelt me!”

„Armand . . . ons kind!” . . .

Woedend stuift hij op . . . Of ze denkt dat-ie zich an 'n cocotte verhangt? . . . 't Heeft 'm al lang gekropt . . . Hij is beu! . . .

„Ga je mee, Trinette?”

Nancy draait zich zwijgend om.

„.... Had je 'n kind bij d'r?"

„Wel nee... Wel nee!" lacht hij zenuwachtig: „.... Praatjes!.... Onzin!... Laat je zoo iets niet wijsmaken!"....

Ze volgen de schaduwen van Victorine en Martin. De student beukt telkens met de schouders tegen de wanden.... Lala! Lala!.... Z'n harp valt. Hij vloekt. Of Victorine niet beter op kan passen?....

„Lala! Lala! Lalarida!"

Eindelijk zijn ze 't steegje door.

„Wees nou verstandig, La!"

„Lala!.... Nou gaan we naar Alfred!"

„Wat zeg je?"

„Vannacht blijf je bij me!.... Lala! Lala!... Zul je Alfred morgenochtend hooren vloeken!... Lala! Lalarida!"....

„Nee! Nee! Dat doe 'k niet!"

„La!... Wil je je mond houden? Lala!... 'k Laat me niet door me ploeterij op m'n kop zitten! Lalarida!... Alfred stikt van kwaadheid.... Lala!"....

„Nee! Toe, La!... Doe 't niet!.... 'k Voel me ziek!"....

„Lalarida!"....

„.... Je krijgt de grootste ruzie!"

„Lala!"....

„Jezus!.... Je knijpt m'n pols stuk!"

„Lalarida!... Ik ben de baas... op m'n eigen kast!... Alfred smijt 'k de trappen af.... Zoo'n gemeene huiche-laar!... Lalarida!... 'k Breng mee wie ik wil!... Kom nou!... Lala! Lalarida!"...

„Ach God... Martin neem me niet mee!... 'k Ben nog nooit bij je geweest... Ze vermoorden me!"....

„Lala!.... Lariefarie! Lala!"...

Ze stonden voor 't huis. Alles was donker. La hield Victorine vast, trachtte, wankelend den sleutel in 't slot te steken.

Eindelijk lukte 't.

„Nee, La! Ach God, nee!"....

„Larida!... La-a-a-l-a-a-a!"

Toen verdwenen ze beiden in 't duistere portaal. De deur smakte dicht.

„Pas op voor de trap,” zei Gonne en leidde haar 'n donkere gang door. Hij streek 'n lucifer af, draaide 't kraantje open maar de gasvlam wou niet branden. Hij stampvoette van ongeduld.... Natuurlijk weer 'n domheid van z'n hospita.

„De meter is boven.... 't Mensch is zeker al naar bed.... Hoe komt ze daar nou toe!”....

„'t Is niks,” zei Trinette.... „Wil 'k morgen terugkomen?”

Nee! Ze had dien heelen weg afgelegd. En hij strompelde naar boven, liet haar alleen.

„De deur is op slot,” gromde hij, terugkeerend.

Ze lachte om 't grappige van 't avontuur.

„Wacht!”.... Hij zocht in z'n slaapkamer, bracht licht mee, dat 'n vreemden schijn op z'n handen wierp. Nieuwsgierig keek Trinette om zich heen.

Flauw was de ruimte verlicht, toch voldoende om 't atelier in 'n scheemring te toonen. Eentonig tikkend de groote antieke hangklok. 'n Mollige divan onder 't raam, daarboven een spiegel. De wanden behangen met teekeningen, schetsen, bustes, afgietsels, pleisterbeelden, ornamenten. Voor 'n schot, gedrapeerd met slordig neerkronkelende gobelins, waaiers, kleurige doeken, 'n tafel overdekt met photographieën. Links 'n taboeret vol plaatwerken en boeken. In een der hoeken 'n wapenrek met oude geweren, dolken, wapenrustingen. De achterwand bijna ingenomen door 'n zwarte mahoniehouten kast, rijk geornamenteerd. Rechts nòg 'n antieke tafel, aardige snuisterijen, antiquiteiten, vazen. In 't midden van 't atelier 'n groote stellage, 'n geheimzinnige vorm weggemoffeld onder natte doeken. Er omheen 'n vijftal voetstukken, één met 'n blikken trommel, de andere óók weer verdwijnend onder vieze, vochtige lappen. De naakte grond groezelig, vettig, vol kleiplekken. Alleen voor de divan 'n stuk Smirnaasch tapijt. Mollig in weelderige donkerheid, schemerde de werkplaats. Spookachtige reflecties schaduwden de overdekte

beeldhouwwerken op den grond en de wanden. De kaars flikkerde. 't Atelier had iets warmes, iets fluweeligs, iets bedwelmend-sensueels.

Gonne nam de lappen van de groote stellage af. Toen vergat hij Trinette. Met de kaars in de hand lichtte hij bij, prevelde in zichzelf in spontane emotie.

'n Oude vrouw, mager van trekken zat hoekerig neergehurkt. Slap hingen droge hangborsten neer op den platten, uitgemergelden buik. Ruw, schrompelig waren de vormen geboetseerd, uit de klei gehakt, 'n afgedankt, afgebeeld, vellig lichaam zonder overgangen; ribben doorschijnend, doorsnijdend 't povere, tanige vleesch; beenen, hard, houterig zonder rondingen. Knokelige voeten met groote, platte toonen.

't Gelaat leefde bij de flik'ring der kaars. Stompig puilden jeukbeenderen, hysterische verwording; flets, zielloos, hébété, suften de oogen, de mond hing open, met verdorde lippen, als in korte, stootende ademhaling van verweerde longen.

„Oh le sale type!” fluisterde Trinette verschrikt.

„Zie je,” sprak hij gejaagd: „... **Het einde** ... Zoo noem ik 't Die trekken da's mooi da's waar... 't Is 'n wanhoopig werk! ... Ze willen zoo'n stuk niet... Ze willen geen realisme 'k Ben zeker dat 't geweigerd wordt! Antieke standen! ... Konventioneele mooiheid! ... Dàt kan 'k niet meer O 't mooie lichaam 't gebroken leven!”

Hij praatte verward, duwde hier en daar de klei 'n beetje weg.

„Ik vind 't heel mooi,” zei ze haperend.

„Mooi ... mooi ... 't Idee is subliem ... Zoo gaat 't Eerst zijn ze jong frisch sappig Dan modderen ze door 't leven Dat is 't einde **Het einde** ...”

Hol spookachtig klonk z'n stem door de ruimte.

Trinette dacht aan Nancy.

Ze begreep 'm niet.

Hij liet haar 't andere werk zien: vrouwenbusten, kleinere beeldjes.

Onder de blikken trommel, 'n jong vrouwenlichaam met lief droomend kopje.

„... Is dat nou naar.... naakt model?”

„Natuurlijk.... 't Lijkt vreemd den eersten keer.... Dan went 't.... Alles went.... 'k Zou je zoo goed kunnen gebruiken voor 'n monument.... Je hebt een mooi lijf... Dat zag ik al dien dag in 't spoor.... 'k Betaal vijf frank voor goede modellen”....

't Hinderde haar dat hij telkens op 't poseeren neerkwam... Zag hij dan alléén maar 't model in haar?

„Nee 'k poseer niet... 'k durf niet....”

„.... Gekkinnetje!.... Zoo praten jullie altijd!... Wij zijn net als dokters als we an 't werk zijn.... Je zou me zoo passen....”

Maar ze wou niet. Of ze zijn slaapkamer zien wou? Ze stribbelde tegen, was toch nieuwsgierig. Hij trok haar mee. Artistiek ook hier alles gearrangeerd, de wanden vol teekeningen, de hoeken met Makart-bouquetten, draperieën.

Hij zoende haar.

„Nee, monsieur Gonne....”

Z'n oogen schitterden. Hij was nu erg lief, poezelig-zacht van manieren, heel anders dan straks toen ie voor z'n werk stond.

„Nee.... Armand....”

„Bêtise.... kleine Trinette....”

„Laat me nou heengaan!”....

„Blijf nog wat.... Kleine, kleine Trinette....”

Hij zoende haar weer, zachtjes, op den mond.

Ze werd sentimenteel. Hij had haar bang gemaakt daarnet.... Ze dacht an de leelijke ouwe vrouw....

Hij lachte, toonde z'n witte tanden.... Of ze dacht, dat ie als mensch alles geloofde, waardoor-ie als artist pijn had?.... Dàt was juist 't ongeluk van artisten.... Ze moest 't begrijpen.... Kunstenaars waren idealisten.... In d'r idealen leefden ze.... Nuchter, koel denkend accepteerden ze 't leven.... hadden ze behoefte an ontspanning.... méér dan 'n ander....

Hij zat aan haar voeten, terwijl ze rustte in z'n causeuse... Ze mocht niet heengaan... Even nog blijven.... Zacht streelde hij haar... Ze vond 'm nu aardiger dan straks.... Zoo mocht z'm wel.... Die blanke tanden.... De diamanten ring.... De rustige stilte van de kamer.... Die mooie weelderigheid.... die knappe jongen met z'n warm talent.... Toch dacht ze, terwijl hij haar vol passie in z'n armen nam, aan Nancy.... aan de kleifiguur in 't atelier.... 't.... ver-
teerde.... ouwe... wijf... **Het einde.**

Ze stapte alleen voort. Huiverig dacht ze aan Frans... Zou-ie thuis zijn?.... Lag-ie al te bed?.... Cristi!... Zoo schrikkelijk laat!.... Wat zou-ie zeggen?.... Ze had niet veel verdiend vanavond. Wat zou-ie zeggen?...

Hol klonken haar voetstappen in de verlaten straten. Hier en daar hingelde, op den hoek van 'n stoep, de vorm van 'n vrouw, sombere silhouet van ellende.

Ze had berouw over 't bezoek bij Gonne. Dreef Frans haar zelf niet tot die dwaasheden? Ze had zich nu gewroken.... Ze hing niet alleen van hem af.... Andere mannen wouen d'r dus óók wel!... Als Frans maar van haar hield.... Als ie maar niet zoo....

* * *

De kleine gebeurtenissen der laatste maanden leefden op, onwillekeurig.... Die eerste weken van 'n woeste passie, zonder liefde, sensualiteit van twee zinnelijke naturen. Toen de reactie, scherp, vlijmend. Vreemde reactie. Frans was thuisgekomen.... Wanneer?.... Den tienden, den elfden avond. 't Gelaat verwrongen, 'n harden zenuwtrek om z'n mond. „Frans, wat?.... wat?....” „Niks!.... Niks!....” Als 'n bonk inert vleesch was-ie neergevallen, vuisten ballend, striemend de nagels in z'n huid, longen hijgend als 'n moe beest. Wat?.... Wat?... Hij had gevloekt, geraasd, zonder reden te noemen, eindigend met 'n woeste, hartstochtelijke

omhelzing, 'n wilden passie-nacht. 's Morgens daarna, had-ie over haar gezeten als 'n vijandig wezen, brutaal als 'n bulldog, donderend met z'n vuist op de tafel.... Godverdoom! Ze most 'm met rust laten!.... IJveriger had-ie z'n gewone morgenoefeningen gedaan, z'n spierrekkingen en buigingen. Drie, vier avonden ging dat zoo.... 'n thuiskomen met ontzettende woede, 'n stille, opgepropte wanhoop, razende uiting van 'n groven wil, 'n gebroken zijn van 't forsche lichaam... Bleek keek ze telkens toe, schuw, angstig, tot de koking van z'n zenuwen bedaarde, tot ie haar tot zich trok, liefkoozend, ruw, krankzinnig-hartstochtelijk, om 's morgens weer hard, koud, wreed te zijn, alsof 'n nachtmerrie 'm verlaten had.

Toen dien vijfden avond... Jezus!

Binnen kwam-ie, wit, tandenknarsend.

... „O God, Frans!... Vermoor me niet!...”

Grimmig, de klauwen van 'n verscheurend dier, vielen z'n handen op haar... Nou wist ze 't!... Weggejaagd van Bonnat! Telkens verloren!... Verloren!... Háár schuld!... Vroeger was-ie van staal... Ze had 'm kapot, week... beroerd gemaakt... Bijna had-ie haar gewurgd... Tòch kwam dezelfde laffe reactie. Hij zoende de traanstroomen uit haar oogen... Hij was 'n beest, 'n woesteling. Hij zou wel wat anders vinden... Ze eindigden in 'n lange omhelzing.... als vijanden.

Ze hadden verder geleefd, twee wezens door 'n toeval saamgebracht, door 'n sleur bij elkander blijvend, innig zat van elkander. In zijn oogen was zij 't noodlot, was zij de schuld van z'n neerlagen, van de afname van z'n fysieke krachten, van z'n werkeloosheid. Soms gluurde hij haar an met groene tijgeroogen, den rug krommend, om dat rooie hoofd met één slag te pletten... Dan weer streelde hij haar met z'n groote handen, brak z'n passie door, wou-ie goedmaken, wat hij haar door z'n bestiale ruwheid deed lijden.

Nooit had Trinette van 'm gehouden. Ze lag onder z'n wil, al van héel vroeg. Haar nerveus temperament schokte

van dwaze leegte, haar bloed stuipte om 't hart, als de grijze, staalgrauwe oogen haar fixeerden, als ze de aanraking voelde van z'n krachtig lichaam. Ze zou voor 'n ander even gedwee geworden zijn, als die ander even grof, even bonkig, met 'n groven zinnen-wil geweest was.

Ze was 't kind van haar vader.

Zonder hem had ze buien van weerbarstigheid, haat, afschuw; bij hem nevelde haar gedachten weg als damp in kookruimte. Dien avond bij de steenbakkerij in de loome stilte bij den laaien gloed der ovens, was haar groot medelijden voor den gevallen athleet genoeg geweest, om zich aan 'm te geven, zonder 'n sprankel genot. Soms dacht ze dat ze van 'm hield. Als hij haar sloeg, kromde ze zich laf als 'n hond, zonder tegenstand, zacht weenend, zonder toch om die mishandelingen ongelukkig te zijn. Twee maanden, anders 'n zoetig gedroom, 'n gelispel van klein-liefdoen, 'n suggestie van fluweelig geluk, waren hier jaren verworden, waarin ze elkander leken als menschen, die heel lang samen in verkropte gal en kwaadaardigheid hadden geleefd.

De pastoor had gelijk. Hij groeide op voor de galg.

Hij wàs slecht en had háár slecht gemaakt...

Wou-ie zelf niet dat z'n ander nam?...

Wàs-ie slecht?...

Wàren anderen beter?

Gonne.... Nancy....

En vader, waarvan Frans.... haar.... de.... hééle historie.... verteld.... had....

Ruim 'n maand ging ze door de modderpoelen van de Rue des Bouchers, coupletjes zingend bij Cabri, drinkend véel met ouden en jongen, met iedereen die wou; gore voorstellen aanhoorend, tòch trouw aan den onverschilligen bulhond, die haar krabde en beet. Ze slaapwandelde bespat door de stankbellen, die om haar borrelden uit 't moeras

van Brussels verrotte immoraliteit. Telkens 'tzelfde . . . drankvroomheid, brutaal-zinnelijke aanbidding, oogen, die haar ontkleedden, als ze de opgedrongen verfrisschingen opslurpte. De walm van die doorrookte, doorademde tjingeltjangelucht met haar stroomingen van banale gemeenheden, domme liederlijkheden, haar mufheid van dronken beest-menschen, drong zich op, als 'n langzaam, venijnig vergift. Soms voelde ze zich vies, met 't gevoel 'n koel bad te moeten nemen, héél lang, dat 't water de huid schoon polijstte, dat 't over haar lippen klotste, als 'n koude straal door haar keel, verstikkend Andere avonden golfde ze mee op de deining der moerasverpesting, dronk ze omdat ze *wilde*, doende als Victorine in 'n wanhopig-gebroken gevoel, 't contrast tuschen haar mooi-jonge leven en de rotte omgeving te annuleeren, koortsachtig-haastig één gelijk niveau één stinkende smeuling. Ze bewonderde Margo, bewonderde de fijne vingers, de blauwige nagels, de tandjes, den lach. Ze was afgunstig op de aantrekkelijke nonchalance van die Bohemienne, die nog geen schaduwzij in haar Zigeunerleven ontdekt had, die zich door 't slijk wentelde, brassend, drinkend, altijd frisch, zonder één zichtbare modderspat mee te voeren.

Naar huis schreef ze elke week, de blaadjes vullend met groote hanepooten; druk, veel vragend over Rochefort, over kleine bizonderheden, over ditjes en datjes, alles met veel leugens over haar zelf, over haar goeje positie, haar gelukkige, érg gelukkige leven.

XVI.

Hij zat voor de tafel, de beenen gestrekt op 'n tweeden stoel. Scherp, wit licht gleed van onder de lampekap op z'n gladgeschoren, beenig hoofd. De dekens van 't bed lagen doorwoeld, versch beslapen.

„Dag Frans”

„Dag, Trini . . . ,”

Ze keek 'm verbluft aan.

Hij bromde anders onverstaanbare dingen. Nu
Trini Trini Was-ie dan heelemaal 't uur vergeten?

Hij vouwde z'n krant dicht, leunde met 't hoofd op de
handen, terwijl ze de linten van haar hoed losstrikte.

„'t Is laat, kind”

„Ja ja Frans”

„Wie heeft je thuisgebracht?”

„Niemand”

„Niemand?”

„La en Victorine 'n klein eindje”

„'k Was wel gekomen maar 'k ben opgehouden”

Weer keek ze 'm angstig aan, niet begrijpend wáárom
hij zich verontschuldigde, wáárom hij niet sprak van haar
lange wegblijven.

't Licht viel hard op z'n kruin, van wit vel en steile haartjes.
Er lag 'n aarzelande verlegenheid op z'n gezicht, alsof-ie
iets zeggen wou, maar niet durfde.

„Opgehouden?”

. . . . „Da's te zeggen 'k Ontmoette Fontan We
zijn blijven praten 't werd laat”

. . . . „Wat doet Fontan?”

Ze was blij over iets te kunnen doorpraten.

„Hij heeft 'n plaats buiten op de steenbakkerij . . .
Stomme hond om uit Rochefort weg te lopen! Hij
heeft mijn kamer bij Colbert Je herinnert je wel?”

„Wil je wat eten, Frans?”

„Is 'r wat?”

„Brood, kaas 'n stuk koud vleesch”

„Nee, dank je Eet jij maar.”

„'k Was bij Togni 'k Heb geen trek meer”

„Was 't vol bij Cabri?”

„Stampvol”

„Kennissen gezien?”

„Jean en Flobert.”

„Hé?... Flobert?”

„Ja even... Hij is d'r uit gesmeten... smoordronken.”

„Hahaha!... 'k Heb 'm nog nooit nuchter gezien!”

Trinette kleedt zich uit, hurkt in 't bed, de kin op de knieën. Dartel speelt 't licht in de roode haren, koper-glansjes, molligglanzend van helderheid. Ze zit na te denken, waarom-ie zoo goed is vanavond, waarom zoo vroolijk, zoo kalm. Hij heeft haar niet eens gevraagd wát ze verdiend heeft. Droomerig kijkt ze naar de naakte voetjes, die als rozige vlekken op de kreukels van 't laken drukken.

„Zeg Frans....”

„Ja.”

„Bè-je bij Averino geweest?”

„Ja.”

„Wist-ie wat?”

„Misschien....”

Dommelend begint haar hoofd te knippen.

Ze is moe, spreekt half-suf, met 'n loom, lekker gevoel van slaap.

„Kom j'in bed?”

„Ja....”

Ze hoort z'n kleeren ritslen, 't gewrijf van z'n linnen, 't geplak van bloote voeten op den houten grond. Dan voelt ze dat 't licht uitgaat, hoort ze 'm komen.... Wat is-ie goed vanavond!... Zoo stil.... Zóó heelemaal-rustig, zonder schelden.... zonder harde woorden... zonder barsch aanblaffen.

„Bè-je daar?”

„Ja Trini....”

't Murmelt in haar ooren als 'n zacht gesuis, 'n tevreden gelukje, 'n diffusie van half-rijpe, donzige, mooie-gedachten.... Trini.... Trini.... Trini....

Den volgenden morgen staat ze laat op. Ze is heerlijk verfrischt. Er is 'n naklank van 'n droom in haar.... Wat

was 't ook weer?.... Wat?... Wat?.... Frans is weg. Ze herinnert zich z'n geduld van den vorigen nacht.... 't Is toch 'n goeie jongen. Hij heeft in 't geheel geen geld gevraagd.... Da 's de éérste keer.... Ze denkt ook aan Gonne, aan haar belofte dikwijls terug te komen. Ze kleedt zich an, langdoend over beuzelarijen tot 't twaalf slaat. Weelderig van 't frissche water, van 't gezellig treuzelen, zet ze koffie, kookt eitjes, halfzacht. En terwijl ze de reepjes brood in de eieren doopt, glimlacht ze over dien droom.... Wàt heeft ze gedroomd?.... Wàt?.... 'n Flikkering.... Goudstrepen.... Hel, geel glinsterlicht.... Iets moois.... Weggedoezeld uit de herinnering....

Frans is toch soms 'n goeie jongen....

Gonne.... vreemd...

Ze zet 't hoedje op, wandelt naar Victorine. Cristi! Ze had heelemaal de grap van Martin vergeten! Wat of Alfred gezegd zal hebben?

Victorine bewoont 'n kamer van 'n logement in de Rue des Dominicains.

Op de trap ontmoet Trinette 'n viertal havelooze levensmakende kinderen, die de treden op en af dreunen.

Ze tikt op de kamerdeur.

Geen antwoord.

Ze tikt nog eens. 'n Flauw geluid.

Op 'n stoel kreukelt 'n corset naast 'n hoop verwarde vrouwenkleeren, waarvan de banden op den grond bengelen. Slap hangen de geruite gordijnen voor de alkoof.

„Ben je nòg niet op, luilak!“.... Weer geen antwoord. Alleen wenkt 'n witte arm.

Trinette slaat de gordijnen terug, gilt 't uit.... „Victorine!“

Op 't kussen 'n hoofd met gesloten, ingevallen oogen. Voor den mond 'n natte, roode doek, één prop gestold bloed.

„Jezus!“....

Marmarwit is 't gezicht, blauw gekringd, zwart onder de oogen.

„O m'n God, m'n God!” snikt ze, neerzinkend naast 't bed.

„.... 'n Slok.... water!”....

„Victorine!.... Victorine!”

„Stil!.... stil!... De buren... 'n Bloedspuwing... 'n”...

Ze houdt plotseling op, tastend naar de borst in 'n ontzettende benauwdheid, in 'n krimping van 't jonge lichaam. 'n Nieuwe bloedgolf klokt uit den mond, stroomt over 't hemd als 'n vlamme, jammerlijke streep wegstervend leven.

Trinette bedekt zich de oogen, ijlt naar de deur, schreeuwt schor, bevend aan alle leden....

.... „Hulp!... Hulp!.... Hulp!”....

Beneden roezemoezen de kinderen met harde geluiden.

Ze komen aanhollen, vertoonen de vuile gezichten in den deurpost.

.... „Hul.... lep!”....

Dan komt de houdster van 't logement, vallend over de dikheid van haar lijf; ze smijt de kinderen weg met 'n snauw, steunt goedgehartig 't bleeke lichaam in 't bed.

Op 't portaal klinken voetstappen. Vrouwen in nachtkjaken, met verwarde haren, mannen met boeventronies. Al de oogen kijken verschrikt, met dierlijken angst, naar de bloederige streep op 't hemd, op 't laken.

„Smijt toch de deur toe!” roept de dikke bij 't bed. Werktuigelijk duwt Trinette er tegen, leunt tegen de spijl, bijna bewusteloos.

.... „O God! Victorine! Victorine!.... Ze sterft!”

„Weet je dokter Fleury.... hier om den hoek?”

.... „O God nee!”....

.... „Sta daar nou niet te Ogotten en loop d'r heen.... Gauw dan toch!”....

Trinette werkt zich heen door de nieuwsgierigen. Het portaal is geheel gevuld. Beneden bij de deur òok, gapen menschen. Men mompelt van 'n moord.... 'n afgesneden hals.

De dokter is thuis, gelukkig. De menigte maakt plaats, laat 'm door. Boven niets veranderd. Victorine is bewusteloos.

„'t Is d'r eigen schuld,” mompelt de waardin.... „Ze

lijkt wel dol!.... Vannacht om half vijf is ze komen aanzetten, halfnaakt.... God weet waar ze uitgehangen heeft!"....

De zieke slaat de oogen op. Ze is wit als krijt, 'n stervend Madonna-kopje, in 'n krans, lange, glanzende haren. De dokter schrijft 'n middel voor, gaat heen, kort-aangebonden. In 't portaal fluistert-ie de dikke vrouw iets toe en de dikke zegt 't aan de nieuwsgierigen en de nieuwsgierigen mompelen 't onder elkander. Trinette heeft 't óók verstaan. Versuft zit ze bij 't bed.

Achter de deur klinkt nog 'n flauw gefluister. Dan wordt 't in 't huis, als straks. De menschen komen en gaan, de kinderen ravotten beneden op de trap.

In 't bed, in de slaaprige schaduw der gordijnen, de vorm van 't meisje, mooi wegterend lichaam. Trinette verwarmt de kleine, witte hand, die slap, zonder leven in de hare hangt. Door de groene, streperige valgordijnen van 't raam schemert 'n somber, spookachtig licht, zwakke reflectie van den beroekten gevel der overzij. Trinette kijkt naar den uitbouw van 'n dak, naar 'n waseming van rook, door den wind over bruinzwarte pannen gespuwd. Uit de Rue des Dominicains en de Rue des Bouchers dreunt gewoon middaglawaaï, rijdende karren, stappende menschen, onnoembaar gegons van 'n druk begane straat.

.... „Victorine!.... Slaap je?"

Ze antwoordt niet!.... Als ze nù stierf, hier, terwijl zij alléén in de kamer is. Ze durft niet opstaan, bang voor 't eigen geluid. Met angstzweet op 't voorhoofd, koude rillingen over den rug, tuurt ze op de alkoof.... Altijd die bloedstreep.... Als de dood nù kwam!.... De dood!.... Dat liggen blijven van 'n menschenlichaam als 't kreng van 'n hond!.... Vader lag ook zóo.... God!.... Die schrikkelijke angst voor.... voor.... voor dat zwarte, dat bangzwarte.... die afgrond-zwarte.... die leege hersenkastzwarte.... die dood-zwarte!.... God!.... Dat benauwende, sluipende, paarse licht van de groene gordijnen.... dat

harde gestommel, die gilstemmen op de trap . . . alsof iemand komt . . . iemand . . . iemand . . . Daar kómt iemand . . . Jezus!

. . . „Victorine! . . . Victorine!” . . . roept ze heesch. Flauw knipt de vriendin met de oogleden.

„Wat . . . zei-ie?” vraagt ze moeilijk. Ze bedoelt den dokter.

„Niks . . . niks!” . . .

„Wat . . . zei . . . ie?” . . .

. . . „Dat je beter zult worden . . . beter.”

„Niet . . . waar! . . . Niet . . . waar!” . . .

„Waarachtig! . . . Waarachtig!”

„Lieg . . . niet!”

Ze zwijgen, hand in hand. 'n Zware voerkar ratelt voorbij, nadreunend met sombere reutelingen.

„. . . 't Schieten in . . . de . . . grot . . .” ¹⁾ hijgt de zieke, tranen in de oogen, die met weerbarstige rukjes over de wangen rollen. En stil, zonder veel leven, delireert ze vage, bijna onhoorbare woordjes . . .

. . . Le bel Alfred! . . . Cohu! . . . le Paradis latin! . . . Ze hakkelt op 't laatste door met 'n kinderachtig lachje, als 'n pijn . . . le Paradis . . . le Paradis . . . latin . . .

Zoo gaat de dag voorbij. De dikke waardin heeft 't drankje meegebracht, toont 'n goedig geduld. Om zes uur gaat Trinetten heen. De zieke zal den nacht wel halen. Frans wacht om te eten. Ze moet zich haasten. Wijn, heeft de dokter gezegd. Ze zal onderweg 'n flesch koopen, tast in 't beursje . . . Niets! . . . Geen centime! . . . Cristi! Crénom! Da's smerig. Dat mòet hij gedaan hebben, terwijl ze sliep! . . .

De athleet is niet thuis . . . vreemd! Dat is nog nooit gebeurd. Ze eet alleen, haastig, zonder honger, de brokken met water naar beneê spoelend. Om zeven uur moet ze bij Cabri zijn. Ze wil 'm vragen of ze weg mag blijven, om Victorine op te passen.

¹⁾ Bij 't verlaten der grot van Han wordt een pistool afgeschoten, om de Echo te doen hooren.

„... Mag 't, Cabri?“ ...

Hij vloekt. Margo is ook niet gekomen. Dat gaat zoo niet!... Hij moet van de verteringen bestaan.... Canailles, 't vrouwvolk!... Nee, hij wil 't niet! Zoo, gaat ze toch?... Als ze maar op 'n malsche boete rekent....

Ze laat 'm grommen.

... „Bougre!“ ...

Victorine is iets minder afgemat. Ze lacht zelfs, als ze Trinette ziet.

„Krijg je nou boete?“

„Nee, 'k mag....“

„Blijf je hier?“ ...

„Ja... den heelen avond.“

„Dank je....“

Ze sluimert in, heel even.

„.... Trini....“

„Hier ben 'k....“

„Wat ben je goed.... dat je hier blijft!... D'r was 'n angst in me.... angst... om dood te gaan... alleen.... héélemaal alleen....“

„Praat niet zoo dwaas.... Je gaat niet dood!“ Weer sluit de zieke de oogen, rustig. Ze voelt zich prettig, uitgeslapen, alleen wat vreemd-zwak, toch heel helder. Ze wentelt zich op een der elbogen, 'n lach op 't witte gezicht, vleugje van gekke herinnering. De borst reutelt. Ze hoest even, laat dan 'n kort verhaal van de bloedeloze lippen glippen, soms met 'n bitter accentje, kinderachtig-lachend, soms benauwd kuchend.

.... Ce bel Alfred!.... La was dom geweest.... Enfin hij was dronken.... Ze had 'm nog zoo gesoebat!.... Haar laarsjes had-ie naast zijn schoenen voor de deur gesmeten.... om te laten poetsen... door de meid met de hallucinaties... Verbeel je!.... Om vier uur had ze hooren loopen. De vrouw van Alfred.... Cette belle Eve.... met d'r grooten neus, was in de gang blijven staan. Ze had de laarsjes opgenomen.... weer 'n met bons op den vloer neer-

gegooid had de deur geopend 't magere hoofd door de opening gestoken Zóó'n neus! Toen was Victorine vol schrik uit 't bed gesprongen, had La geroepen, die gevloekt had. Ze waren allemaal in huis op voor de vroegmis. Ze hadden gepraat, gedempt, voor de kamerdeur. Zware mannenstappen klonken van buiten af op de trap Hoho! Nu kon ze lachen. 't Was de laatste marteling, die Martin haar had aangedaan Ze hadden de deur opengesmeten zonder kloppen — d'r was geen slot op! — terwijl ze half naakt stond. Alfred loerde met 'n slaapmuts op, met verwarde snorren. 'n Roestigen sabel had-ie in z'n hand. De groote neusvrouw zwaaide 'n bezem, de geelgroene dochter slingerde 'n pook, de gore meid hanteerde de spuit van de waterleiding Nom de Dieu! Daar achter nog twee agenten van politie! ... La had de deur dichtgekwakt De agenten waren tòch binnengekomen. D'r uit! D'r uit! Geen cocottes in zijn huis! piepte Alfred. Hij had de kamer verhuurd an Martin ... hield er geen rendez-vous op na! En ze hadden allen gedreigd met d'r wapens en gegild: D'r uit! D'r uit! D'r uit! ...

O die borst, die pijn!

De meid had haar den bezem nagesmeten ..., de dochter 't manteltje, dat ze vergeten had ... La was laf geweest, suf, nog half dronken. Buiten had ze staan huilen in den stortregen, met 'n verlamming van schrik in de beenen ... Nou lag ze goed! ... Zoo'n rust! ... Zoo'n kalmte! Zoo'n zenuwontspanning Of Alfred en z'n vrouw en z'n dochter nog naar de vroegmis gegaan waren? Hahaha! ... Of La komen zou?

Opgewonden praatte ze.

„Spreek niet zooveel, Victorine.”

„Laat me! Laat me! 'k Voel me weer akelig ... zóo ellendig-akelig.” ... Ze gleed achterover in de weeke bulten van 't kussen, uitgeput, hijgend, 'n knarsing van verwoeste longen, drukkend de handen tegen de borsten in 'n woeste kramp. Toen bedaarde 't weer, maakte de pijnverluchting haar vroolijk, koortsachtig-druk.

„Misschien wor-'k nog beter”

„Als je maar rustig blijft”

„Hééft-ie dat gezegd?”

„Ja ja Stil nou”

„.... Frissche lucht... Ostende... 't Is 'r zóó mooi... de Estacade!... de Estacade...”

Flauw gekabbel van blauw deinend water... blauwe lichtglans... blauwerig zeeschuim... zachtblauw voor haar oogen met 'n gezweef van donkere vlokken, helle sterretjes.

„Wees nou stil 'k Bid 't je!”

„Nonsens!... Nonsens!... 't Is tòch uit, uit... uit!... Neem dat laken weg Die kreukels hinderen!... Zoo, zoo... Wat ben je goed... Wat ben je goed.” In de wreede pijniging van haar nerveusheid begon ze opeens zacht te huilen, nokkend als 'n kind.

Dokter Fleury kwam 't bezoek herhalen, haastig in z'n bewegingen, 'n armendokter, die niet veel tijd verspilt. Waarom ze bij vroegere bloedspuwingen niet dadelijk bij 'm gekomen was? Waarom?... La had haar altijd gerustgesteld... bloed uit de maag.... en dan 't leven... 't leven! Ze had 't verleeft. Dat wòù ze Geen ziekenhuis... geen vertrappt, oud lichaam!...

Als ze zich nu maar heel rustig hield

Of ze bloedverwanten had?...

Nee.

Afwijkend van z'n gewoonte, bleef hij praten, belangstellend in de twee kinderen.

Trinette liet 'm uit. Haar groote bruine oogen hingen aan z'n lippen.

„Hou je veel van haar?”

„Ja...”

„'t Loopt af... héel gauw... Geen remedie... Totale uitputting....”

„O God!”...

„'k Ben om tien uur thuis Mocht je me noodig hebben Hou je dapper, kleine meid”

„Is 'r niks, niks an te doen?”

Hij schudde 't hoofd, zeker van z'n wetenschap, dat wetenschap hier niets hielp.

Victorine was ingedommeld.

De Rue des Dominicains en die der Bouchers begonnen wakker te worden. Bij negen. Van de straat straalde roschachtige gloed naar boven, gele lichtplassen, dansende schaduwwlekken, op den vuilen gevel aan de overzij, de schijn van 'n knetterende toorts in de kamer. 'n Enkele dronken stem schreeuwde met lange naslepen. Uit de café-chantants lawaaide muziek, harder klinkend bij elk opengaan der deuren.

Een schorre stem ventte bladen: . . . „L'indépendance! Le Gil-blas! . . . L'indépendance! . . . Dernière édition! . . . Explosion au borinage!” . . .

Druk aanhoudend gejoel, dof gestap. Zwaar rolt 'n rijtuig voorbij met lichtgekleede, tierende vrouwen, dol van drank; op den bok 'n man met 'n jammerende harmonica.

In de alkoof Victorine, zwaar ademhalend, langzame longstooten.

Melo-dramatisch contrast met de moerasbellen buiten.

Konventioneel sterfbed.

Véél beschreven, toch nog wel nieuw in de ingewanden van 't prettige Brussel, in den vuilnisbak achter de Passage, in die verweeking van 'n weelderige Burger-maatschappij.

. . . „L'indépendance! . . . L'indépendance! . . . Explosion au borinage . . . Liste des morts!” . . .

De dikke juffrouw brengt 't lampje binnen. Trinette blijft voor 't raam zitten, kijkend naar de gekalkte muren, naar 'n klein verlicht venster met tulle gordijntjes. Meer ziet ze niet. Groote treurigheid is in haar, diepe melancholie. Ze zou lang willen huilen, kàn 't niet, afgetrokken door de muziek, 't rumoer beneden. Telkens sluipt ze naar de alkoof, zachtjes. Victorine ligt rustig. Goddank! Dan gaat ze weer zitten, denkend over verschillende dingen, over de jeugd in Rochefort, 't ravotten als kinderen op bloote voeten.

„Trinette!” ...

Ze vliegt naar 't bed.

... „'k Heb ... vergeten ... 'n boodschap ... te zenden ... naar ... 't Paradis ... Wil ... je ... morgen?” ...

„Zeker!” ...

„Morgen moest je ... ook ... schrijven ... an La” ...

„Goed, goed!” ...

„... Wat... Wat... 'n leven...”

„Wil 'k 't raam dicht doen?... 't Klemt 'n beetje...”

„Nee.... 't is wel aardig.... 't Is wel ... aardig dàt... lèven... Denk.... an 't Paradis....”

Ze sluit de oogen, sluimert in, onrustig, met zenuwtrekkingen om den mond.

Uren zit Trinette voor 't raam bij 't lampje, dat de alkoof in 't duister laat. 't Is nacht geworden. De geluiden buiten, galmen driftig voort, met woeste, ongelijke tempo's. Langzaam begint haar hoofd op zij te zakken. De klanken sterven weg in 'n chaos van verwarde melodieën, van héél uit de verte. Ze is ingeslapen. 't Blijft stil in haar hoofdje, terwijl de Rue des Dominicains loeiend getier uitbraakt. Plotseling ontwaakt ze. Hoe?... Hoe?... De lamp is uitgegaan met 'n trekking van roet. Ze is in 't donker. Ze klappertandt.

.... Wat is 'r?...

.... Wat?...

Van de straat klinkt 'n geluid gebrul, 'n bekende dierlijk-rauwe stem...

„Lala!... Lalarida!... Lallalallaaaa!”

Dan op de trappen, in de gang.

„Lallalalaaa!” ...

Martin waggelt in den deurpost.

„.... 't Lijkt hier de hel!... Lalla!... Steek licht op... voor den duivel!” ...

„Sust! Sust!” ...

Hij lalt met 'n heeschen dronkemanslach, 'n walgelijk keelgeluid, dat als 'n viesheid de kamer vult, in de hoeken plonst, in 't bed, in de deken.

„Wees toch stil... Ze heeft 'n bloedspuwing gehad!... Jezus, ga weg!“...

Ze posteert zich voor 't bed, smeekend, afwerend.

Dan geeft ze een gil, snerpend, doordringend, als van 'n drenkeling.

Ze heeft éven aangeroeerd 'n koude, stijve hand, machteloos uitstekend uit 't bed, 'n kil, klam vel, 'n ijzige, misselijke aanraking in 't donker.... in 't donker... in 't dooden-donker.

„L'indépendance!... Dernière édition!... Explosion au borinage!“

XVII.

Haar slapen kloppen, als ze den weg naar de Rue des Palais inslaat.

Ze gaat als 'n hersenlooze, verdoofd, moe, alleen voelend de harde kanten der keien door de zolen, vroeger nooit opgelet. Dat doet pijn, hindert haar doffe gebrokenheid en ze wijkt instinctmatig op 't gladde trottoir.

't Slaat twee uur.

De straten zijn verlaten. Ze let op de schaduw, die zich telkens bij 'n lantaarn vormt, eerst niets, dan breed, dik, lang, dun, 'n malle lijn met kronkelbochten. Ze soest er over, moe van hersens door fysieke en moreele uitputting, suf door 't kalmeerend middel, dat ze gedronken heeft. Een luid voorbij-ratlend rijtuig hindert haar, 'n harde wakkerschudding. Ze weet nu wáárom ze hier loopt met de steentjes onder de voeten, de glibberige schaduw vóór haar, wegwijkend. Ze rilt, kijkt om, huiverig... Als er maar wat méér menschen waren....

Nu ligt Victorine koud, koud-dood. Vier uur geleden sprak ze... sprák ze. Bij vader was 't óók 't vreemde, ijzingwekkende, de Verlamming... 'n Krankzinnigheid dat heenglijden van je leven... Die staking van je wil... Je eigen wil tot

niks . . . 'n Wegkruipen zooals 't kwam . . . zonder gevoel . . . 'n Neersmakken in 't groote, Onnoembre . . . Alleen 't lichaam over . . . Zij dus óók! . . . Nu . . . Later . . . Zij óók! . . . Goeje God nee! . . . Zij niet! . . . Waaròm zij óók? . . . Ze wil niet! . . . Ze *wil* niet! . . . Ze lééft . . . Bij Cabri lachen, licht . . . In Brussel huizen, mooi, straten mooi en . . . Licht! . . . Nee zij nièt! O God zij nièt! . . . Ze is dwaas als ze klaagt, als ze moedeloos is! . . . Heilige Maria zij nièt! . . . Ze blijft staan, wringend de handen, vurig biddend, kijkend naar de donkere wolken . . . Ze heeft 't zóó goed . . . Ze hóúdt van 't licht, 't leven, de menschen . . . Waàrom zij? . . . God! Heilige Maria! Jezus . . . Zij nièt, niet zóó . . . neêrliggen . . . koud . . . willoos . . . in dat Niets, dat eeuwige Niets . . .

Haastig gaat ze verder. Ze heeft 't koud. 't Is hier leeg, vreeselijk leeg. Als ze nu maar bij Frans is, in z'n sterke armen, in de verlichte kamer. Hij moet haar één plezier doen . . . één enkel . . . de lamp moest blijven branden vannacht . . . anders dat donker van buiten, waar ze voor beeft, dat haar martelt, dat haar gek maakt van angst.

Als de deur achter haar dichtvalt, bekruipt haar 'n gloeiende huivering in 't kleine, zwarte portaal. Ze holt de trappen op, bijna vallend, tast naar 't sleutelgat van de kamerdeur, kreunt, gefolterd door 'n koortsachtige vrees. Drie, viermaal zoekt ze vergeefs. Achter haar ritselt iets, 'n geglim van groene oogen. Ze snijdt zich de hand aan den schermen kant van 't slot, smijt met 'n smak de deur achter zich dicht, schuift klappertandend den grendel voor.

. . . Frans nòg niet thuis? . . .

Bevend strijkt ze 'n lucifer af . . . Mis! . . . Vochtig. Nóg een. Nóg een. Mis! Vochtig. O God! Dàt donker! . . . Eindelijk vlamt er een met 'n kokend vlammetje, dat weér uitwaait. 't Angstzweet breekt haar uit, klam, en ze bidt hardop: „Jezus, laat 'r nou asjeblief een branden.” . . . En er flikkert er een, hel, 't lampegglas rinkelte tegen den suspensoir . . . 'n Klein, blauwig lichtje met knetterende vonkjes . . . Ze draait hóóg op . . . in éens licht . . . de tafel . . . 't ser-

vies... 't bed... 't behang. Goddank! Goddank! met 'n ontzettende verlichting valt ze neer, drinkt water, dat naar beneê klokt, verkoelend.

Waar-ie blijft?... Kwart over twee... Vanmiddag ook niet thuis!... Ze wil op 'm wachten. Niet alléén naar bed. Ze heeft behoefte 'm te zien, behoefte aan z'n groven wil in haar gevoel van ontzenuwing. Ze leunt achterover, kijkend naar de lekkende tongetjes in de lamp. Dan vullen zich haar oogen weer met tranen. Die arme, arme Victorine... gestorven zonder dat ze afscheid genomen hebben, de laatste woorden over 't Paradis latin.... Arme stakker! Stumper!... Ze tobt er over tot haar denken nevelig wordt. Ze is doodmoe in den staat van nerveuse overspanning, die den slaap na 'n dag vol indrukken voorafgaat.

De klok slaat drie, duidelijk drie.

Ze springt op... Drie uur! Waar-ie dan toch blijft?...

De vlam der lamp begint te knippen, roodachtig, zuigt de laatste druppels olie uit de verteerde pit.

Ze gaat naar 't raam, loom, met oogen dik van slaap, trekt 't gordijn op: nacht, donkere nacht. Ze heeft grooten lust onder de dekens te kruipen, maar zoo alléén, bij die uitgaande lamp.... Ze drukt 't neusje tegen de ruiten, knikkebolt en dan.... onverklaarbaar, krijgt ze 'n ingeving, 'n angstige bloedkropping om 't hart... Nee!... Nee!... Dwaasheid! Tòch sluipt ze bevend naar de kast, waar 't goed geborgen ligt.

Met den deurknop in de hand staat ze helderwakker, starende oogen van wanhoop. Al de kleeren van Frans weg, 't linnengoed, 't reistaschje, alles...!

Folterende angst knijpt haar de keel dicht. Als bliksemflitsen woelt 't door haar... De goedige zachtheid van gister... De leeg portemonnaie...

Ze blijft kijken naar de naakte planken, naar de kleine, holle, zwarte ruimte in den muur, de oogen magnetisch gevestigd op de kast, de lijnen der planken volgend in 'n

vreemde dwaling, de handen smartelijk woelend in een koorts van pijn en leegte.

't Wordt donkerder.

In de lamp spiegelt alleen nog 'n vuurrood, pruttelend, walmend kransje.

Langzaam rijst ze op, neemt machinaal 't hoedje, strikt zich de linten onder de kin, treuzelt wezenloos voor 't raam in dezelfde soezerige bewusteloosheid van daar straks, blaast met 'n ploffing der koonen de lamp uit, gaat de trap af.

Flap!... De buitendeur dicht.

Altijd doorloopen.... Altijd!... De Rue des Palais... voorbij de Sainte Marie... de Rue Royale... de Plantentuin... de Boulevard... de Rue de la loi... de Rondpoint... de Avenue...

Als 'n slaapwandelaarster loopt ze, dof, vermalend de éene gedachte... Fontan... Fontan... Gister heeft-ie 'm gesproken... Fontan móét 't weten!...

Voor de boerderij van Colbert houdt ze op. Alles donker. De hond loopt los op het erf, blaft kwaadaardig, grimmig opspringend tegen 't hek, waarvoor ze drement.

Ze durft niet binnengaan en plotseling dringt zich de wanhopige dwaasheid aan haar op, om nú, bij viere, de menschen te willen wekken.

Gebroken, afgebeuld, slentert ze voort, 't wegje volgend langs de steenbakkerij, met de flauwe herinnering dat ze hier nòg eens geweest is. Met oogen, die gloeien van droogte, pijn doen van koortsbranding, zakt ze neer op 't zand. Voor haar glimmen de ovens. Spichtige vlammen lekken kronkelend, als spuwende drakentongen om lichtende steenmassa's. Roze van vuurschijn, de groeve, 'n sombere, vierkante geul. De hemel brandt met laaie welvingen en golvingen... De hel... Damping van 't vagevuur... De hel!... De hel!... Nee ze kàn hier niet blijven! Ze móét opstaan, verder, 'n somnambule... Wát-wou-ze-oók-weer-an-Fontan-vragen?... Ze weet 't niet... Ze is moe, te moe. Ze wil

naar huis, slapen, moe om te sterven, sleept zich voort, gaande als 'n passief lichaam, zonder energie, zonder denkkraft, geheel vergeten de groote smart, den driftigen angst van daareven, bedwemd door lichamelijke uitputting.

Verlaten ligt de Boulevard de Waterloo, 'n breede gleuf zwart, grijszwart, met gloeistippen van lantaarns, achter de bochten der boomen.

Wazig schemert de pleistring der huizen.

Tramrails, glijden nattig weg.

Zonder leven glooit de bedding van hout, deftig in verlaten eenzaamheid, rustig in 't donker van den nacht.

Ze kán nu niet meer, valt neer op 'n bank. Even wil ze zoo zitten, steunen 't looden gevoel in 't hoofd.

Naast haar 'n andere vorm over de leuning der bank, de armen slap bengelend, de beenen gekromd. Een bestiaal-dronken lichaam, luid ronkend.

Zoo valt ze in slaap, zonder bewustzijn, zonder droombeeld; 't hoofd glijdend op zij, tegen 't lijf van den dronkaard.

Lui stappt 'n politieman voorbij, onverschillig bekijkend de wezens op de bank, twee plekken zwart. Bedaard rookt-ie z'n pijp, sloft verder, tot 't glimmend gevest van z'n degen wegblinkelt in 't zwart van den Boulevard.

Nachtlevenloosheid.

In de verte dooft 'n lantaarn.

Een koude, bleeke streep, melkachtig, welft flets over de huizen.

Onhoorbaar glijdt 'n fijne motregen, dampend op de verwarde vormen der bank.

De dronkaard kreunt.

Harder begint 't te regenen, zacht gekletter.

XVIII.

Jaren later, op den dag der keuring in de goeje stad

Rotterdam — de officieele menschenkeuring, zooals men zal weten, gelijk er ook beestenkeuring is — 'n opgedirkte vrouw met verleefd bepoederd gezicht, over de Hoogstraat.

De groote menschen kijken om.

De kleine jouwen.

BRUSSEL, $\frac{\text{Augustus}}{\text{September}}$ 1892.

Bij den Uitgever dezes verscheen mede :

KAMERTJESZONDE

HERINNERINGEN VAN ALFRED SPIER

DOOR HERM. HEIJERMANS JR.

Vijfde uitgave.

Prijs ingenaaid f 1.90 ; in prachtband f 2.50.

Het Algemeen Handelsblad.

Kamertjeszonde, Herinneringen van Alfred Spier is, laat ons dit terstond zeggen, in het minst geen onzedelijk boek ; integendeel, van wat men gewoonlijk onder onzedelijkheid verstaat, is dit boek geschikt den lezer een groote walging te geven. Maar wel is het, laat ons maar zeggen, een realistisch boek, in dien zin, dat het een stukje werkelijkheid te zien geeft, voor het meerendeel afschuwelijk leelijk, heftig terugstootend, beschreven niet alleen zonder er eenigszins doekjes om te winden, maar getoond, men zou willen zeggen, naakter dan naakt. Het is misschien het ruwste boek dat wij ooit in handen gehad hebben.

Maar onzedelijk, neen.

Voor een deel is „Kamertjeszonde” bijzonder knap geschreven ook. Zeer mooi is de beschrijving van de verhouding tusschen twee menschen die elkaar werkelijk liefhebben, zij het dan ook dat die verhouding naar de thans bijna overal heerschende begrippen ongeoorloofd is ; bijzonder goed ook ziet de schrijver het mooie in het spreken en bewegen van kleine kinderen.

De Nederl. Spectator.

ZOLA geëvenaard, zoo niet overtroffen.

Elseviers Maandschrift.

Dat talent is onbetwistbaar. Tusschen bladzijden waaruit de vunzige realiteit u tegenwalmt staan fragmenten van een hoog idealisme, geuit in de kalm-frissche bewoordingen van iemand, die zich, van zijn machtige zeggingskracht bewust, uit als een der grooten onder de woordkunstenaars. En de lezer van Spier's Herinneringen laat zich sleuren door het slijk van 't nachtelijk Amsterdam, hij zit aan met walging waar gemeene wijven haar vuile woorden doen schetteren, hij rilt van afschuw, maar verzet zich niet als de auteur hem met een armzwaai hoog beurt boven al dat gedoe en laat zien dat zelfs in de café-chantant-vrouw het ideale niet behoeft onder te gaan, dat de man die zich, volgens de burgerlijke begrippen, heeft verslingerd „aan zoo'n mensch” nog zijn enthousiasme voor **Kunst en Liefde** kan behouden en vermag op te heffen haar die hem liefde schenkt na een leven van ontucht.

Bij den Uitgever dezes verscheen mede:

SCHETSEN
VAN
SAMUEL FALKLAND
(HERM. HEIJERMANS JR.)

Bundel I tot en met VII.

Prijs per bundel ingenaaid f **2.25**; gebonden f **2.90**.

Het is eenvoudig ondenkbaar, dat men, in welk gezelschap ook, van „Falklandjes” spreken kan, zonder onmiddellijk begrepen te worden. Het is een woord, dat volledig burgerrecht heeft verkregen, dat zich met kracht en snelheid een eigen plaats heeft veroverd in onze taal. „**Precies een Falklandje**”, hoort men telkens zeggen, als er zich een typisch stukje volksleven voordoet van het soort, waarop Falkland, en hij meer dan eenig ander, met zooveel nadruk en talent de aandacht heeft gevestigd.

Er is geen mogelijkheid aan, Falkland te ontkennen, dood te zwijgen of weg te redeneeren. En evenzeer is het onmogelijk, te ontkomen aan den invloed, dien hij noodwendig, onafwijsbaar op menschen van elke richting, aard en gezindheid uitoefenen **moet**. Er valt niet tegen te streven — hij grijpt u aan, sleept u mee, en dwingt u met de volle kracht van zijn talent hem ten einde toe te volgen.

In zeer veel opzichten is Falkland voor ons allen een leermeester geweest. Hij heeft ons de oogen geopend voor tallooze dingen, die we te voren achteloos voorbijgingen; hij heeft ons het poëtische, het komische, het aangrijpende, het teedere, het verschrikkelijke getoond, waar we het 't minst verwachtten. Hij heeft ons geleerd te zien, te bewonderen. En niemand vóór hem heeft dat zoo volledig en onverbeterlijk gedaan als hij. **Falkland staat absoluut alléén**. Hij heeft geen mededingers; en het is dan ook onmogelijk om naast hem te staan. Wie trachten zou zijn werk te verrichten, is van den aanvang af verloren. Noch de kunst, noch het publiek dulden een tweeden Falkland — de uitdrukking op zichzelf is reeds een dwaasheid.

En het geheim van zijn kunst? **De groote eenvoud**. Elke schets is in enkele bladzijden een geconcentreerde roman, een samengetrokken stuk leven. Niet anders dan **de kern** geeft Falkland van het geval, dat hij beschrijft — geen woord te weinig, maar ook geen te veel. Alle overbodige bijkomstigheden, allen effect bejagenden opsmuk vermijdt hij, maar wat hij geeft, is **zoo raak, zoo waar, zoo treffend**, dat we niet kunnen nalaten te schateren, te weenen, te ontstellen of te huiveren waar Falkland 't ons beveelt.

Maar er is geen verdere aanbeveling meer noodig voor dezen Zesden Bundel. Het lezend publiek wil zijn Falklandjes niet meer missen, en er is geen sociale of litteraire revolutie denkbaar, die ze uit ons midden zou kunnen doen verdwijnen.

De Falklandjes zijn van alle tijden.

De Pers over Falkland's Schetsen.

W. G. VAN NOUHUIJS in **Het Vaderland**.

Humor en satire Realiteitsgevoel, scherpe opmerkingsgave, critiek-in-actie, fijn sentiment, zucht naar tegenstellingen, — dat alles samen met nog veel meer. **Maar boven en behalve dat alles — geest.**

De Haagsche Courant.

Uitermate knap zijn deze Schetsen.

Elsevier's Geïllustreerd Maandschrift.

Er is nog een ander element, dat Falkland populair moet hebben doen worden: **het overweldigende van zijn stijl.**

Zijn realiteit is verblindend.

Het Algemeen Handelsblad.

Het is alles pakkend geschreven, kort, zonder inleiding; de toestand staat dadelijk voor ons, duidelijk, scherp, en ieder stukje laat een indruk na.

De Arnhemsche Courant.

Er zijn stukjes bij van **machtig realisme, grooten humor en zacht dichterlijk gevoel.**

De Avondpost.

Vertellingen in het genre, dat nog door geen onzer auteurs wordt overtroffen, altijd **tintelend van ongezochten humor**, altijd even frisch gedacht en meesterlijk uitgewerkt.

De Oprechte Haarlemsche Courant.

Dat zijn brokjes natuur; het menschelijk leven in sneedjes; nu eens diep melancoliek, dan weer tintelend van humor, ook soms schaterlach-wekkend.

De Tijdspiegel.

Er zijn weinig schrijvers te vinden, die hunne personen vooral door hunne manier van spreken zoo **levendig en natuurgetrouw** weten voor te stellen als Heijermans.

De Gids.

Er zijn er die het betreuren, dat de voorraad humor en fijne observatie, door deze stukjes verspreid, niet aan een breeder uitgesponnen en dieper opgevat werk is ten goede gekomen. Ons lijkt het dankbaarder en voorzichtiger te genieten van hetgeen Falkland getoond heeft in een genre, waarin hij in ons land door niemand wordt overtroffen.

Bij den Uitgever dezes verscheen mede:

VERWEGHE EN ZIJN VROUW

DOOR C. P. BRANDT VAN DOORNE

Schrijver van: „Huiselik Leed”, „Twijfel”, „Mathilde”, „Vae Soli” enz.

TWEEDE DRUK.

Prijs ingenaaid *f* 0.75; gebonden *f* 1.—

Nieuwe Rotterdamsche Courant.

Wie zoo vertelt, heeft wat te vertellen. Brandt van Doorne heeft in zijn „geval” het belangrijke gespeurd, dat er immers altoos zijn zal in alle menschelijke handelingen en toestanden, voor hem die deze toestanden en handelingen nieuw ziet, d. w. z. aanschouwt in den spiegel van eigen gevoel. — **Wat ons bij het nasoezen over ons bewonderingsgevoel even verwonderde, is van die bewondering juist de grond.**

Van Nouthuys in Het Vaderland.

Ik vind dit knap, tevens gevoelig werk.

Het Handelsblad.

Het is o. i. het beste wat deze schrijver ons nog heeft gegeven. De oude geschiedenis van een ouderen man, hertrouwd met een jongere vrouw die verliefd wordt op een jongmensch, is in „Verweghe en zijn vrouw”, volkomen waar, volkomen begrijpelijk verteld. De schrijver heeft zich in de eerste 50 bladzijden bijna uitsluitend met den man bezig gehouden, met zijn argwaan, zijn denken wat hij doen zou als het waar was, dat zijn vrouw hem bedroog, zijn hopen dat het niet zoo is. Die bladzijden zijn o. i. bijzonder goed, de beste. Ieder woord om zoo te zeggen is er doordacht en eerst na nauwkeurige overweging neergezet. Maar ook in de vrouw heeft de schrijver zich goed ingedacht. En heel knap is zooals hij alles in dit kleine, eenvoudige boek terugvoert op het gevoel van die drie menschen. Mooi is ook weer het slot, haar bekentenis aan haar man. En dat alles is, gelooven wij, te danken aan de groote soberheid, waarmee het boek is geschreven, niets te veel en al wat noodig was om ons het lijden van deze menschen mee te doen leven.

De Oprechte Haarlemsche Courant.

Een edel boek, een treffend verhaal; knap, vlot, sober geschreven. En met een zeer goede, zedelijke strekking.

De Avondpost.

Een talentvol bearbeid boek, waarin het geval wordt behandeld van een man, die door zijn zeer jeugdige vrouw wordt bedrogen en haar, als zij hem haar ontrouw bekend, zonder eenig voorbehoud vergiffenis schenkt.

De Haagsche Courant.

Wat een prachtig stukje natuur heeft deze superieure artiest ons nu hiermee weer gegeven. „Verweghe en zijn vrouw” is van een ontroerend, weemoedig mooi.

Averino was thuis. Zijn lief vrouwtje maakte zelf open. Of ze even wilden wachten?

't Vertrek was eenvoudig ingericht, 'n tafel met stoelen. De wanden waren bezaaid met portretten van knappe vrouwen, lachende mannen, atleten, danseuses. Op de tafel lagen, slordig verspreid, verschillende kranten: „De Deutsche Artisten-Revue.” „de Eden-Milano” 'n Groote schaal met visite-kaartjes troonde midden op 't tafellaken.

„Bonjour, mes enfans....” Beide handen uitstrekkend trad de Italiaan binnen „Tiens.... de kleine meid van Greiner....” Hij kneep haar vertrouwelijk in de wang.

Frans zette de kwestie uiteen, vroeg of 't contract in z'n voordeel was. Averino glimlachte.

Hij was te veel diplomaat om zijn client te bekennen dat Bonnat gelijk had.

.... „Malligheden.... allemaal malligheid,” zei hij sussend; „Bonnat zal zich vergissen.... 'k zal morgen bij 'm aanloopen” Hij had zulke dingen meer meegemaakt.... presenteerde Frans 'n sigaar.

„Is dat je meisje?”

„M'n nicht.... ma petite femme, niet waar Trini?”

Ze kleurde hevig.

Averino lachte, men had zich voor hem niet te geneeren. Hij had al zóóveel meegemaakt.

„Ben je niet meer bij Greiner, Trinette?”

„Nee.”

Ze vertelde waarom ze weggezonden was. Averino lachte hartelijk. Dat was juist iets voor Thérèse.... Zoo? Had Greiner haar onder de kin gestreken.... Die ouwe deugniet! Toen werd hij weer ernstig. De zakenman kwam in hem boven. Hij bekeek tersluiks 't meisje, als 'n sjacheraar een mooi paard. Ze zag er heel knap uit 'n aardig stemmetje. Knap was *de* hoofdzaak. Sluw op zijn doel afgaand, nam hij haar onder den arm, voerde haar voor de portretten aan den muur. Dat was Hortense Belmont zoo wat van Trinette's grootte.... 'n Lieve meid!.... Ze verdiende